

засноване 1873

НАУКОВЕ
ТОВАРИСТВО
ІМ. ШЕВЧЕНКА

SHEVCHENKO
SCIENTIFIC
SOCIETY founded in 1873

БЮЛЕТЕНЬ 55-56

січень - грудень 2023

Шановні члени Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці та наші прихильники!

В ювілейний, 150-й рік свого існування, закликаємо Вас підтримати наші наукові, видавничі та стипендійні проекти:

- дослідження спадщини Тараса Шевченка і Пантелеймона Куліша;
- видання наукових джерел української історії та літератури;
- видання архівів та мемуарів української діаспори;
- заснування премії імені Богдана Кравціва за найкращий літературний переклад з української на англійську мову;
- утримання нашої наукової бібліотеки та архівних матеріалів;
- надання видавничих та стипендійних грантів науковцям і студентам;
- та інші важливі ініціативи на підтримку України у цей складний час.

Саме тепер, коли Україна і українці борються за своє виживання, закликаємо збільшити свої пожертви для НТШ-А, записувати для Товариства свої спадки і створювати власні іменовані Фонди!*

Наведіть камеру
свого мобільного
смартфона на
код, щоби скласти
пожертву через
PayPal.

Електронна пошта: info@shevchenko.org
Телефон: (212) 254-5130

Поштова адреса для надсилання чеків:
Shevchenko Scientific Society in the US
63 4th Ave
New York, NY 10003-5202

** Фонди увіковічують імена фундаторів; благодійні пожертви на Товариство не оподатковуються.*

ЗМІСТ

Григорій Грабович.

Спогади про Шевченка: Рецепція поета і становлення національної ідентичності 4

НТШ-А: День відкритих дверей 13

DECOLONIZING UKRAINE

Deimperializing the Soviet Avant-Garde 15

Prehistory 16

Myroslava Mudrak.

Letter to Members of SHERA 18

**The Cooper Union Colloquium
"War/Art Balance: Deimperializing
the Soviet Avant-Garde"** 19

Oleh Kotsyuba. **Opening Remarks** 19

Mayhill Fowler. **Theater in Ukraine
and the Geographies of Culture** 20

Myroslava Mudrak. **Derzhprom:
The Epitome of Ukrainian Constructivism** 22

**Українські дизайнерські
проекти у Купер Юніон** 25

Vitaly Chernestky. **Russia's Deceptive
Manipulation of Western Discourses.
Interview with Oleksandr Pankiev** 29

**НТШ-А і Конвенція ASEES у Філадельфії,
30 листопада-3 грудня** 34

ДІЯЛЬНІСТЬ

Нові видання членів НТШ-А 37

Професійна діяльність членів НТШ-А 42

Доповіді, виголошені в НТШ-А 44

БІБЛІОТЕКА, АРХІВ

Jurij Dobczansky.

**A Revised Classification for Ukraine:
An Update on the Work at the
Library of Congress** 51

Марко Слиж.

Новини з бібліотеки НТШ-А 55

Лев Чабан. **Дві історії** 56

Новини з архіву НТШ-А:

Колекція Якова Гніздовського 58

IN MEMORIAM

Ігор Гирич. **Останній представник
державницької школи:**

Ярослав Пеленський (1929-2022) 60

Василь Махно.

Орест Попович (1933-2023) 64

Наші втрати 66

СТИПЕНДІЇ, ЧЛЕНСТВО

**НТШ-А підтримало стипендіями
молодих українських лікарів** 67

Нові члени НТШ-А 69

Вітаємо з нагородами 70

СПОГАДИ ПРО ШЕВЧЕНКА:

Рецепція поета і становлення національної ідентичності

Григорій
Грабович

Нове видання *Тарас Шевченко в спогадах* у трьох томах і семи книгах є складовою частиною фундаментального проекту нового вивчення спадщини і рецепції українського національного поета, і його ключової ролі в українському національному відродженні нової доби. Цей процес триває по сьогодні і його останнє випробування—війна з російською агресією, не лиш вимірює нашу життєздатність, але й вміння надати українській справі зразкового, загальнолюдського значення.

Працю над Ювілейним проектом НТШ-А для вшанування 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка розпочато ще у 2009 р. і її метою було дослідження багатогранної спадщини і ще ширшої рецепції Шевченка у сучасному і, по мірі можливого, бездоганному науковому форматі. Першим, завершеним компонентом цього масштабного проекту були два томи видання *Тарас Шевченко в критиці*, що його започаткувало Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці, які появились до самого ювілею (Том I, 2013 р.) і зараз опісля (Том II, 2016 р.) і яке незабаром поповниться наступними двома томами. Паралельно з тим почалася робота над новим повним зведенням широкої мемуарної літератури про Шевченка, яка на перших етапах також мала підтримку Українського наукового Інституту Гарвардського Університету (УНІГУ/ HURI) і яка тепер появляється у двох книгах першого тому; оперативне завершення у трьох томах і семи книгах цілої серії передбачається найближчим часом. Масив матеріалу, який це видання охоплює—безпрецедентно широкий, він містить самі власне спогади, тобто мемуаристику, згадки і осмислення Шевченка у епістолярії, і мемуаристику, яка переходить у художню творчість, тобто белетристику, яка

подається у вибіркового підборі з особливим урахуванням естетичного виміру. Помимо цієї селекції матеріал багатющий (наближується він до понад пів тисячі позицій)—і дає він (як це часто буває) не лиш портрет свого суб'єкта, але й того колективу, якого він, Шевченко, надихає. Як видно із вступу до коментарів до цього видання, що покликуються на опрацювання Валерії Смілянської, основні хвилі осмислення ролі Шевченка були особливо інтенсивні зараз після смерті Шевченка, тобто у 60-их і 70-их роках XIX-го ст. і відтак наприкінці століття, коли появились спогади братів Федора і Михайла Лазаревських, спогади Герна і ін., а також біографії Шевченка пера Михайла Чалого і Олександра Кониського. У XX столітті потік нового мемуарного матеріалу природньо призупиняється і виринають питання осмислення і презентації цього матеріалу—що у советський період подається з подвійним упрощенням—як ідеологічним, так і суто популістським.

Масив мемуарних матеріалів, які тут вперше зібрані, упорядковані і ретельно прокоментовані, становить своєрідний лабіринт, тобто набір по-різному пов'язаних між собою (а іноді не пов'язаних) текстів, які подекуди можна порівнювати до отих *silvae rerum*, лісів речей, що у ранньомодерний період існували у польській Речі Посполитій і зберігали колективну чи, конкретніше, родинну і родову пам'ять. Попри подібний стохастичний принцип в самій основі явища (підбір матеріалів і тут, і там не планований), різниці між ними присутні. Найголовніше це те, що поштовх до творення і зокрема щодо збирання шевченківського матеріалу постав у модерному, і навіть протополітичному ключі, коли у другому числі новоствореної *Основи* появляється некролог Шевченка, в якому її редактор, Микола Білозерський, повідомлюючи українську громаду про смерть улюбленого поета, *батька*, як його шанувальники називали, відкриває водночас новий етап українського національного відродження. Некролог *Основи*—відбувалося воно між рядками і в обставинах російської цензури—стає не лиш закликом зберігати пам'ять і місію Шевченкову, але й

Загальний вигляд на садиби, де народився Шевченко, село Моринці, 1935 р.

фомулює прямий зв'язок Шевченка і цілої України і водночас (що й випливає із цього) всенародний обов'язок, усвідомлення своєї ідентичності і праці над нею:

Кто знал его как поэта и человека, поймет всю великость нашей утраты. Украина ответит стоном на страшную весть о смерти *нашого батька*: так все привыкли называть *Тараса*. Она потеряла в нем свое, самое горячее сердце, свою славу, свою печаль и отраду, свою *болезнь и здорровье*...

...Могила Шевченка, где бы она ни была, будет вовеки священна: теперь она посещается знакомыми и незнакомыми ему при жизни, и вся укрыта свежими венками.

Слава його не вмере, не поляже!

«Основа» употребит всевозможные старания записать на своих страницах все, что может увековечить память поэта.

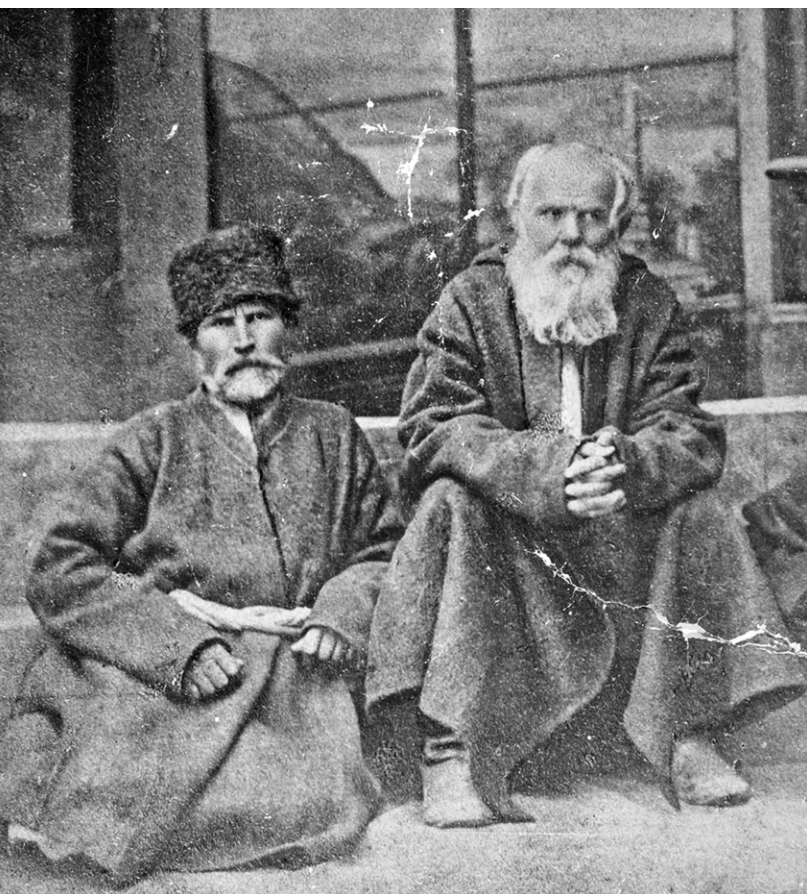
Вслед за 2-й книжкой «Основы» подписчики получают «Воспоминание о Шевченке и его погребении», при котором – столь памятным для всех образом – высказалось глубокое сочувствие к уопшешему.

І далі формальне обернення всенародної жалоби у план дії, що насправді є планом національного проекту пам'яті, сфокусованого на Шевченкові, але з явним осмисленням основного—творення храму всенародної ідентичності:

Усердно просим многочисленных друзей и почитателей Тараса Григорьевича и вообще всех, кому дорога память об нем, сообщать нам его стихотворения, письма и вообще биографические сведения поэте, а также и о родных его. Редакция с благоговением сохранит подлинные письма и другие бумаги Шевченка и, по требованию, будет в целости возвращать подлинники тем, кто их доставит. Всякая заметка, всякий случай, касающийся такого человека, как Шевченко, имеет великую важность. Многое позабудется и исчезнет навсегда, если не будет записано тотчас, когда весть о смерти поэта-художника вызовет разнообразные воспоминаения в каждом, кто что-нибудь об нем знает. На нас, украинцах, лежит непрременный долг соорудить над свежей могилой народного певца памятник, достойный его и народа: к такому чистому и справедливому делу каждый, наверно, приложит деятельное участие.¹

Про риторично-символічне позиціонування цього дискурсу вже була мова (ідеться—в дусі

¹ Див. докладніше, Г. Грабович, «Посмертна рецепція Шевченка: Перший етап (1861 р.)», *Тарас Шевченко в критиці*, Том II, *Посмертна критика*, Київ: Критика, 2016, с. xxii-xxiv і с. 53-55.

Шевченкові брати Йосип та Микита (1870 р.)

самого Шевченка—про пакт між поетом і колективом, адже оцінити свою втрату і відреагувати на його смерть може лиш сама Україна (пор. повище: “Украина ответит стоном...”), але власне від цього заклик починається процес мемуаротворення, який триватиме довгі десятиліття і який тепер поповнюється оцим масштабним академічним виданням.

Процес націєтворення неминуче приймає політичну форму—що й відбивається на житті його чільних рушіїв. У випадку Шевченка, зокрема коли мова йде про обставини його праці і рецепції, його життєпис ділиться на три основні періоди: життя до арешту в справі Кирило-Методіївського братства (1814-1847); арешт, слідство, заслання і поворот із заслання (1847-1858); і останні роки життя. Це останнє в певному сенсі так і не закінчується, бо його смерть, похорон в Петербурзі і перепоховання в Україні—які також тут засвідчені великою кількістю спогадів—відкривають наступний етап його рецепції як національного поета, що, за законами цієї функції, продовжується і до нині. Цей загальний розподіл Шевченкового життя вимірює три томи цього видання. Перший том—це спогади

про його життя до арешту; їх масив поділений на дві книги суто функціонально. Другий том ділиться на спогади про роки 1847-1850, тобто арешт, слідство, перебування в Орській фортеці, і Аральську експедицію у першій книзі, і роки 1850-1858 у другій, тобто перебування поета у Новопетровському укріпленні з 1850 року, участь у Каратауській експедиції 1851 р. аж до звільнення у 1857 р., та час його повороту до столиці (1857-1858 рр.) через Астрахань, Нижній Новгород і Москву. З часом, обсяг спогадів зростає (що також повторює стан речей у критичній, друкованій рецепції) і третій том ділиться на три книги дещо більші ніж попередні: перша, життя і діяльність після повернення у Петербург і поїздка в Україну влітку 1859 р.; друга, від повернення з України до останніх місяців життя (1859-1861); і третя, смерть, похорон у Петербурзі і перепоховання в Україні. У всіх томах і книгах матеріал подається за хронологічним принципом і коментується.

Хронологічний розподіл мемуаристичного масиву текстів ще відносно найпростіше питання: спогади постають або спонтанно, або під стимулом культурних викликів на шляху українського націєтворення (передусім в іпостасі вищезгаданого всенароднього заклик до належного відмічення життя і спадщини Шевченка в некролозі *Основи*) і писання спогадів продовжується десятиліттями аж поки потенційна автура не відходить і процес у двадцятому столітті переходить у другий етап—наперед у громадське (більш-менш популярне), а відтак у наукове оформлення, підсумування, осмислення наявного масиву спогадів. З нашим виданням цей другий етап завершується або добігає звершення. Проте, залишається ще великий ряд питань, які з різних причин ще не мали адекватного осмислення. Ідеться тут передусім про іманентні, наукові нюанси, про те, що вимірює загальне здоров'я гуманітаристики—а ця наука за майже весь советський період (за виїмком хіба що 1920-их років і самого кінця Советського Союзу від половини 1980-их) прямим чином маргіалізувалася або таки нищилася в дусі російського імперіялізму і колоніялізму і бодай за дві третини постсоветського періоду (тобто до Майдану і Революції гідності 2013-2014 рр.) також не була належно просувана, захищена і оснащена. І це впливало і далі впливає на всю гуманітаристику, і на шевченкознавство також. І ніхто не може забути про війну, яка продовжується і становить екзистенційну загрозу для всього, що українське.

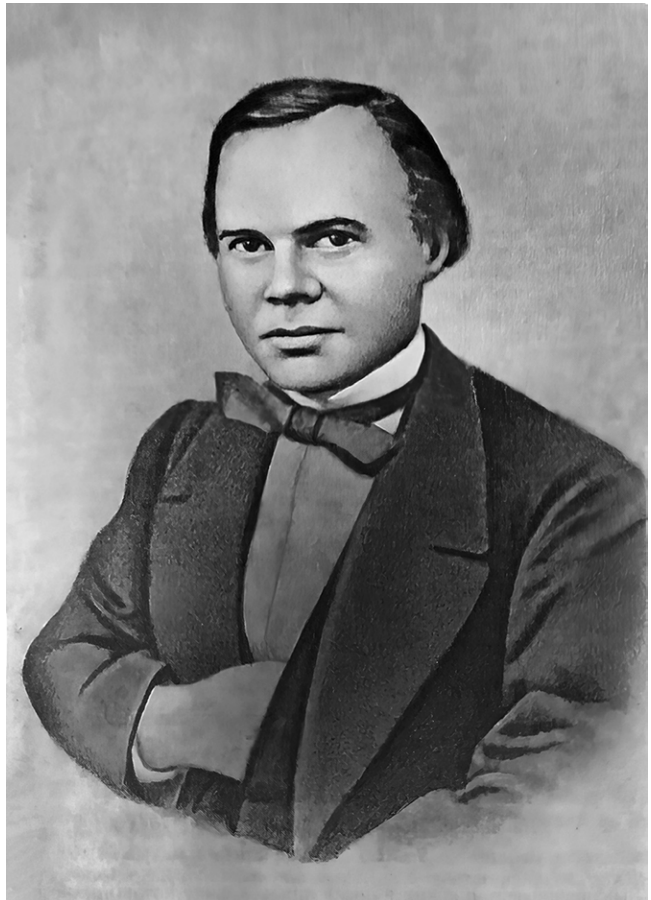
Як писати спогади про Шевченка – деконструкція Олександра Кониського

Іноді такий код пізнається шляхом деконструкції (тоді, на самому початку ХХ ст., назву цю ще не вигадали, але про те, що варто шукати глибиннішу суть наративу під наявною поверхнею вже думалося). Саме такий текст, який планомірно деконструє деякі наївні або надто оптимістичні сподівання щодо мемуарів, належить Олександру Кониському, авторові першої повноцінної, обширної та популярної біографії про Шевченка—*Тарас Шевченко-Грушівський. Хроніка його життя*, яка появилася в 1898-1900 рр.² Але не про цю працю тепер йде мова, а про його “Подорож в рідні села Шевченка”, що являється другим текстом нашого видання, що він його надрукував в *Зорі* в 1893 р. (тобто ще за п’ять років до завершення біографії). Жанр твору не до кінця визначений—є то з одного боку опис чи пак спогад про його польові

дослідження, з яких потім постала згадана біографія, а з другого боку певним іронічним і подекуди зболілим коментарем про соціальне та культурне тло цього проекту, канва, на якій вимальовуються і ці мемуари, і життя Шевченка ще довго перед тими спогадами. Упорядники цей текст окреслюють трохи інакше (пор. нижче: I, 258), але його гібридність і проблематизація наративної ситуації очевидні. Спогади Кониського варто розглянути разом із листом, що йому дещо пізніше від дії цих спогадів надіслав Прокіп Шевченко, син брата Шевченка Микити, 21 серпня 1893 р. (див. No. 4, с. 31-32 нижче). Між обома текстами відбувається імпліцитний, в дечому навіть зворушливий діалог—між, з одного боку науковцем, біографом-дослідником, людиною міста і того майбутнього, до якого українська культура та справа рухаються, а з другого боку

Олександр Лазаревський

Василь Білозерський

² Див., Олександр Кониський, *Тарас Шевченко-Грушівський. Хроніка його життя*, Київ: Кліо, 2014. З очевидних причин (брак діямату і надмір патріотизму), згадана праця заборонена совєтами.

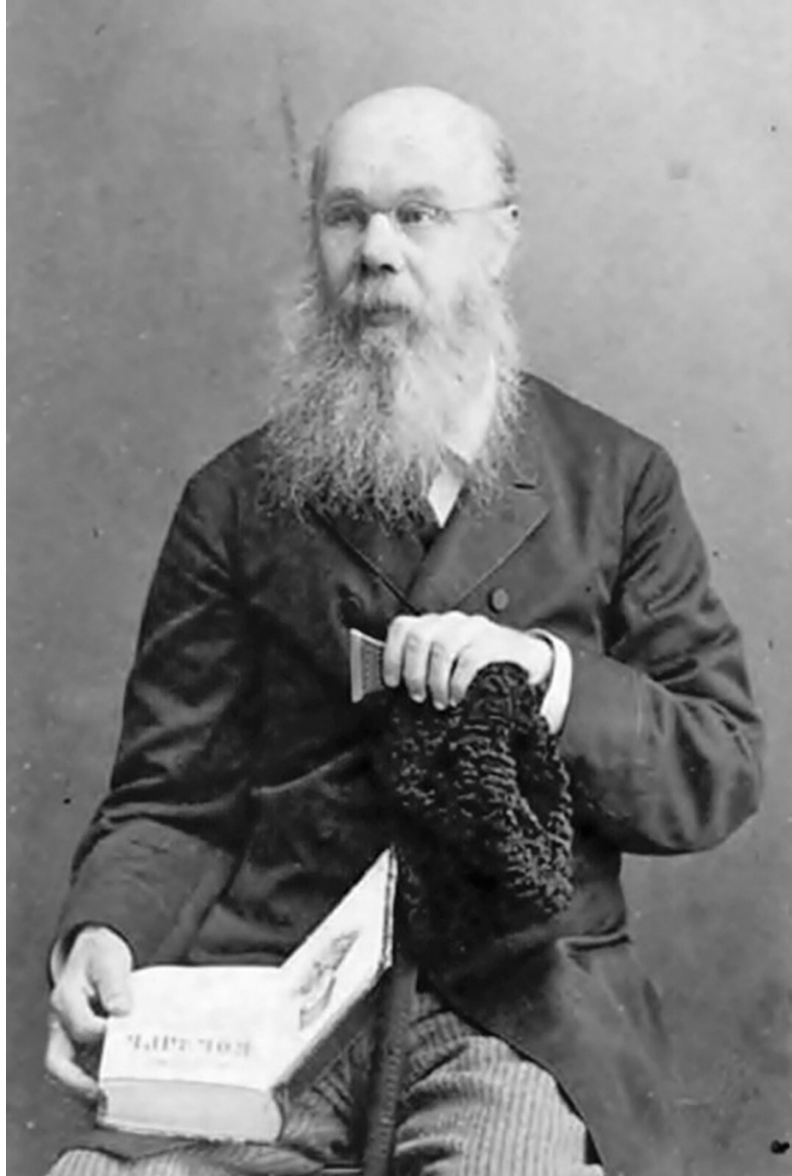
людиною села, зануреною у злиднях і у минулому, родичем і живим свідком та учасником того світу, з якого Шевченко вийшов і до якого мав стільки любові і співчуття, світу, якого він своїм життям, тобто своїм подвигом визволяв.

Для Кониського дух Шевченка постійно витає над тими місцями, тими селами, де він виростав. Він буде про це говорити прямим текстом і глибока потреба відчутти на собі діяння цього духу є та мета, яка його тут привела. Але суть його розповіді в першу чергу полягає в тому, що шлях до тих рідних сіл не простий. Навіть більше: сам дискурс (як ми тепер би сказали), яким дослідник-інтелігент володіє, не дуже промовляє до жителів тих сіл: він і вони говорять одною і тою ж мовою, але якось не комунікують. Ось такими, наприклад, манівцями йде розмова з дідом-візником, який везе Кониського до Моринців, де родився Шевченко:

- Рушаймо, діду, далі...
- Гаразд! Он вже й Моринці манячать... Вам до попа?
- Ні, не до попа... нам треба подивитися на Шевченкову хату.
- Шевченкову?
- Еге... Чули що про Шевченка?
- Гм! – всміхнувся дід. – Чи чув що! та я його от як добре знав...
- Шевченка? – дивуюся і радію я.
- Шевченка ж.
- Тараса?
- Ні, – охолоджує мої радощі дід, – не Тараса, а Вахтоломей Григоровича. Вахтоломей довго жив у нас в Шендерівці, добра людина. Дай йому Боже віку довгого!...
- Вмер вже...
- Коли се? – зумився дід.
- З місяць тому буде...
- Нехай же царствує... добра душа був... я його добре знав...
- А про Тараса й не чули? (І, 14-15)

Тут Кониський (він же не тутешній, людина з міста) думає цілеспрямовано про свій проект і йдеться йому про Тараса Шевченка, і про цілий проект спогадів, що є і нашим проектом, але не про те саме думається дідові, і він відповідає:

- Була бесіда і про його була... Вахтоломей Григорович, – говорив він, – не що давно, літ десять нехай, як покинув Шендерівку, я і дітий його знав. Вахтоломей був якось за третчика; пан з жидом позивався, так і мене кликали тоді за свідка. Вахтоломей і питає мене...

Олександр Кониський із прازьким виданням "Кобзаря" (1876 р.)

- Ви, діду, се про Вартоломея, а я питаю вас про Тараса, – перебив я дідову річ.
- Та кажу ж, і про його була бесіда.
- Яка ж бесіда?
- Люди гомоніли, чув і я, і Вахтоломей казав, – земля йому пером! Ото як покликали мене за свідка...
- Так тоді й про Тараса була бесіда? – знов перебив я діда, бо цікавість не давала мені терпіння слухати, як пан судився з жидом за буряки. Я бажав швидче почути про Тараса.
- Ні, не тоді, а інчим разом, люди балакали, і Вахтоломей ще як у Шендерівці жив, а то й потім була бесіда... Як же! про Тараса Григоровича... люди, звісно...
- Я настроївся слухати, а дід мій знов не про те, чого я хочу, а про те, як його кликали за свідка. Знов я переб'ю; знов почне дід: «Була бесіда», і знов зверне на Вартоломея та отак до самого села, і не допитався я, яка там була бесіда і що люди гомоніли про Тараса. Очевидно було, що була якась причина, що примушувала діда бра-

ти наузбіч; може, жадної бесіди про Тараса він і не чув ніколи, а може, остерегався її вимовити, не знаючи запевне, що ми за люди. Може бути, що дід чув ту саму «бесіду» яку довелося мені чути від інших людей, що «Тарас Шевченко не вмирав, і досі він живий, а про смерть його पु-щено між людьми ману»... (I, 15).

Цитати ці важко скорочувати—зокрема коли хочеться передати фактуру цього мовлення і мислення «наузбіч». Їх глибший сенс коріниться мабуть в тому, що це мовлення «повторює» чи прямо-таки є аналогом того мітичного мислення, яке є фунда-ментальним кодом Шевченкової поезії. Як нумі-нозна, трансцендентна постать, Шевченко, у мис-ленні народу не підлягає нормальним біологічним законам, перетворюється у характерника, чи то у лицаря-невмираку—що й повище Кониський каже прямим текстом. Прикметою цього «поза-» або «гі-пер-реального» статусу є його вміння, як у фанта-стиці, появлятися де і коли треба, і перевтілюватися/переходити у різні інші постаті. Здогад Конисько-го, що це мабуть бере свій початок від того, що раз люди попутали одного добродія, М.А. Кречмера, який піклувався родиною Шевченка з Шевченком тому, що він буцімто був схожий на нього, і їхав добрими кінями—якось ніяк не переконує (мабуть, навіть його не переконує)—і, що головне, сама дія розповіді це підважує іншим фактом. Бо справа в тому, що інший дід, його новий інформатор з наро-ду, і також старійшина із цих сіл тепер додумується ось до чого:

...На дні яру у сливняку зустріли ми старого діда, з виду йому літ під 70 (Севастьян Паламаренко, як потім я довідався), але ще який кремезний, бадьорий і знати що чистюк; бо хоч був будень, а сорочка на йому – наче сніг біла. Привіталися; я й став розпитувати, чи запевне Дяченкова хата була колись Шевченковою?

– Сам я не зазнаю, – відповів дід; але від Гончаренка чув, що так воно... Та нащо се вам? – питає дід і пильно-препильно придивляється до мене.

– Так, – кажу, – цікаво...

– Авжеж, хоч на кого так цікаво подивитися на ту хату, де родився... і на мене, і на вас так... чом не люблю на старости літах подивитися на ту хату, де ви родилися...

Щось чудне здалося мені і в словах, і в погля-ді діда; я спитався:

– До чого се ви, діду, річ ведете?

– Та ви ж самі й будете Шевченко?

От на се вже я зроду-віку не сподівався!

Ніколи мені й на думку не приходило, що я чим-небудь скидаюся на Тараса Григоровича!

– Ні, діду, я не Шевченко; я з Києва...

– Говоріть-таки! наче я не бачив вас тоді, як ви перед волею приїздили сюди до нашого села... і в церкву заходили і обдивлялися. Прав-да, тоді ви не були таким сивим... але ж скільки вже того часу минуло! От вже після волі трид-цять літ! І я тоді нетаким був, чорнявим був, а тепер попеластий... Хіба не пора?

– Вклепалися ви, діду! – кажу я, сідаючи на траві під сливою, – я не Шевченко; Шевченко тоді саме вмер, як воля людям вийшла.

Дід слухає; під сивим вусом мигає у його ле-генька усмішка, а з очий знати, що він не йме мені віри (I, 21).

Ще перед тим, на під'їзді до Моринців, Ко-ниський має нагоду сфокусувати свої думки про отой імператив, який його сюди привів; він думає про нього літературними категоріями («геній на-шого слова», тощо) або взагалі моментом конвен-ційним («повага», тощо), але насправді йдеться тут про щось набагато важливіше, архетипальне, ідеться про контакт із sacrum-ом, із святістю, і цей трепет перед святістю, перед потойбічним є вкрай автентичним, тим що для видатних антропологів і релігієзнавців присутньо визначало нумінозність, те, що є фундаментально *інше* (set apart):

Скоро ми в'їхали в Моринці, мене об-горнуло почуття наче якогось остраху, того остраху, який пронизує чоловіка, коли він збирається стати вперше перед очі того, кого він цілий свій вік звик глибоко поважати! Я увесь перенявся думками про генія нашого слова і величезну вагу його не тільки для Укра-їни, але і взагалі для людей. Німо сидів я на бричці, німо дивився на широку вулицю, на че-пурні хатки селян, закутані в зелені шати садків, німо впивався я очима і в небо, і в дерева, наче сподівався спостерегти в них щось незвичайне, властиве самим тільки Моринцям! Думки мої перебив, суще сказати розбудив мене з мого «снунаву» дід, спитавши: куди ж їхати?

– До школи. (I, 16-17).

І далі, коли вже йому показано оту хату, де Шевченко народився і жив:

– Отсе та хата, де, кажуть, родився Тарас Григорович, – промовив до мене Василь Івано-вич.

Я мимоволі зупинився перед халупчиною і кілька хвилин стояв мовчки, німо, нерухомо!

Та чи дійсно ж в сій саме хаті Катерина Якимівна повила генія України-Руси? Чи не легендарна се хата? Серце і усе моє чуття говорили мені: «Так! Тут!» – і мені ввижалося, що я стою не перед халупою, а перед якимсь неосяжно грандіозним храмом; мені ввижалося, що той храм своїм обширом, світом, сяєвом, величавою оздобою відповідає світу, сяєву і потужности думок, висловлених «огненным» словом генія України; мені вчувалося, що в тому храмі в ту саме хвилину іде торжественна відправа і попід величавим перекітом велеліпним лунає ще більше торжественний хор мого рідного слова....

Стою я, прикутий почуттям невимовно благоговійним, тремчу, радіючи неземними радощами, але не посмію вступити до того храму, чую себе недостойним, чую, що я не виробив собі місця в тому храмі. Стою в його предверні, а позад себе причувається мені:

Ой нема, нема ні вітру, ні хвилі
З нашої України...

Чую, ніби надо мною незримо витає дух генія, і ніби з високої блакиті несуться його слова:

Схаменіться! будьте люди,
Бо лихо вам буде!..

«Амінь, батьку!» – шепчуть мої уста. Я немов прокинувся зо сну, з якогось дивного, чарівного сну! Але годі покладатися на чуття серця, треба розміркувати, чи певне се та сама хата, якої мені треба? (І, 17-18).

*

Одною з найбільших заслуг Кониського перед шевченкознавством є те, що він мав здатність тонко відчувати свої почуття і не приховувати їх, камуфлювати їх перед самим собою. І водночас тонко спостерігати за мовленням (і діянням) того народу, з якого вийшов Шевченко. В його розмовах із старожитами із сіл, в яких колись жив Шевченко, він залишається відкритим до цієї аври і тонко натякає на прояви цього іншого стилю мислення-і-мовлення, що супроводжують різні намагання знайти контакт із історичним Шевченком—чи це дискурс “наузбїч” як у першого діда-візника (де все нібито веде до Шевченка, але того, який настільки вже інтерналізований дідом, що між ним і дідом вже немає різниці), чи це своєрідна “метемпсихоза” (переміщення/перевтілення душ, про яке у своїй

містичній фазі марив Юліуш Словацький), де дослідник Шевченка (Кониський) бачиться другому дідові (Паламаренкові) достеменною реінкарнацією самого Шевченка. З його повищих слів видно, що Кониський немовби випрошував перед sacrum-ом здатність бачити цю правду—і здається, що вона йому таки відкрилася.

В той же час, Кониський залишається раціоналістом—на що вже натякають його міркування про випадок з Кречмером і різне інше. Не є це, звісно, раціоналізм ради раціоналізму, не кажучи вже данина для влади, а радше тонке осмислення реального, прескорбного і упослідженого життя цього народу, з якого Шевченко вийшов і якого він так багатогранно описував. (Советські дослідники мали би на цьому місці сказати “оспівував”. І в цій фальшивій пишності є вся суть советського лицемірства.) Але зовсім ясно, що патріархальний лад, де батьки проганяють Катерину з хати, бо вона вагітна, ніяк не оспівується Шевченком, навіть якщо шкільна програма твердить протилежне. І поет, який каже про той же народ (наприклад, у “Москалевій криниці” з 1847 р.), що як багаті, так і бідні раділи, коли Максима хата згоріла—також цю радість не оспівує, а радше осуджує, каже правду в очі неправди—те, що Мішель Фуко називав за антично-грецьким первовзором парезією (parrhesia).

Питання, які Кониський ставить, стосуються фундаментальної цінності—правди-справедливості. В тому же раціональному ключі він ставить вкрай реальне питання: як це так, що вдячний народ—тоді, коли це писалося, це вже скоріше нація, а не народ—якось не подбав про те, щоб нащадки Тараса Григоровича, а їх багато і всі вони вкрай бідні, як оті жителі тих сіл, яких Кониський зустрічає, щось не дістали в спадку за майнові права до творів їхнього славного родича, які (тобто ці гроші) би так придалися його вкрай незаможній родині. І типовим робом Кониський це передає розмовою з родичами-нащадками:

Я відповів, що Тарасові твори дійсно великий скарб; але за скільки куплено «право власності» на їх, я запевне не відаю.

– Ось нате, перечитайте, так і довідаєтесь.

З сім словом Петро Микитович взяв з шухлядки і подав мені два контракти, писані у жовтні р. 1873 у Києві. По першому з них книгар Єгор Федоров купив був право видати один тільки раз твори Тараса Шевченка, заплативши за те братам поети, здається, 600 руб. По другому, писаному 23 жовтня, право власності на усі вже твори Шевченка, які були вже і які не

Тарас Шевченко. "В Яготині" (1846 р.).

були ще надруковані, купив за 2000 руб. В. Р-ин. Сплата грошей дійсно розложена на великі рати щось по 400 р. чи що. На контракті підписався за свідка і той «настирний» Р[усо]в.

По нашим законам, право власності на літературні твори кінчиться через 50 років після смерті автора, значить тільки 26 лютого року 1911 твори українсько-руського генія стануть вольним громадським добром; виходить, що тоді мине чи не цілий горожанський вік від дня народження Тараса. (I, 28-29).

І на тому справа так і заглохла. Але Кониського вона муляє і муляє, і він не може повернутися до неї:

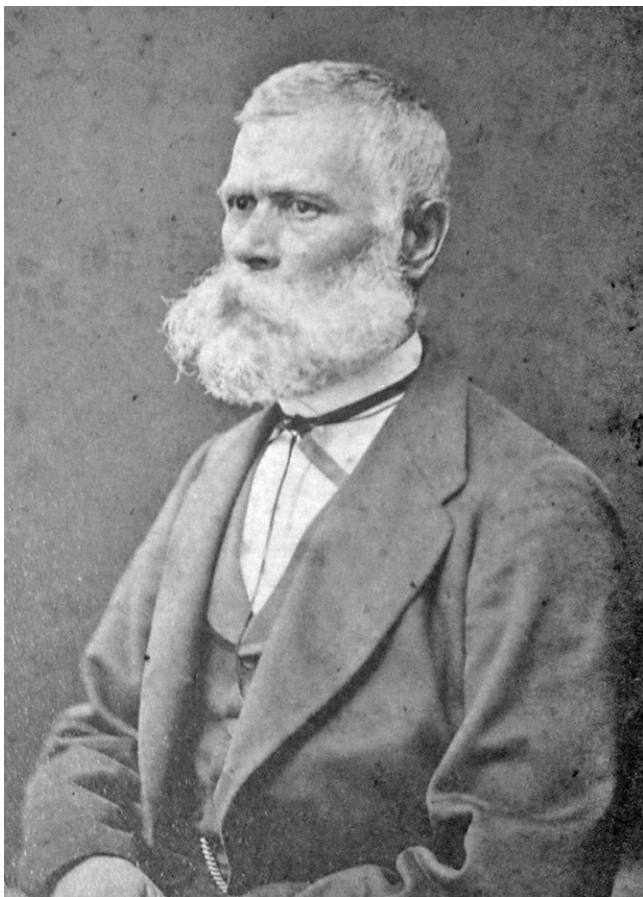
...Право власності повинно було стати нічим більше, як обов'язком опіки над небожатами і онуками Тараса Григоровича, обов'язком пікловатися, щоб їх не заїли злидні, щоб стали вони людьми освіченими, не перестаючи бути селянами; щоб небіж віщого генія не служив поліціянтком за 50 р.; щоб онук його не плетався пішки до Києва, шукаючи стежки до світу. Се був і є святий обов'язок кожного, до кого перейшло право власності на Шевченкові твори. Виконати сей обов'язок було легко; жадної перешкоди не могло бути на те, щоб небожата його прикупити по 10 десятин поля, освітити їх і дітий їх. Коштів на се постачило б, даючи 10–15% зиску з кожного видання творів Шевченка.

Небіж генія – соцьким!! Панове!!

Не за соцького б йому бути; не за сторожа йому служити на дядьковій могилі, а учителювати б в Кирилівській народній школі... От де місце про Шевченкового небожа; але на те треба було дати йому освіту... <....> Тяжкий, але справедливий докір почув я з уст простого чоловіка: «Тарас плакав за братів менших, писав п р о т и ц а р я, проти панів, а хто убезпечив його сліпих онучат? Цар та пани, а громаді про них було байдуже» (I, 29)

*

Хоч таких амбіцій текст Кониського точно не має, його "Подорож в рідні села Шевченка" є мабуть найкращим загальним вступом до спогадів про Шевченка. В розповідному і на перший погляд "легкому" тексті він зарисовує і водночас деконструє деякі чільні, як "міські", так і "сільські" коди та епістемології у ранньому (і ще далеко не науковому) шевченкознавстві: пошук автентичного "локусу" Шевченка, точного фактажу щодо його народження і ранніх літ, тих місць де його дух витає тощо, і паралельні сільські, або фольклорні наративи про Шевченкову *присутність* (його "безсмертя") і його перевтілення ("метемпсихози") в особі інших людей. Усе це, річ ясна, ще неоформлені навички і підходи, які з часом посилюва-

Варфоломій Шевченко

тимуться різним інструментарієм і осмисленням моральних орієнтирів щодо його нащадків—про що, накінець, Кониський також вдумливо зарисовує нові орієнтири. Питання, які він порушує вартують—і уможлиблюють—дальші осмислення. Його текст, однак, маловідомий оскільки появився, коли перші дві хвили мемуаристики про Шевченка вже вичерпалися, а до хвили наукових осмислень в 1920-их рр. ще було далеко.

Як згадано, лист Прокопа Микитовича Шевченка до Кониського (№. 4 у нашому виданні) є своєрідною документацією або ілюстрацією до “Подорожі” останнього. Треба лиш уточнити, що це є ілюстрацією специфічних жажів—не сучасних, з часів війни, а тих щоденних, історичних, з часів кріпаччини, яка зате тривала сотні років. Лист написаний незадовго після того, як “Подорож” появилася і увипуклює понуру картину Тарасового дитячого життя. Текст повністю подається вперше. Знання його мало би бути обов’язкове для шевченкознавців.

Варто додати ще один штрих: моторошно читати, скільки людей, усі набагато старші від Тараса, бралось бити десятилітнього хлопця за те, що він буцімто вкрав гроші у “москаля”—що як показалося він так і не вкрав:

Та як украв Степан Терещенко у москаля гроші, та як узяли бить Тараса за ті гроші, то аж заплакав старий дідусь Петро. А Тарас прийняв на себе, сказав, що я узяв. Треба було сказати де і дів, та його усі били, і батько, і дядько Павло, і дід. То дід поїде з дому, а Оксана з Бугорським дома бештила, та вижене Марусю з хати. Маруся сліпа була. То Маруся плаче і плаче, та як заспіває, а в ній голос був гарний. А Оксана з Бугорським п’є, а Тарас у школі, поки дяка нема. А як дяк додому, то Тарас у калину, бо дома мати б’є, а в школі дяк б’є. Мачуха за сина узлилась, що син украв гроші, та виявилось, а дяк за те, що п’яний (I, 31-32)

Якась особливо понура, садистична обстановка пияцтва і насильства завелася у цій родині, де нікого незахищеного якось не минає знущання—адже та Маруся, над якою мачуха (Оксана Терещенко) знущається, була сліпа. Колись здавалося (і мені також), що Шевченко дещо притемнював картину, коли він писав (наприклад, у “Якби ви знали паничі”), що він бачив пекло у цьому раю (а село у нього взагалі “неначе писанка” [див. “Княжна”]—але гірка іронія тут явна, наголошена). Але як видно з того, що Прокіп розказує, Шевченко не перебільшував. Відповіді далі немає: чому його усі били (як каже Прокіп)? В нормальній голові це не міститься... Невже тому, що у стокгольмському-синдромі-на-виворіт бити слабшого, хай це дитина із своєї же родини, вимірює для селян самотню форму дієздатності у тодішній Росії?

³ Див. наприклад третю інвокацію (і перехід до самого наративу) поеми “Княжна” (1847, 1858), що починається рядками: “Село! Село! Веселі хати! Веселі здалека палати, / Бодай ви терном поросли! / Щоб люди й сліду не нашли, / Щоб і не знали, де й шукати...” (рядки 44-49).

НТШ-А: ДЕНЬ ВІДКРИТИХ ДВЕРЕЙ

19 травня 2023 року Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці влаштувало День відкритих дверей для учасників 27-ої щорічної Конвенції Асоціації для вивчення національностей (the Association for the Study of Nationalities [ASN]). Причин для такої зустрічі науковців, які займаються вивченням національних особливостей в різних регіонах світу було кілька: по-перше, серед засновників Асоціації були члени НТШ-А Степан Горак і Генрі Гутенбах, і від самих початків НТШ-А є асоційованим членом ASN; по-друге – члени НТШ-А постійно є учасниками Конвенції, під час якої доповідають та беруть участь в дискусіях, присвячених актуальним політичним, соціальним та культурним проблемам сучасного світу; по-третє, російсько-українська війна поставила перед науковцями шерег питань, відповіді на які потрібно шукати вже і нині; по-четверте – НТШ-А оновило свій будинок – перший поверх

та приміщення бібліотеки; і по-п'яте, неформальна зустріч мала на меті познайомити учасників ASN з діяльністю Товариства та програмою співпраці у сфері гуманітаристики.

На цю зустріч прибуло понад сто двадцять гостей, для яких спеціально було приготовлено прийняття, а також видруковано брошуру, в якій у стислій формі подано історію Товариства та його завдання, розказано про бібліотечні та архівні Фонди, дослідницькі гранти та гранти для публікацій, подано список найважливіших видавничих проєктів НТШ-А за останні десять років, а також програму Надзвичайного Фонду, яка покликана допомогти українським науковцям, що потрапили у скрутне становище під час війни.

Президент НТШ-А Галина Гринь, Науковий секретар Йоханан Петровський-Штерн та Віце-Президент Григорій Грабович, звертаючись до учасників зустрічі у короткому слові проінформували гостей про мету зібрання, розповіли про сучасні можливості Товариства та запросили до співпраці. Серед гостей були голова НТШ-Канади Марта Дичок, директор Канадського інституту українських студій (КІУС) Наталія Ханенко-Фрізен, директор Галузевого державного архіву СБУ Андрій Когут, президент Американської асоціації українських студій (AAUS) Софія Вільсон, директор Українського науково-дослідного та освітнього центру вивчення Голодомору (HREC) Марта Базюк, численні члени Управи НТШ-А та багато науковців, що приїхали на конвенцію з України, Європи, Австралії та Канади.

Ця зустріч показала, що НТШ-А в останні роки вийшло на плідну співпрацю із американськими та європейськими науковими установами, в яких досліджуються нагальні проблеми співіснування світового співтовариства та особливості розвитку національних процесів в Європі та Америці. Надбання бібліотеки та архіву НТШ-А щораз більше викликають зацікавлення в дослідників, які займаються вивченням України та української діаспори та усім комплексом гуманітарних проблем, якими живе сучасний світ. Не полишила байдужою науковців виставка книжкових видань НТШ-А, зокрема, де були представлені видання Шевченківського і Кулішівського проєктів, *Атласу українців в Америці*, *Енциклопедії Української Діаспори*, *Записок НТШ-А: нова серія*, Мемуарної серії. Присутніх

Виступає президент НТШ-А Галина Гринь. Чекає на виступ д-р Марта Дичок, президент НТШ-Канади.

було поінформовано про заходи, що відбуваються в будинку Товариства та про функціонування власного сайту та Youtube-каналу.

Звісно, що широка програма підтримки науковців, тобто їхніх видань та грантова підтримка наукових проєктів найбільше цікавила гостей, про що згадувалося у численних приватних розмовах, оскільки Товариство протягом тривалого часу відоме серед українців як спонсор багатьох важливих наукових проєктів. Саме завдяки НТШ-А літературознавці, мовознавці, історики, політологи, соціологи та антропологи мають змогу провести свої дослідження і завершити їх виданням монографій.

Протягом майже трьохгодинної зустрічі в НТШ-А учасники Конвенції, яка відбувалася у Колумбійському університеті, спілкувалися і обмінювалися враженнями від відвідин Товариства та гостинності, з якою НТШ-А відчинило свої двері, запрошуючи до співпраці та діалогу.

Гіларій Зарицький, Галина Гринь та Володимир Кулик

DEIMPERIALIZING THE SOVIET AVANT-GARDE

Brad Samuels, Oleh Kotsyuba, and Myroslava Mudrak at the “War/Art Balance” panel discussion at the Cooper Union’s historic Great Hall. New York City, April 27, 2023.

The Cooper Union, the Shevchenko Scientific Society in the US, and the Ukrainian Museum in New York cohosted on April 27, 2023 a Colloquium “War/Art Balance: Deimperializing the Soviet Avant-Garde at the Time of Russia’s War on Ukraine, Its Culture, and People” at the Cooper Union’s historic Great Hall in New York City.

The participants were:

Oleh Kotsyuba, Director of Publications at the Ukrainian Research Institute, Harvard University, event organizer and moderator, corresponding member of the Shevchenko Scientific Society;

Tetiana Filevska, creative director of the Ukrainian Institute, Kyiv (part of Ukraine’s Ministry of Foreign Affairs);

Mayhill C. Fowler, associate professor in the Department of History at Stetson University, full member of the Shevchenko Scientific Society;

Myroslava Mudrak, Professor Emerita of the History of Art at the Ohio State University, specializing in the field of modernist art of the late 19th and early 20th centuries; and full member of the Shevchenko Scientific Society;

Brad Samuels, assistant professor adjunct in the Irwin S. Chanin School of Architecture at the Cooper Union and founding partner at SITU, an unconventional architecture practice based in New York City.

The event was introduced in Ukrainian and then English by **Adriana Farmiga**, Associate Dean of the School of Art at the Cooper Union.

Prehistory

In a statement posted on February 6, 2023 the Cooper Union announced the following (the acronym Vkhutemas is in Russian—the official language of the Soviet Union, and one intended to replace all the other languages in use there once the Soviet nation was finally created—Высшие художественно-технические мастерские, i.e., Advanced Artistic-Technical Workshops, or an Art School analogous to the better-known German Bauhaus that focused on modernist architecture and design):

On January 25, The Cooper Union made the difficult decision to provisionally postpone the opening of *Vkhutemas: Laboratory of the Avant-Garde, 1920-1930*, an exhibition organized by The Irwin S. Chanin School of Architecture and co-curated by Anna Bokov and Steven Hillyer, scheduled to open later that day. The exhibition grew out of two seminars and a workshop led by Assistant Professor Adjunct Bokov, starting in 2019, that explored the

legacy and learnings of a little-known design school that was shut down by Stalin in the 1930s for its progressive ideas.

The Cooper Union fielded questions, both privately and publicly, when the exhibition was first announced in early January, with individuals expressing anger over what was perceived as a celebration of Russia's contribution to architecture and the timing in light of Russia's ongoing brutal invasion of Ukraine. The groundswell of uncertainty and distress that occurred in advance of the public opening made it clear that more time was needed to listen and assess before moving forward with this presentation.

Five days later, on January 30, 2023 (i.e., with lightning speed as these matters go) a letter of protest appeared that was directed to the President of the Cooper Union, Laura Sparks, and Hayley Eber (Acting Dean, the Irwin S. Chanin School of Architecture) that began with this paragraph:

Models at the exhibition *Vkhutemas: Laboratory of Modernism, 1920-1930*, presented by the Irwin S. Chanin School of Architecture of the Cooper Union. Curators Anna Bokov and Steven Hillyer. April 25-May 5, 2023. Photo: Oleh Kotsyuba.

We write to express our deep concern and disappointment about the Cooper Union's last-minute decision to postpone indefinitely the opening of the exhibition *Vkhutemas: Laboratory of the Avant-Garde, 1920-1930*, which was slated for January 25. In a statement, Hayley Eber, Acting Dean of the Irwin S. Chanin School of Architecture, wrote that the decision to cancel the show on its opening day grew out of a concern over the appropriateness of the exhibition in the context of Russia's ongoing war of aggression in Ukraine. We stand in full solidarity with the people of Ukraine and all those who oppose Russia's unjustified and brutal invasion. To conflate the work of an architectural school based in Moscow a century ago (and shut down after just one decade in a wave of cultural and political suppression) with the actions of the Russian regime today, however, represents both a profound misunderstanding of the history of Vkhutemas and a troubling instance of censorship and historical erasure.

The text then goes on to speak of Vkhutemas as "a ground-breaking experiment in art education," and prominently mentions the many "Ukrainian-born faculty and students" there, including Kazimir Malevich (b. in Kyiv of Polish parents, who indeed identified with Ukrainian

culture and contributed much to Ukrainian modernism), and ends up being signed by some 777 signatories. The alacrity with which this letter was produced and signed remains impressive, but its tone of high moral indignation (the reference to "troubling instance of censorship and historical erasure" above, or its concluding statement that the Vkhutemas exhibition "is an important reminder of the cultural experiments of the interwar years and their lasting legacies that stand in opposition to authoritarianism—both then and now") is in fact wrong on the facts and utterly insensitive to the core issue. Because in fact, the above statement by the Cooper Union on February 6, 2023 actually announces that the exhibit will open "later in the spring," which it did on April 25, and it also contextualized the Cooper Union's search for solidarity with Ukraine (and its Ukrainian neighbors in New York) and support for them in light of the horrors inflicted by Russia's barbaric and unprovoked invasion on February 24, 2022. The papers presented at the colloquium on April 27, 2023 cast further light on the issues that need to be considered here. We offer you the presentations of the three members of the Shevchenko Scientific Society in the US who participated in this groundbreaking event.

Hayley Eber, Oleh Kotsyuba, Adriana Farmiga, Myroslava Mudrak, Brad Samuels, and Laura Sparks at the "War/Art Balance" Colloquium. New York City, April 27, 2023.

Letter to Members of *SHERA*

(Society of Historians of Eastern European, Eurasian and Russian Art and Architecture);
(Laura Sparks (President, The Cooper Union for the Advancement of Science and Art)
and Hayley Eber (Acting Dean, The Irwin S. Chanin School of Architecture)

**Myroslava
Mudrak**

*Professor Emerita,
The Ohio State University
February 1, 2023*

As a longstanding member of SHERA and scholar of Russian and Ukrainian art, I laud the Cooper Union in taking the courageous and professional decision to postpone the exhibition of Vkhutemas. To put on the show as scheduled in the time of a full-scale war initiated by Russia—a war meant to challenge the existence of Ukrainian art and culture, if not to erase it completely—would not only demonstrate an insensitivity on the part of our academic world but also a weakness at the core of our profession as historians of Russian and East European Art and Architecture. What SHERA calls an act of censorship on the part of the Cooper Union, we might rather consider a bold and responsible position that asks us to pause and reconsider our role in the profession and the way we identify ourselves as area specialists, and as humanists.

Russia's assault on Ukraine is not just a breach of international law; the sheer brutality of the attack on Ukraine is intended as a final blow to a millennial culture that, bit-by-bit, had been appropriated into Russian history, creating a narrative that, for the most part, remains unchallenged—even by us in the West, who would have recourse to scrutinize its falsehoods and to rectify it. In some measure, the work that we as area specialists engage in—be it exhibition planning, catalogue publishing, or public teaching—feeds and nurtures the idealization of Russia and its imperialist claims. It's the nature of the beast. However, at this critical historical juncture, as we witness the unraveling of the myth and the impending existential crisis for Russia, do we not bear some responsibility for not exposing the imperial and Soviet ideological fallacies that have underpinned much of the world's understanding of Russia? Do we wish to remain at status quo, which means, to a large extent, being complicit with the unexamined narrative of Russian art

on which our careers have been built? We are supposed to be the experts, yet, unfortunately, we often put out for public display, mostly through omission, information that unscrupulously carries the myth forward as we celebrate the “greatness” of Russian culture. And we keep passing on this information to our students, who unwittingly accept the formulation unquestioned. What can our students be thinking as they witness the war unfolding before their eyes? How are they to assess Russian art and culture, considering the brutality they are witnessing?

As area specialists who have dedicated our creative lives to artistic and cultural developments in the region, we should be close in our empathy for all Slavic, Baltic, Balkan, East European and Eurasian peoples who for generations have lived under the conditions of half-truths perpetuated by the course chosen by Russia. Hence, we should also be sensitive to the timing and location of the Vkhutemas exhibition. To present what is widely accepted as “Russian” modernist culture to which Ukrainian artists have contributed greatly makes us complicit in the war being waged on Ukraine. To present this “celebration of culture” in the neighborhood where Ukrainians live, either as immigrants who escaped the Soviet regime or as newly-arrived refugees, is a “real slap in the face”—to paraphrase the Ukrainian father of Russian Futurism, David Burliuk, who made the East Village his home in the 1920s.

Far better it would be for SHERA, by virtue of the signatories to its letter, to issue a statement strongly condemning of the war and the destruction of Ukraine's cultural heritage, addressed not to the Cooper Union but to all professional academic societies, and thus fill the sickly void of silence left by the world's community of Russian intellectuals.

The Cooper Union Colloquium

“War/Art Balance: Deimperializing the Soviet Avant-Garde at the Time of Russia’s War on Ukraine, Its Culture, and People”

Oleh Kotsyuba. Opening Remarks

1. “War/Art Balance”: the title and the setting of our event

What does “war/art balance” mean in today’s Ukraine?

Or, to put it differently, what is the connection between the art of the early 20th century and Russia’s brutal war on Ukraine today?

One connection is through images and the reality behind them. The image for today’s event depicts the building of the Zaliznychnyk Palace of Culture in Kharkiv. Considered his most important work, the constructivist building of the palace was designed by Alexander Dmitriev to echo the iconic Derzhprom building located nearby on the square. It was built in 1927–1932 and destroyed by Russian missiles on August 18, 2022.

Another connection is to consider our desire to do “business as usual,” to do “life stuff” rather than “war stuff”—and then to realize that Ukrainians don’t have that choice.

For that reason today’s conversation is not about the Vkhutemas exhibition itself but about the politics of knowledge, education, and art at a time when people in Ukraine, including artists and scholars, people who make art and study it, are being put in filtration camps and torture camps, executed with their hands tied behind their backs, raped and mutilated.

In such a time, we just cannot do “business as usual”; we do not have the option of not taking a position with regards to what is happening in Ukraine, since as scholars who do Ukrainian studies, it also affects our work—here and now. And since we also remember from history that many individuals and institutions avoided

taking a position on the events leading up to World War II—and we know how tragically that ended.

The Cooper Union had the courage to take a position—and a deeply ethical one at that—to make today’s conversation possible, and I would like to express my deep gratitude to them for that.

Their decision to postpone the opening of an art event was *not* about “cancel culture” or “censorship” in relation to Russian culture and its study. Nothing endangers Russian art today—but Ukrainian artists are the ones losing their lives, their homes, their artworks and ability to create without fear today. Against this background, this imbalance, the decision to postpone the exhibition of student works examining early Soviet modernist art and theory is one of solidarity with the suffering of people in Ukraine: because “business as usual” that ignores the brutality of what Russia is doing to Ukrainian civilians today cannot be ignored for someone with a sense of what is right and what is wrong.

Models and photographs at the exhibition *Vkhutemas: Laboratory of Modernism, 1920–1930*, presented by the Irwin S. Chanin School of Architecture of the Cooper Union. Curators: Anna Bokov and Steven Hillyer. April 25–May 5, 2023. Photo: Oleh Kotsyuba.

I invite my friends and colleagues, students and instructors in the fields of history, the arts, and Slavic studies to consider the consequences of their own decision not to take a stance, or to take one that is merely declarative, without any real changes to what they teach and research, and how they go about teaching and doing research today.

2. Our program and our goal

The conversation that we are about to have is but a start of what I hope will be a series of discussions about how we can step outside the framework that has been in place for many decades towards approaching “central” and “peripheral” art and artists in Eastern Europe and Russia.

As such, this will not be a conversation about the Vkhutemas exhibition itself, co-curated by Anna Bokov and Steven Hillyer and featuring works by former and current Cooper Union students reproducing the works of various Vkhutemas students. That exhibition is currently on display on the second floor of this building, and I hope you were able to see it, or that you will see it after this event. The opening reception, celebrating the exhibition, took place this past Tuesday (April 25, 2023).

Our conversation today will be about the role that art plays in societies as they go through complex and violent events, and about coopting art for political purposes to cover up or distract us from violence being inflicted on people.

This conversation will also be about the context in which art was and is being created, because the parallels between the early 20th century and today are obvious and striking to those who are aware of the history of the region of Eastern Europe, Ukraine, and Russia.

Finally, we will be talking about the consequences of placing all things Russian at the center of our study of the region and the artistic phenomena that came out of it: because the decisions we make about what we consider “important” and “central” in our work and teaching have far-reaching consequences for generations of students and scholars who often end up perpetuating the very approaches they are *obliged* to question and revise as scholars and practitioners in their respective fields.

To all those attending our event today, especially the current students at the Cooper Union, I would like to emphasize that the relevance of today’s conversation to you personally is very real. Not only in terms of your own ethical choices as you go forward, but also in practical terms: there will be unprecedented and exciting opportunities in Ukraine for people like you when this war is over. Because the cities that Putin’s army and private mercenaries are leveling in Ukraine today will have to be rebuilt when Ukraine is victorious, and they will have to be rebuilt better, more beautiful, and more functional for life in the 21st century than they were before the war. Brilliant careers for many of you are likely to be made in Ukraine, and if you would like to take advantage of those opportunities you need to be aware of the complex issues that we will be talking about today. Vladimir Putin made the mistake of believing that Ukrainians and Russians are one and the same, that there will be no popular resistance and that the occupiers will take Ukraine in three days. Many in the West believed the same, often having been schooled by people who presented the entire region as Russia-centered. I hope you do not make the same mistake.

Mayhill Fowler. Theater in Ukraine and the Geographies of Culture

Let me begin with a question: Why do we think certain artistic objects, artists, or institutions are important? What makes Vkhutemas “important” and worthy of study? We might answer: It’s an institution that created innovative artistic projects, launched careers, inspired students, including Cooper Union’s, and continues to inspire. But let’s pause and think: What else, or who else might have been doing that work of inspiration? Where else might it have been happening?

I’d like to talk about the geopolitics of knowledge—a concept of Walter Dignolo—and we could explore further the dense topic of postcolonialism and decoloniality—but I’d like to explain how what we think is important, or worthy of study, worthy of exhibits, of scholarly panels, is not objective. It’s a product of what critics, or states, or empires, tell us is important. Centers and peripheries are shaped and are generally products of power. Knowledge is connected with geopolitics.

Let me give you an example from my field — theater. You might have heard of Stanislavsky, or Meyerhold, the Blue Blouses, or agitprop, or the wild experiments

in Moscow theaters. It's all true. But there was an equally important event, in 1920, in the middle of war, in Bila Tserkva, a small town south of Kyiv, where Les' Kurbas and his company performed *Macbeth* in Ukrainian for the first time ever. The Russian Empire long restricted Ukrainian printing and performance, and performing Shakespeare in Ukrainian was not allowed. But here they were, performing a play about the death of Kings—think, 1920, the collapse of empires, the violent negotiations over the border. In fact, the Poles had just retreated from the area, and the violence that started with World War I in 1914 would continue in this region until 1922. Kurbas and his team had worked together in Kyiv since 1917 doing experimental work inspired by his training in the Habsburg empire—the exercises, approaches, and stage techniques would shape Ukrainian theater through the 1930s, until his murder, and even beyond.

Yet, no one knows about Bila Tserkva. Why?

Because it is “just Ukrainian theater.” Theater scholars in Moscow long considered Moscow the center and Ukraine the periphery, and western scholars reproduced those categories and largely still reproduce them today. Moscow theater is center, and what is happening in Ukraine is derivative. But Bila Tserkva is different than Moscow. Its context is different—the violence of war, different artistic influences; and its consequence is different—the entire trajectory of Ukrainian theater.

And it's not lesser. But it's that epistemic violence of empire that erases topics from discussion that are outside the purported center.

If we think about geographies of culture, why are centers centers, and peripheries peripheries? Perhaps we need to question those geographies, centering Ukraine, and see how that changes our picture of why art emerges where it does and when it does.

If we did that, we would see Bila Tserkva and the dynamic of art and violence.

We would see wild, remarkable experimentation—the first Ukrainian musical *Hello from Radio 477!* By the way, Yara Arts Group with Serhy Zhadan recently did a new version of the musical at La MaMa theater in New York, but the original in 1929 made fun of Moscow, and of themselves, and of artists, and at one point had an actor trapped in a cherry brandy bottle with a line of ducks. It was all about the present: witty, sharp, big and jazzy.

We would see multiethnicity, so central to culture in Ukraine. Some striking examples of that are the Kultur-Lige (Culture Leage, founded in 1918), which was a major driving force of Yiddish culture, and the trajectory of Yiddish theater—from state theaters to a special division of the theater school in Kyiv that trained actors in Yiddish language, to a Yiddish puppet theater in Kyiv, which won second place in an all-Union competition. Finally, let's not forget the only Polish theater in the entire Soviet Union.

And we would see what happened when the empire crushed culture in Ukraine. They murdered artists from Ukraine and erased their art. And it has vanished from any survey course of “Russian and Soviet” theater, and generally those of us who study it are considered not to study avant-garde theater in a universal sense, but somehow “just Ukrainian theater.” THAT is the geopolitics of knowledge, the fact that we don't know about Kurbas as much as about Meyerhold, and the Kyiv Art Institute or Berezhil as much as Vkhutemas.

I'll return to Vkhutemas. It's a center, but it can also be a periphery. Let me introduce Antonina Matskevych. You've probably never heard of her. She went to Vkhutemas, but then came home, to Soviet Ukraine. She worked with Les' Kurbas's theater. Then after the Soviets occupied Western Ukraine/Eastern Poland in 1939, she came to the city of Lviv in 1940 and founded the Puppet Theater. She returned in 1945, after the war, to continue her work in puppetry. In fact, the entire world of puppetry in Western Ukraine exists because of her. Vkhutemas is but a moment in her life and her long career.

And lest you think puppet theaters in Ukraine are peripheral... Quite the contrary, puppet theaters have been doing a lot of humanitarian work, work with displaced children, work with preserving culture and speaking to the deep need of people in trauma to hear good stories. They are part of the landscape of a society at war, part of the fabric of how Ukraine has resisted and survived. The Kharkiv puppet theater performed in metro stations, when the city was being shelled, and recently performed in their own theater, when Kharkiv is still not safe. They are in a long tradition of puppet theaters in Ukraine, and Vkhutemas, as a part of Matskevych's story, is in a small way (a peripheral way) part of that larger story of theater in Ukraine.

Let's remember that the geography of culture is contingent, created, and always a product of power. And, ultimately, art is about the audience, the society for whom and by whom it is created—so if we miss the story of art, we miss the entire culture of a place. Let's not do that.

Myroslava Mudrak.

Derzhprom: The Epitome of Ukrainian Constructivism

The exhibition of the teaching methods and the recreation of model products designed at the Russian Vkhutemas builds on a body of scholarly literature that continues to aggrandize Moscow as an epicenter of early twentieth century modernism. This mindset is not without basis, as the Russian avant-garde and its experiments in the visual arts of the early twentieth century have received much universal attention since the end of the Cold War. In particular, the reconstruction of the program at Vkhutemas has had widespread recognition through articles, catalogues, and museum exhibitions, and a body of publications that have made it a canonic theme in scholarly literature on modern art and architecture. The exhibition at Cooper Union was therefore of great interest to a specialized public.

Yet, as Russia's war of aggression is opening our eyes to Ukrainian modern culture that unfolded along its own, largely still undiscovered and independent trajectory in the twentieth century, the occasion to showcase the Vkhutemas also begs for elaboration and focus on a unique architectural project based on visionary Vkhutemas principles that had been accomplished, that is, *actually built*, in Ukraine. The Kharkiv project—Derzhprom (State Industry Building) not only fulfills the lofty aspirations of Vkhutemas but serves as the quintessential example of twentieth century constructivist architecture.

A reinforced concrete carcass of multistory frames, using new materials, innovative and unprecedented construction technologies, and a creative shaping of space that is both aesthetic and functional, the building offers many aspects worthy of study and recognition. Yet, because Ukrainian culture has traditionally been sidelined by imperial politics, this ambitious, high modern architectural project, the constructivist gem of Ukraine, has been long overshadowed by the focus on Russia and Russia alone. Surprisingly, despite the repeated missile attacks on Kharkiv where the Derzhprom building was erected in 1929, the structure still

remains standing as of January 2024, although some damage incurred by Russian rockets in recent attacks on the city is now in evidence.

As one of the finest achievements of architectural modernism in Ukraine, the Derzhprom, represents the largest architectural structure built in the constructivist manner in the entire world. Designed by the architects, Sergei Serafimov, renowned Russian academic architect and former teacher at the Svomas (Free Art Studios) that preceded the Vkhutemas, Mark Felger, originally from Odesa, and Samuil Kravets (a Ukrainian architect born in Lithuania), construction of the building started in 1925. Situated on the main square of Kharkiv, then the capital of Soviet Ukraine, it consists of nine buildings grouped in three blocks, each block containing three discrete units. This rational, mathematical conception brings about a syncopated harmony of functional office space with open-air vistas that allow one to see the major city square (today called the Svoboda [Freedom] Square) and the housing blocks just beyond. Just as the Bauhaus Dessau complex, designed by Walter Gropius in 1925 and occupied by design students and their faculty, offers direct lines of vision onto the German industrial town and the daily hustle-bustle of its workaday inhabitants, so the space outside of Derzhprom in Kharkiv encompasses vistas of the sprawling city directly integrated in the composition of the building. Two Kharkiv streets (Henri Barbusse Street and Romain Rolland Street) pierce through the building and emerge into the public space.

The design of the 13-story building was oriented along longitudinal axes that positioned the individual buildings radially to converge on a center round space. The Derzhprom structure defines part of the outer arc of that circle. In effect, an overall design integrating the sections of the building forms a dynamic, fan-shaped composition, which is best seen from above. At street level, the disposition of the semicircular façade creates the effect of a welcoming embrace somewhat akin to Bernini's framing of the Piazza of Saint Peter in Rome. The streets radiating from the center (absent an obelisk as in the Vatican) determine the entire composition, showcasing central Kharkiv as a model of modern urban design.

As a masterful display of how atmospheric space can be organized, Derzhprom's series of interconnecting skybridges between each cluster of building units shoot across and upward as high as eight stories, creating an interplay of zigzagging lines that crisscross to make an

exciting engagement of solid forms and framed voids. On the interior, the central block is connected to the side units by bridges that create passageways spanning the streets at the third, fifth, and sixth story levels. By design, four big courts and sixteen smaller court areas form an unusual “interior in the open air” (a plein-air court)—sometimes called the *cours d'honneur* (courts of honor)—intended for official, ceremonial presentations that can be viewed from multiple vantage points. As a pure avant-garde project, Derzhprom offers unanticipated perspectives and a kaleidoscope of shifting patterns. Texturally, glazed volumetric units function like facets of a giant, three-dimensional mosaic.

The deep interior of the building presents an interconnected corridor system lit from one side, while the 4500 windows bring a light and airy feel into the main workspaces. These planned details fulfill the mandates of constructivist architecture not only in terms of efficiency and functionality, but considerations of energy conservation and the beneficial use of natural resources for maintaining healthful conditions for the worker.

Primarily intended to house the central government, several economic offices, and the administrative hub for monitoring Ukraine’s industrial output during the Soviet era, Derzhprom was also an educational center, housing a technical library of 250,000 volumes, a reading hall, and a 200-seat dining area. Two auditoria—one for 250 seats, another for 1000—were provided for public use.

Some Background:

Kharkiv was the seat of Ukrainian constructivism. It is here where the ideas of Vladimir Tatlin first took shape, and where the reliefs and constructions of Vasyl Yermilov created a modern design aesthetic. It was also here where the minimalist staging of avant-garde theater, rivaling Meyerhold in Moscow and Piscator in Berlin could be witnessed in Berezil productions directed by Les’ Kurbas. As the capital of Soviet Ukraine, from 1919 to 1934, Kharkiv remained an industrial city and an important seat of higher education, particularly in the applied and theoretical sciences and engineering. For the Bolsheviks, the city held every promise to become the production center of Soviet manufacturing and industry.

The idea for the future Derzhprom building first came about as result of public competition to create a government center in 1925. The original winning propos-

al was created by a local architect, Viktor Trotsenko, who envisioned a circus-like structure penetrated by an enormous wedge of empty space. That space is now called Freedom Square. It was the second largest square

Derzhprom (State Industry Building). Kharkiv, Ukraine. 1925–1929. Architects: S. Serafimov, M. Felger, S. Kravets.

in Europe at the time. The team of Serafimov, Kravets and Felger, young academic architects, expanded on Trotsenko’s ideas to create a most unusual skyscraper of “towers” that housed commissariats, planning commissions, various industrial enterprises, a library and even a hotel. Built in just three years, the complex has often been referred to as a marriage of American know-how and entrepreneurship and the aspirations of utopian communism. Indeed, in a very real way, it epitomized what came to be regarded as an expression of “national communism” cultivated by Ukraine’s elite under the program of Ukrainianization and characterized by a gaze towards Europe and the West, while tapping into native traditions.

Audacious and bold in conception, Derzhprom was meant to serve as a guidepost for the Ukrainian population seeking a path towards national identification, oriented toward the West and away from Moscow—all despite an ideologically rigid regime. In the end, symbolic of dashed dreams and disappointment, Mykola Skrypnyk, the Commissar of Education who led the charge to reconcile Ukrainian cultural nationalism and Bolshevik communism, shot himself in his office in one of the Derzhprom towers in 1933.

As the repressions against Ukrainian intellectuals intensified in the late 1920s and early 1930s, leading to mass executions, and as the famine devastated the pop-

Derzhprom. Kharkiv, Ukraine. 1925-1929. Architects: S. Serafimov, M. Felger, S. Kravets.

ulation in the countryside that would not succumb to collectivization tactics, and even after Kyiv would once again become the capital of Ukraine, Derzhprom continued to be emblematic, signaling Ukraine's cultural separateness from Russia. The building survived several attempts by its Nazi occupiers to blow it up in 1942–1943. In the 1950s, Moscow sought to bring its aesthetic into line with socialist realism, the state-prescribed qualities that aligned with neoclassicism, Stalin's preferred style. Several subsequent attempts at “renovating” it by the Soviets has kept it off the UNESCO list that could offer a modicum of protection and some hope for its survival. But as we witness Russian targeted bombing of Ukraine's cultural monuments, we can only bring the world's attention to their value. The hope is that as a majestic historic structure and an exemplar of an era of idealism, Derzhprom will remain standing for generations to come.

The presentations were followed by a thorough and thoughtful discussion. A full recording of the symposium can be viewed on the Cooper Union's YouTube page at <https://www.youtube.com/watch?v=K9s9MSy2rsE>.

УКРАЇНСЬКІ ДИЗАЙНЕРСЬКІ ПРОЄКТИ У КУПЕР ЮНІОН

У відомій нью-йоркській мистецькій школі Купер Юніон від 22 червня до 13 липня 2023 року у вікнах колони будинку демонструвалася виставка - «Музей (тимчасовий) української літери» Катерини Королевцевої, української дизайнерки, що мешкає в Німеччині, та у галереї цього закладу - виставка плакатів «Літери в місті – Odesa City Letters».

Катерина Королевцева представила 33 дизайнерські роботи, що відображають 33 літери української абетки. Ідея мисткині полягала у тому, аби відродити та інтерпретувати творчість 33-ох видатних українських графіків, тобто тих, які працювали з абетками, або ж ілюстрували книжки. Власне конфігурації літер було взято зі старих обкладинок книг та інших друкованих матеріалів, створених

від 1917 року, часів УНР, до сьогодення незалежної України.

Українська книжкова графіка сягає своїх початків 11 століття – часу перших рукописних книг, й розвинувшись пізніше до високохудожнього, професійного книжкового мистецтва тих часів, зокрема примітними під цим оглядом є “Бесіди Григорія Богослова” (XIII ст.), “Хроніка Георгія Амартола” (поч. XIV ст.), “Галицьке Євангеліє” (XIII—XIV ст.) та “Київський псалтир” (1397), в яких важливими були не тільки ілюстрації, а й графіка літер. Пізніше, коли з початком 20 століття працювало чимало визначних графіків, з-поміж яких виділяється Георгій Нарбут та його абетка 1917 та 1919 років, візуалізація українських національних шрифтів у

З

З

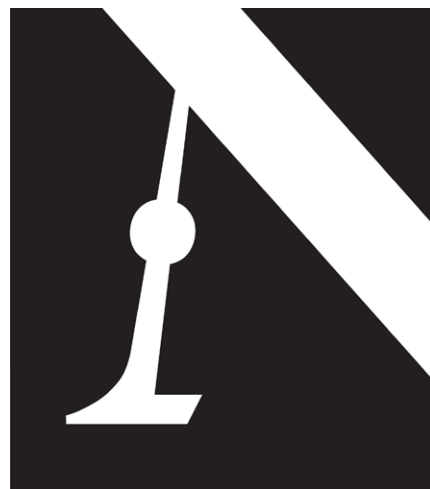
Vasyl Diadnyuk
(1900–1944)
Book cover / 1929 / Paris

Є

Є

Robert Lisovsky
(1893–1982)
Book cover / 1954 / London

А

А

Mykhailo Dmytrenko
(1908–1996)
Poster design / 1966 / Detroit

книгодрукуванні відзначалася глибоким та продуманим поєднанням традиції з новаторськими пошуками. Катерина Королевцева для свого проекту залучила зразки книжкової графіки з часів УНР, «Розстріляного відродження», міжвоєнної Галичини, повоєнного книжкового дизайну в діаспорі та сучасних зразків. Таким чином, вона представила мистецькі зусилля багатьох поколінь, що творили українське національне мистецтво по цілому світові. У її проекті відбулося символічне поєднання сув'язі імен та стилів.

Організатори виставки зазначили, що «Тисячі, сотні тисяч, мільйони українців ще більше усвідомили важливість української мови та її поширення після 24 лютого 2022 року. Тому місія проекту – позна-

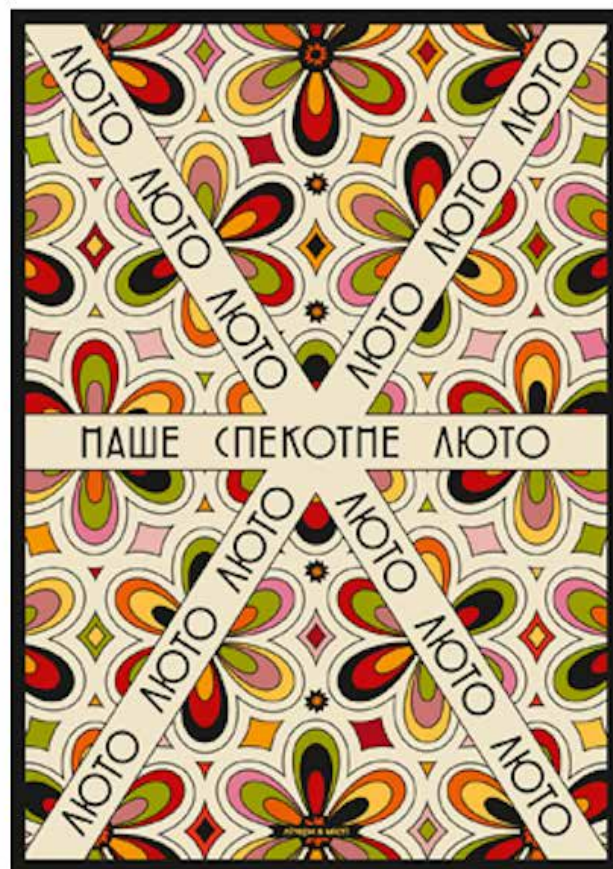
йомити якомога більше людей з українською культурою та мовою, показати красу та розмаїття українського алфавіту, наблизити до усвідомлення того, що літери – це не лише засіб візуального вираження мови. Літери - це мистецтво». Концепція, написи та дослідження Катерини Королевцевої. Додатковий дизайн для цієї інсталяції Олександра Точіловського, куратора центру дизайну та типографії Herb Lubalin у Купер Юніон. Цей проект, створений Катериною Королевцевою, експонувався під час її мистецької резиденції у Веймарі, Німеччина на запрошення «11m3 projektraum» та за підтримки Bauhaus-Universität Weimar Kreativfonds у 2022 році. Катерина Королевцева – бренд-дизайнер і арт-директор. Лауреат двох нагород Red Dot Design Awards, вона також спеціалізується на друкарській

ідентичності бренду, шрифтовому дизайні та індивідуальному дизайні логотипу. Королевцева друкувалася та виставлялася в Design Week, Alphabettes, It's Nice That, AIGA Eye On Design, Slanted Magazine, тощо.

Одночасно з проектом Королевцевої у галереї Купер Юніон було показано виставку плакатів «Літери в місті — Odesa City Letters». Глядачі могли ознайомитися із 24 плакатами проекту Odesa City Letters, присвяченого спадщині Одеси. Власне кілька років тому в Одесі з'явився Музей типографії «Літери в місті». Його метою було розповісти історію Одеси через написи на вивісках і табличках, що донедавна формували образ міста. Після російського вторгнення музей почав створювати плакати за мотивами традиційної української графіки і типографії, аби допомогти армії у боротьбі з окупантом. Засновник проекту - одесит Сергій Ровинський, який є автором плакатів.

Для плакатних написів використовуються популярні цитати з літератури, кіно чи мемів, що з'явилися під час війни. Окрему увагу автор приділяє розвінчуванню міфів російської пропаганди. В одному із інтерв'ю С. Ровинський сказав: «Музей з'явився, щоб розповісти про велике культурне місто, його історію, різні епохи крізь призму об'єктів типографії. Він з'явився певною мірою як приклад несподіваного (на той час) ставлення до історичної спадщини. Не до монументів, скульптур чи фасадів пам'яток архітектури, а до написів. До речі, приклад працював, бо в нас з'явилося багато послідовників із різних міст. З початком російського вторгнення моє життя цілком змінилося. Мабуть, як у всіх. Учораїні проблеми перестали здаватися проблемами. Учораїні дії перестали бути необхідними. Треба захищати написи? Так. А ще саме місто. А ще усю країну».

VITALY CHERNETSKY RUSSIA'S DECEPTIVE MANIPULATION OF WESTERN DISCOURSES

*Interview with
Oleksandr
Pankiev*

Oleksandr Pankiev: You have been exploring the notions of postcolonialism and postmodernism in the historical and literary contexts of both Russia and Ukraine. How did Russia's full-scale invasion of Ukraine affect the reconceptualization of those theoretical frameworks?

Vitaly Chernetsky: In the context of Russia, we have a throwback to pre-modern approaches to culture, state, and history—but in a very interesting fusion of selectively borrowed and applied concepts from various, more recent intellectual and technological global trends. Think about the world portrayed in Vladimir Sorokin's novel *Day of the Oprichnik* (2006), which imagines Russia's near future that looks like medieval Muscovy of Ivan the Terrible time but with mobile phones, luxury cars, and the Internet. We have this strange hybrid of radically anti-modern developments

and different elements of contemporary cultural philosophy they can choose from, as if at a smorgasbord.

Since Russia became aware of the ideas associated with *postmodernism*, around the early 1990s, there have been some interesting theoretical reflections. *Post-truth* is one of the very superficial ideas that became widespread and applied by people close to Russian government leadership. For them, there is no "truth and justice"; everything is *language games*. People can be manipulated, and everything is citational and potentially deceptive.

This very shallow caricature version of what postmodernism might be about was propagated and imposed very persuasively—taken on faith by the targeted consumers, as it were. It reminds me actually of Russia's illusory embrace of capitalism in the 1990s. It felt like

they took the negative Soviet propaganda image of evil, ruthless Western capitalists and transformed it into a positive, trying to emulate not actual practices on capitalist economy but those propaganda images they had internalized.

On the other hand, there is also the turn away from postmodernist literature and culture, which is very reflexive and playful, toward a new type of more direct expression, new forms of realism. We can see that a *new drama* arose in several countries in the post-Soviet space, including Ukraine and Russia. The whole movement started as a pushback against this hypertrophied, on the one hand, but superficially understood postmodernism.

As for *postcolonialism*, Russia's paradox was that for a long time it completely ignored the discourse. And then, when some intellectuals discovered it in the early 2000s, they tried to adapt it to the idea that Russia was more of a victim of Western colonialist expansion than a perpetual rapacious colonialist offender in its own right. In this attempted adaptation, the narrative was cultivated (even though Russia was not directly colonized) that some semicolonization had occurred in the 18th and 19th centuries. And then, *notions of self-colonization or internal colonization* were used to declare that Russian colonialism towards others was better, softer, and more enlightened than the supposedly more brutal and evil British and French versions. Russian scholars advanced a view that in their internal colonialist practices, the imperial elites were treating the ethnically Russian population of the Empire as badly, if not worse, than some of the other captive nations. This paradoxical if not outright contradictory interpretation became very entrenched.

They also looked at other models—for instance, the Latin American model of *decolonial thinking and decolonial studies* as opposed to the postcolonial, which was more associated with the anglophone and francophone world. Today, however, the full-scale invasion of Ukraine has changed things dramatically. The world sees Russia as a resurgent neocolonial empire, very aggressive in its colonial practices. This also sheds light on its colonialist practices and ruthlessness toward the indigenous communities that still live within the borders of the Russian Federation—especially the indigenous peoples of the North Caucasus region, Siberia, and the Far North—and it has brought greater awareness to those issues.

Today, we also see on the global stage that Russia is desperately seeking allies. It aggressively courts many countries in the Global South—at least, their intellectual elites and leadership. It selectively and strategically uses the language of anticolonial, postcolonial, and decolonial discourses to its advantage, and this is a very serious and troubling issue.

Many people from the Global South and Western academia whose research is focused on the Global South were deceived by this Russian rhetoric. They are obsessed with the idea that the 20th century was dominated by a “Pax Americana,” and they are happy to see the American dominance, which they know how to criticize, destabilized; as such, they are willing to overlook the dangers of neo-authoritarian players on the global stage, like Russia and China. Anything that weakens the US and its global influence is good to them. In this sort of strange logic, they become supportive of Russia's and China's most horrible policies on the international stage.

Pankiev: The need for decolonization of Russian studies and a reconsideration of how Russian history and literature courses are being taught at universities are increasingly discussed. What questions are on the top of the agenda in those discussions? What is your overall opinion about the need for decolonization of this field?

Chernetsky: There is an urgent need to rethink and reframe how Russian studies are conceptualized and taught, a need for a fundamental transformation. It requires deep, critical interrogation of many received ideas, stereotypes, and narratives that are entrenched in how they have been taught at the secondary and undergraduate levels. For instance, if you look at most syllabi on “Introduction to Russian History,” or “Introduction to Russian Studies,” or “Russian, East European, and/or Eurasian Studies” courses, the Kyivan Rus' period is often presented as part of Russian history without any awareness of controversies.

The projection of that is part of the uncritical absorption and recycling of the narrative that was brought by the early Russian émigrés to the West and was taken on faith by American, Canadian, and Western European students, who reproduced it in the teaching of this and various other periods, including the Soviet era, and in teaching Soviet culture. Even the periods of relative internationalism, such as the policies of indigenization pursued in the 1920s, for example, you would not

see covered in most publications or courses taught by Western scholars. They were entirely Russo-centric—or even Moscow or St. Petersburg-centric. The prejudicial position was that everything interesting happened in the capitals, and everything outside was provincial, dull, uninteresting, and unimportant. Moreover, the approach itself is troubling in multiple respects—denigrating other cultures and dismissing them preemptively, if not appropriating their identity, history, and material culture outright. Addressing this is something I have been advocating, within the broader process of interrogating dominant paradigms and spotlighting the hidden presence of colonial attitudes in texts, in the works of visual arts, cinema, and in the cultural discourse. It needs to be made visible.

For example, this semester I am teaching a course on gender, sexuality, and social justice in Eastern Europe, the former Russian Empire, and the former Soviet Union that I reformulated to make it *decolonially diverse*. And we were just discussing with students Chernyshevsky's *What is to be Done?* (1863) and the famous fourth dream of Vera Pavlovna, the utopian vision of society of the future. In our discussion, my students and I noted an avid embrace of colonialism there. The utopian society of the future has “New Russia” as well as other colonized territories.

Moreover, Vera Pavlovna asks the guide in the dream, “Is this where Odesa and Kherson are?” but the guide explains that it is not Odesa and Kherson, and that it is a different territory that is being colonized now: “This was in your time, and now, look where New Russia is.” We can tell that the lands described correspond to Central Asia, which was indeed actively colonized in the 1860s, when Chernyshevsky wrote the novel. This is something that historically very few people paid attention to. But now, all of a sudden, this jumps at you from every page. I have written about this in a chapter on Empire for the new *Cambridge History of Russian Literature*.

In this chapter, I use the term *imperiality* by analogy with the term “coloniality.” *Coloniality of power*—a term in decolonial theory—is when somebody or something, a work of culture or cultural phenomenon, is not actively participating in a colonialist project but is still enabled by structures of power that are colonial in their origin, and this is something that endures even after overt official colonialism may be over. If we look at Russian culture, we have this situation with imperiality and coloniality in approaches fundamentally pervading

it in the texts of both official and dissident writers, in texts both liberal and conservative; it is deeply present there. While it has become standard and common to talk about these things in the context of British, French, or Dutch imperialism, it has not been discussed with respect to Russian imperialism—and this ought to change.

In terms of bringing voices forward, it is essential to confront and overcome *epistemic injustice*. It is a relatively recent term in philosophical discourse that comes from feminist philosophy but has broader application to racial and colonial injustice. Within the discourse of epistemic injustice, philosophers talk about one particular kind: *preemptive testimonial injustice*. It is when it does not even occur to those in positions of power—the privileged knowers, as described in this discourse—that somebody speaking from a different subject position, from a different situated experience, has anything of value to contribute. They preemptively dismiss viewpoints, experiences, and rich textured knowledge from that position because they think it is not interesting and does not contribute to anything. This is something that both Ukrainians and representatives of other cultures that were oppressed and marginalized within the context of the Russian and Soviet Empire, had been dealing with—an excessive epistemic burden. They and their cultures were oppressed, but on top of it representatives of these oppressed cultures carried the burden of expressing it to the *dominantly situated*. The dominantly situated, in turn, may well choose not to pay attention to those contributions to shared knowledge, as opposed to actively trying to change their attitudes. So, this is a bigger problem.

We now see many Western Slavists and specialists in Russian, East European, and Eurasian Studies waking up to these problems, actively trying to rethink how they might approach and transform their teaching and research. However, quite a few are still resistant, thinking of this as a temporary annoyance, and wish that those Ukrainians and other pesky marginal people would go back to the dark, obscure mouseholes they came from and not bother them in studying their *great* culture, because they all know that it is *great*. It becomes circular reasoning—that it is great *because* it is Russian. So yes, it is a big problem, and much still remains to be done.

Pankieiev: We hear much lamenting about the cancellation of everything Russian. What is your opinion about this?

Chernetsky: It is, again, an interesting case of Russian discourse selectively and shallowly appropriating from the Western media and public discourses. It is a frequent complaint of privileged people who are hetero, white, and mostly male, who have had ample access as experts and opinion makers to the media, university lecturer podiums, and publications, whom people from disempowered or marginalized positions then challenge. It is a selfish and dangerous precedent for them to say, “Woe is me, I’m being cancelled!” They *dominate* the discourse, sucking all the oxygen out of the room.

This tactic is mainly used by conservative, reactionary media personalities in the United States and elsewhere, and some representatives of the Russian cultural elite have appropriated it. They use it the same way as some folks in the United States do. Even while much anti-Americanism is happening in the Russian cultural discourse, this strategic copying of domestic US debates is also occurring. For me, it is an entirely spurious and manipulative discourse. Whenever I hear anyone talk about “cancel culture,” I immediately think something problematic is afoot; it entails fighting a fictional enemy that they themselves have created. It is patently manipulative.

A good example here would be classical music. So many orchestras in the West to date have not even bothered to include even one short piece of Ukrainian music in the programming of their annual season. We are talking about a year and a half since the start of the full-scale invasion and soon to be ten years since the beginning of the war with the invasion of Crimea. And some of them just do not know—they claim—that good Ukrainian music exists. Yet, we have everything here: if you want notes or scores, they are available. If you want Baroque, there is Baroque; if you want avant-garde, there is avant-garde—all those genres. It is just intellectual laziness on the part of orchestra management and artistic direction. Meanwhile, Tchaikovsky has not diminished, nor have Shostakovich or any other (so-called) *great* composer.

Similarly with Russian literature: just a couple of issues ago *The New Yorker* devoted a good five pages in its print edition to reviewing the latest translation of *The Brothers Karamazov* (1879–1880) and explaining that while Dostoevsky may have been a nasty person, it is a work of genius that every self-respecting person must read and appreciate. In sum, there is absolutely no danger of Russian culture becoming invisible, obscure, or oppressed. This is a spurious discourse.

Pankiev: What is the role of literature and art in Ukraine as a nation defending its land and identity and charting a path after the war?

Chernetsky: The cultural sphere, including literature and arts, cinema, music, and theatre, is very important. If we agree that a nation is an imagined community—in the sense that it is a community that actively imagines itself and tries to think about what binds it together—the shared cultural legacy is hugely important. This is why we must counter—both domestically within Ukraine and on the international scene—any and all dismissive, divisive discourses that denigrate Ukrainian culture and stereotype it as supposedly second-rate, of marginal importance. One of the sad consequences of colonialism is that many Ukrainians have also internalized this narrative. Although it has been 30-plus years since Ukraine regained its independence, valuing Ukrainian culture, past and present, as rich, innovative, and worthy of attention has not yet been embraced by all Ukrainians, including Ukrainians who consider themselves part of the intellectual elite or the decision-making groups. We see this happening within Ukraine, and we also see this happening on the global stage. Suppose we want people to support Ukraine more. In that case, it should not be just negatively defined by nasty things that others do to it. It also needs to be associated with *cultural richness* that can be shared with the world and can teach the world something.

Therefore, it is essential in the educational environment to make sure that Ukrainian cultural products are visible. There should be specialized Ukraine-focused university courses, thematic exhibitions, film retrospectives, etc. But we also need to ensure that Ukrainian content is present in academic courses, theoretical books and discussions, thematic anthologies, and art exhibitions that are not exclusively focused on Ukraine. Ukrainian culture has much to share on a wide range of topics. One of the classic examples is Taras Shevchenko’s poem “Kavkaz”—a pioneering, thoughtful articulation of anticolonial solidarity of the oppressed, written in the 1840s, a long time before these ideas were found elsewhere.

Speaking of postcolonial and decolonial theories, how much richer and more textured would they have been if the folks who articulated them in the mid-twentieth century had been aware of what Shevchenko wrote a century earlier! It would have been a very different story now. So, we are now belatedly catching up. Nevertheless, the world is now seriously paying atten-

tion, and we need to ensure that there is this recognition of how much Ukrainian thought and Ukrainian culture can contribute to the widest variety of topics, not just ghettoized, Ukraine-specific ones.

Pankieiev: As a translator, sharing Ukrainian culture is something that is important to you. What messages are you hoping to get to readers and the public through your work?

Chernetsky: Translation has been one of the most enjoyable parts of my intellectual work. And it became an essential creative outlet for me as well. I began working on translations more than 30 years ago, when I had just started graduate school here in the US. It happened because I was excited about fun, innovative texts I knew in the original, and I wanted to share them with my American friends. We have wonderful, talented people whom we enjoy reading, and this is worth sharing with others—this has been my approach ever since. I have participated in a lot of different projects. In most of my translations, whether it would be a few short pieces for an anthology of poetry, short fiction, or a novel, I try to meaningfully invest in building cultural bridges—in communicating ideas between cultures—so that more dialogue is happening.

As with all cultural work, one must know that the proper or deserved response might take time. For instance, the English translation of *The Moscoviad* (1993) by Yuri Andrukhovych, which I did more than 15 years ago, has been rediscovered and appreciated much more within the field of Slavic, East European and Eurasian studies in the context of the full-scale invasion. I am now seeing this book assigned to university courses all over the English-speaking world. This is also the case with many other translations of various Ukrainian writers I have done. Fortunately, we see them now involved in this global exchange of ideas, opinions, and aesthetic experiences. They have a voice and a presence. In this sense, translation—in both the narrow and the broader sense—is a hugely important enterprise because it creates new relationships between creators and audiences and *engages with new audiences* who otherwise would not have had access to this kind of work.

Translation—when it is successful—in some way becomes a *co-creation of meaning*, because you are carrying the ideas of the original. You are making informed decisions on the most effective way to bring the riches of the original work to new audiences who might not know all the local contexts from which the work came.

But you want to ensure that they still appreciate the many nuances of that work. So, it is both a science and an art. There is a delicate balance involved. And it is an inspiring and culturally rewarding activity.

Pankieiev: You, among others, have noted a positive change in the acceptance of LGBTQ people in Ukraine. What has been behind this, and do these developments suggest other changes in Ukrainian society?

Chernetsky: Since the start of the full-scale invasion, we have witnessed many segments of Ukrainian society thinking more about the war, about the aggression that Ukraine is heroically repelling and fighting as a war of values, mainly because the aggressor—contemporary Russia, at the state level—has embraced all the extremely right-wing, obscurantist, and oppressive ideologies and practices. It has propelled more Ukrainians to think of this conflict not as a conflict that is geographic or ethnic but as one that is based on values—and also that the Ukrainian nation is not defined ethnically but by the cultural values that we share and embrace. The fact that diversity—including the presence of the LGBTQ community within the diverse spectrum of the nation—is something that the Kremlin attacks so viciously in its official discourse has pushed many Ukrainians to rethink their attitudes.

Also, the fact that we have so many “out” queer Ukrainian folks fighting on the front lines, defending the country, has shattered many negative stereotypes that were strangely persistent and enduring. Thus, since the start of the full-scale invasion we have seen a strong shift within Ukrainian society in terms of positive attitudes toward the queer community. There is now a solid chance of legal recognition and protection of same-sex unions through civil partnerships.

Ukraine is moving in a very progressive direction. We see the embrace of values of equality, diversity, and inclusion being taken seriously, and they have become understood, unquestioned, evident, and normal, especially for the younger generations of Ukrainians. In thinking about the values they defend and global cultural engagement, they see the aspirational model of what we want the future of victorious Ukraine to be, after the enemy is defeated and peace returns to the Ukrainian lands.

Reprinted with permission (and minor emendations) from Forum in Ukrainian Studies, October 6, 2023. <https://ukrainian-studies.ca/2023/10/06/interview-with-vitaly-chernetsky-russia-selectively-and-deceptively-manipulates-western-discourses/>.

НТШ-А І КОНВЕНЦІЯ ASEEES у Філадельфії

30 листопада – 3 грудня 2023 р.

На Конвенції ASEEEES (Асоціації славистичних, східно-європейських і євразійських студій) цього року члени НТШ-А брали участь у двох сесіях (круглих столах), на яких обговорено важливі питання, які стосуються сучасного українського літературознавства і передусім того виклику усій українській науці, і світовій науці в найширшому і основному плані, що їх розв'язала російська агресія проти України. Один круглий стіл (номер 9-22, що відбувся о год. 12.00—1.45 в суботу 2 грудня, 2023) стосувався Лесі Українки (Лариси Косач; 1871-1913) і проходив—як майже всі сесії виступи на цій конвенції—в ключі деколонізації і переосмислення чільної канонічної постаті української літератури, тобто в даному випадку в таких деколонізуючих контекстах-і-парадигмах як модерність, націоналізм і орієнталізм (назва круглого столу англійською: “Lesia Ukrainka From the Decolonial Perspective: Modernity, Nationalism, and Orientalism”). Головував під час круглого столу, член Управи НТШ-А і директор видавничої програми УНІГУ (HURI) Олег Коцюба, який нещодавно ґрунтовно оновив англomовну присутність українського класика в наявних англomовних перекладах видаючи її драму *Кассандра* у Гарвардській серії перекладів у 2023 р. (переклад Ніни Мурі [Nina Murray]), вступ проф. Марка Павлишина. Також мають появиться у 2024 р. у цій же серії драми *Лісова пісня* (1911) і *Бояриня* (також 1911); переклад першої—Вірляни Ткач (дійсного члена Музично-Мистецької секції НТШ-А) і Ванди Фіпс (Wanda Phipps); переклад другої—тої ж Ніни Мурі; вступ до обох перекладів—проф. Григорія Грабовича, Віце-президента НТШ-А і голови Філологічної Секції. Виступали на круглому столі проф. Грабович, відома науковець і критик-теоретик модернізму проф. Тамара Гундорова з Києва, тепер з Принстонського університету в Нью Джерзі, і кандидат наук Анна Калугер з Києва і тепер з Пенсильванського університету у Філадельфії. У своєму виступі проф. Грабович наголошував на викривленні канону української літератури як за советських часів (що можна було передбачити поскільки їх загальна мета була примітивізація української культури), так і в період незалежності, коли Ларису Косач/Лесю

Українку, найбільш тонкого модерніста-інтелектуала в тогочасній українській літературі виставлено, офіційно, тобто наперед за советів у 1970 р., а потім вже за незалежної України (за президенства Л. Кучми у 2004 р.—з подачі тодішнього Прем'єр-міністра В. Януковича), де офіційно, за канonom, подавалося її як представника і патрона дитячої літератури. Ні за першої подачі (бо за советів це каралося гулаґом) ні за другої (вже в незалежній Україні—де воно вже не каралося) не виявлено жодних протестів науковців проти такого кричучого викривлення канону. Крім того проф. Грабович також наголошував на тонкій психодинаміці таких драм Лариси Косач/Лесі Українки як *Лісова пісня* і *Бояриня*. У своєму виступі проф. Гундорова (подекуди використовуючи матеріал із своєї найновішої праці про Ларису Косач/Лесю Українку, (див. Тамара Гундорова, *Леся Українка. Книга Сивілли*, Vivat, Харків, 2022, [302 с.]) наголошувала на ґамі модерністських прийомів і настанов, що їх використовує авторка: індивідуалізму, еросу, самотності, проблематизованого бачення християнства, сходу (орієнталізму) і децентрованого бачення реалій “сходу” з перспективи “туризму”. У своєму виступі Анна Калугер поставила центральне питання співвідношення театру і драми, зокрема у відношенні до Лесі Українки, що його ще 80 років тому, у воєнному Львові, поставив Юрій Шевельов у його уже хрестоматійній статті “Театр Лесі Українки чи Леся Українка в театрі”. Питання, звісно, хвилює всіх дослідників Лариси Косач/Лесі Українки, починаючи ще від Миколи Зерова і тої фундаментальної канонізації авторки, яка відбувалася протягом цілої декади 1920-их рр.

Другий круглий стіл, був організований НТШ-А, і має фундаментальну вагу для українських студій—бо йдеться про війну з Росією, а вона несе принциповий характер—вона ґеноцидна з боку Росії та екзистенційна для нас; Україна її не може програти. Усі наші ресурси мусять бути змобілізовані для перемоги. Головувала на цьому круглому столі Президент НТШ-А Галина Гринь, виступали по черзі про-

Учасники круглого столу зліва направо: Марко Андрейчик, Наталія Ханенко-Фрізен, Оленка Певна, Сергій Плохій, Олег Коцюба, Володимир Шейко, Галина Гринь.

фесори Олена Ніколаєнко, Григорій Грабович, Марія Соневицька і Ольга Титаренко. У своєму виступі проф. Ніколаєнко поставила у ширший контекст наявність україністичних і пропорційно русистичних досліджень у політичних науках (перших, звісно, менше—хоч пропорції стрімко мінялися). Проф. Грабович говорив передусім про те, що культурний бойкот, що його українська сторона, тобто українська наука в Україні тепер застосовує щодо російської культури—хоч це вповні оправдано в обставинах війни (адже підчас другої світової війни германістика у Великій Британії займалася перемогою у війні проти нацистської Німеччини)—не є в загальних наукових стосунках і контекстах нормальною чи адекватною стратегією; адже наука, зокрема гуманітарна, по суті, не сприймає *cancel culture*, тобто науковий апіорний бойкот (адже “науковий бойкот”—це оксюморон/оксиморон; наука його не сприймає). Таким чином це ставить особливий обов’язок перед українською наукою на Заході, тобто у загальному поза-українському контексті, ставить виклик (*challenge*) чи пак потребу—артикулювати україністичну позицію принципово, повсюдно і переконливо. Подібні міркування звучали також від інших доповідачів. Проф. Соневицька наголошувала, наприклад, що протиставлення цивілізованого світу варварській агресії—що власне й описує суть російської війни проти України водночас *не вписується* у прийняті поняття-критерії, які буцімто треба коректно застосовувати у наукових обговореннях (мовляв повищча формуляція опозиції цінностей підказує упереджене, навіть расистське бачення самого явища). Проф. Титаренко обговорювала контексти викладання україністичної дисципліни (у Єйльському університеті—але це, по суті, так є в усіх американських університетах), які фундаментально і посутньо русоцентричні, або навіть і формально і за духом російські.

Це, мабуть, стосується не лиш Америки, але й цілого Заходу. Вона також принагідно зауважила, що аудиторія нашого круглого столу була майже виключно україністична; русистів майже не було: на своє запитання, хто з присутніх працює як формальний русист тільки вона підняла руку. Чи це був формальний бойкот русистами україністичного круглого столу важко сказати—це також могла бути звичайна пріоритизація своїх зацікавлень (латентно або відкрито русоцентричних), однак не бойкот.

Чим далі в ліс, тим більше дров

Ті самі питання були також порушені на інших секціях, зокрема на круглому столі, що так і називався: “Що значить деколонізація для українських академічних інституцій” [No. 13-17, який зустрічався в неділю 3 грудня о 10.00—11.45]. Виступали тут такі представники і/або голови цих інституцій як Сергій Плохій з УНІГУ/HURI, Галина Гринь з НТШ-А, Наталія Ханенко-Фрізен з КІУС-у в Канаді, Марко Андрейчик з Колумбійського Університету, Оленка Певна з Кембриджського Університету в Англії і Володимир Шейко з Українського Інституту в Києві. Цей круглий стіл був в дечому один з найкращих—не тільки тому, що представлено тут еліту тих же інституцій, але й тому, що як видно, наш власний досвід швидко зростає—і деякі моменти, які раніше (навіть на день раніше) ще якось недобачувалося (або з куртуазії не наголошувалося) тепер ставали яснішими, оприлюдненими. Ідеться передусім про те, що наростало усвідомлення, що наші колеги-русисти, іноді не дуже квапляться добровільно здавати свою упривілейовану роль у сла-

вістичних студіях. Гегемоніальний статус російських студій бачився і надалі бачиться як щось, що природно так і належить великій російській культурі—і він може й корінитися не у колоніалізмі, а у чомусь більш істотному. Про це власне й говорила Галина Гринь, одна з перших виступаючих (про резюме усіх виступів див. *Oleh Kotsyuba, Facebook, Dec. 3, 2.41 PM [also with Volodymyr Sheiko]*). У своєму слові Гринь звертала увагу на часто непомічуваний факт, що цей же гегемоніальний статус Росії живиться не так колоніальним чинником—до того ще й програмово пом'якшеним нібито впливовою тезою Александра Еткінда, див. його *Internal Colonization*, Polity Press, Cambridge, UK, 2011, де доводиться, що Росія себе також колонізувала, тобто також була жертвою (хоч і себе самої) ні в чому, і ні перед ким не винна—а власне питанням імперськості, імперіалізму як такого. Її словами:

Колоніалізм взагалі передбачає дію імперій... і Росія вкрай успішно десятиліттями і століттями оплачувала близькі зв'язки між собою і дослідниками Росії. В результаті ціла дисципліна російських студій ніколи не брала до уваги намагання себе деколонізувати—щось, що в інших дисциплінах сталося вже понад 50 років тому. Крім того є ще питання: хто саме це має робити, тобто деколонізувати “Слов'янські студії” (тобто Російські студії)? Російські емігранти-дисиденти? Північно-американські або взагалі західні дослідники Росії? Хто буде союзниками українських інституцій у цьому мега-проекті?

Підсумовуючі думки Сергія Плохія, директора УНІГУ (HURI), звучать в даному контексті обнадійливо, і мабуть-таки реально—бо саме такі тенденції прочитувалися на “різних рівнях” і так би мовити “в аврі” конвенції ASEES:

Знаходимося в ситуації, де ядро дисципліни намагається надігнати периферію, які десятиліттями, якщо не століттями маргіналізувалися [тобто тою же імперією—ред.]. Фундаментальні зміни в дисципліні не можуть відбутися без того, щоб всіляко працювати саме в цій дисципліні. Завдання деколонізації вимагає від інституцій, які займаються українськими студіями, щоб вони всіляко переосмислили себе і свою працю...

До того, як подавати ряд слушних і конкретних дезидератів щодо оновлення українських студій на майбутнє—про потребу викладати мову і культурну спадщину, осмислення самого контексту оновлених українських студій, вивчення різних сусідніх культур тощо—Плохій згадає про найістотніше: “мета деколонізації вимагає від нас усіх у інституціях українських студій прискіпливе нове бачення самих себе і перевіриття, переосмислення нашої праці і оновлене наше бачення самих себе і своїх завдань.” Тепер, коли певні зрушення в ширшому контексті “славістики” (тобто русистики) нібито назрівають, саме про це треба перудусім дбати.

І ще такий штрих: коли під час дискусії проф. Грабович з цікавості повторив те саме питання, що його день перед тим поставила проф. Титаренко на нашому круглому столі, “Скільки тут, мовляв, русистів” виявилося, що аж десять або одинадцять підняли руки (всіх у залі тоді було може 100 людей). І тепер невідомо: чи то атмосфера цілої Конвенції так швидко мінялася, чи те, що вагова категорія виступаючих так потужно привертала увагу до себе.

Редакція

Присутні на круглому столі учасники конвенції. Світлина Олега Коцюби.

НОВІ ВИДАННЯ ЧЛЕНІВ НТШ-А

Тарас Шевченко у спогадах. Критичне видання.

Київ: Критика, Т.1, кн. 1.
Упорядкування, підготовка
текстів, коментарі,
науково-довідковий апарат
Олександра Бороня і
Михайла Назаренка. Наукове
редагування Ростислава
Росовецького. Вступна стаття
Григорія Грабовича. 448
с. Наукове Товариство ім.
Шевченка в Америці, Інститут
джерелознавства НТШ-А,
УНІГУ, Інститут літератури
ім. Шевченка НАН України,
Інститут Критики, Ювілейний
проект НТШ-А.

Тарас Шевченко у спогадах. Критичне видання.

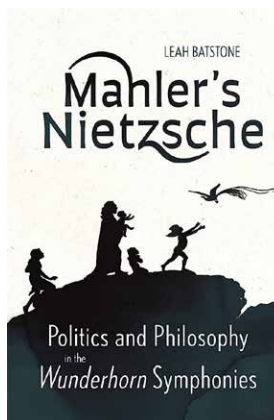
Київ: Критика, Т.1, кн. 2.
Упорядкування, підготовка
текстів, коментарі,
науково-довідковий апарат
Олександра Бороня і
Михайла Назаренка. Наукове
редагування Ростислава
Росовецького.
508 с.

Virko Baley. Music for Emily Dickinson.

Lucy Shelton, soprano;
Cleveland Chamber Sym-
phony; Virko Baley, conduc-
tor; Karen Bentley Pollick,
violin; Timothy Hoft, piano.
Toccata Classic, 2023.

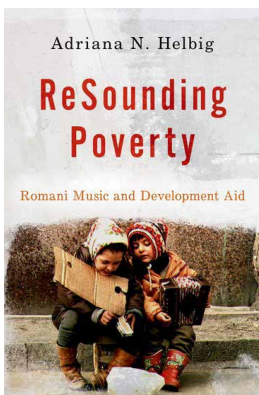
Virko Baley was born in Ukraine in 1938 and came to the USA as a refugee in 1949, eventually making his home in Las Vegas. He has long been fascinated by the poetry of Emily Dickinson, as can be heard in the two moving works recorded here – one an orchestral song-cycle setting her texts, the other a suite for violin and piano inspired by those settings. They display an acute ear for orchestral colour, a fondness for dramatic gesture and a strong sense of lyricism, occasionally inflected by distant echoes of Baley's eastern European origins, the richness of the song-cycle placing him downstream from Mahler and Berg and the restraint of the Songs without Words occasionally evoking Arvo Pärt.

Leah Batstone. Mahler's Nietzsche

Politics and Philosophy in the
Wunderhorn Symphonies.
2023, 204 pp.

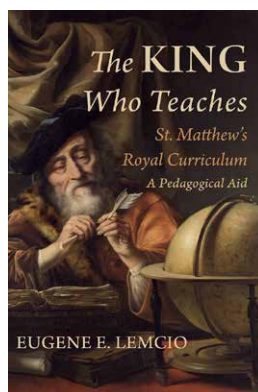
Gustav Mahler and Friedrich Nietzsche both exercised a tremendous influence over the twentieth century. *Mahler's Nietzsche* draws on a variety of primary sources to answer two key questions. The first is hermeneutic: what do Mahler's allusions to Nietzsche mean? The second is creative: how can Mahler's own characterization of Nietzsche as an «epoch-making influence» be identified in his compositional techniques?

Adriana N. Helbig.
ReSounding Poverty: Romani Music and Development Aid.

Oxford University Press, 2023. 240 pp.

ReSounding Poverty: Romani Music and Development Aid addresses the role of non-governmental organizations (NGOs) within postsocialist neoliberal processes and analyzes the economic structures within which Romani musics circulate. Specifically, *ReSounding Poverty* offers a micro ethnography of economic networks that impact the daily lives of Romani musicians on the borders of the former Soviet Union and the European Union. It argues that the development aid allotted to provide economic assistance to Romani communities, when analyzed from the perspective of the performance arts, continues to marginalize the poorest among them.

Eugene E. Lemcio.
The King Who Teaches: St. Matthew's Royal Curriculum.

A Pedagogical Aid, Eugene, OR: Wipf and Stock, 2023. 242 pp.

This unique work is a teaching-learning guide to help instructors and students to determine «What makes Matthew Matthew?» Displays followed by leading questions and statements help one to determine how the Evangelist adopted, adapted, and arranged his sources (both «sacred» and «secular») in light of his convictions about and experience of Jesus. Comparing and contrasting the first Gospel with the other Synoptics (and occasionally with John) also contributes to identifying his concerns.

Wasyl Machno.
Wiersze Jerozolimskie

Oraz 16 innych wierszy.
Czestochowa: Towarzystwo Galeria Literacka. 122 s.

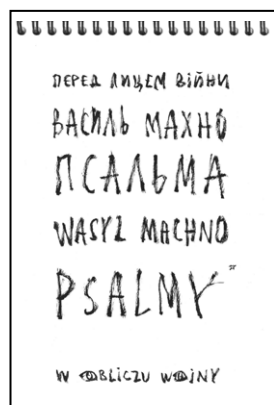
«Єрусалимські вірші» написано після подорожі поета до Єрусалиму, в яких переплітаються біблійні мотиви з сучасними, а минуле з теперішнім. До збірки включено передмову Йоханана Петровського-Штерна та післямову перекладача Богдана Задури.

Василь Махно.
3 голосних і приголосних:

енциклопедія імен, міст, птахів, рослин та усілякої всячини.
Yakaboo Publishing, 2023. 384 с.

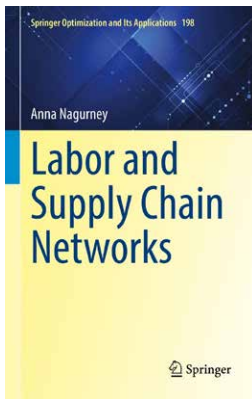
Читання і писання співіснують як тотожні процеси, між якими існує взаємозв'язок і суперечності. Принцип діалогу культур, в книзі Василя Махна розгортається з арифметичною прогресією, бо тут ви зустрінетеся з Маланюком і Свідзінським, Агноном і Борхесом, Модільяні та Никифором, Стравінським та Пяртом, слоном Абуль Аббасом і білими чаплями, Віднем та Пітсбургом.

Wasyl Machno.
Psalm.

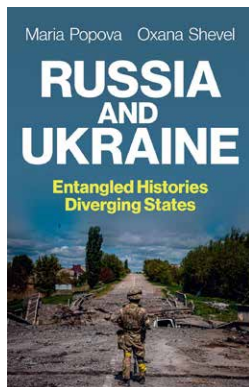
Sejny: Fundacja Pogranicze, 2022. 82 s.

До збірки увійшли вірші, написані протягом перших місяців російсько-української війни.

Anna Nagurney.
Labor and Supply Chain Networks.
Springer Cham. 322 pp.

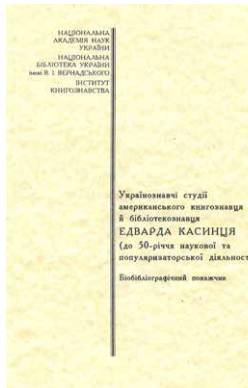
The COVID-19 pandemic has vividly and dramatically demonstrated the importance of supply chains to the functioning of societies and our economies. The discussion in this timely book explores prominent issues concerning supply chain networks and labor. Labor has a particular focus as the driver behind supply chains, whether associated with food products, life-saving medicines and supplies, or high tech products that make innovation possible. Profit-maximizing firms are considered (with relevant associated issues such as waste management in the case of the food sector, for example), but also non-profits, as in blood services, as well as humanitarian organizations engaged in disaster relief.

Maria Popova, Oxana Shevel.
Russia and Ukraine: Entangled Histories, Diverging States.

Polity, 2023. 228 pp.

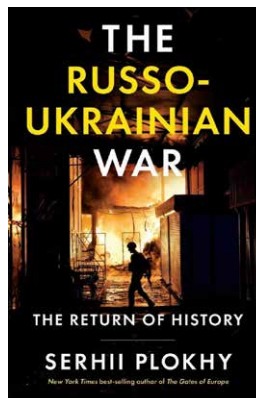
In *Russia and Ukraine: Entangled Histories, Diverging States*, Maria Popova and Oxana Shevel explain how since 1991 Russia and Ukraine diverged politically, ending up on a collision course. Russia slid back into authoritarianism and imperialism, while Ukraine consolidated a competitive political system and pro-European identity. As Ukraine built a democratic nation-state, Russia refused to accept it and came to see it as an “anti-Russia” project. After political and economic pressure proved ineffective, and even counterproductive, Putin went to war to force Ukraine back into the fold of the “Russian world.” Ukraine resisted, determined to pursue European integration as a sovereign state. These irreconcilable goals, rather than geopolitical wrangling between Russia and the West over NATO expansion, are – the authors argue – essential to understanding Russia’s war on Ukraine.

Українознавчі студії американського книгознавця й бібліотекознавця Едварда Касинця (до 50-річчя наукової та популяризаторської діяльності).

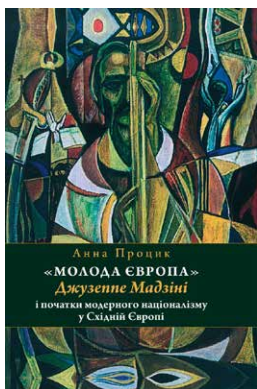
Бібліографічний покажчик.
Уклад: Л. Шпильова, Г.І. Ковальчук.
Київ: НБУВ, 2023. 67 с.

Видання містить науковий нарис про Е. Касинця, хронологічний покажчик його українознавчих публікацій, деяких виставок і заходів, у яких він брав активну участь, перелік подяк від дослідників у виданнях, а також вибіркового покажчика публікацій про нього.

Serhii Plokhy.
The Russo-Ukrainian War: The Return of History.
W.W. Norton & Company,
2023. 400 pp.

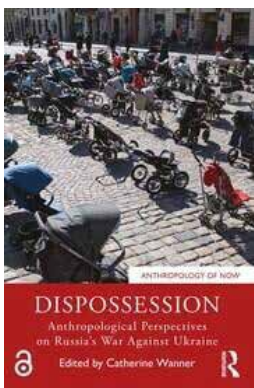
Despite repeated warnings from the White House, Russia’s invasion of Ukraine in February 2022 shocked the world. Why did Putin start the war—and why has it unfolded in previously unimaginable ways? Ukrainians have resisted a superior military; the West has united, while Russia grows increasingly isolated. Serhii Plokhy, a leading historian of Ukraine and the Cold War, offers a definitive account of this conflict, its origins, course, and the already apparent and possible future consequences. Though the current war began eight years before the all-out assault—on February 27, 2014, when Russian armed forces seized the building of the Crimean parliament—the roots of this conflict can be traced back even earlier, to post-Soviet tensions and imperial collapse in the nineteenth and twentieth centuries. Providing a broad historical context and an examination of Ukraine and Russia’s ideas and cultures, as well as domestic and international politics, Plokhy reveals that while this new Cold War was not inevitable, it was predictable. Ukraine, Plokhy argues, has remained central to Russia’s idea of itself even as Ukrainians have followed a radically different path. In a new international environment defined by the proliferation of nuclear weapons, the disintegration of the post-Cold War international order, and a resurgence of populist nationalism, Ukraine is now more than ever the most volatile fault line between authoritarianism and democratic Europe.

**Анна Процик.
«Молода Європа»
Джузеппе
Мадзіні і початки
модерного
націоналізму у
Східній Європі.**

Авторизований переклад з
англ. Романа Скакуна. Львів:
Видавництво Українського
католицького університету,
2023. 288 с.

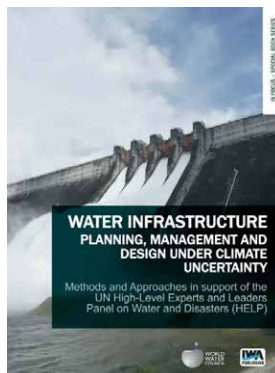
У своєму дослідженні, опертому на документах, спогадах та епістолярних джерелах, Анна Процик розглядає інтелектуальні течії, що захоплювали східноєвропейську молодь у період після польського повстання 1830 року. В центрі її уваги – ідеї, котрі польські повстанці принесли в середовище молоді чеської, словацької та української інтелігенції в Австрійській та Російській імперіях.

**Dispossession:
Anthropological
Perspectives on Rus-
sia's War Against
Ukraine. Ed. Cath-
erine Wanner.**

Routledge, 2023. 270 pp.

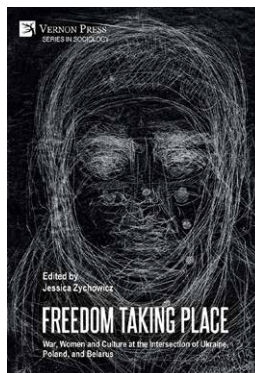
This volume examines Russia's war on Ukraine. Scholars who have lived through the Russian invasion or who have conducted ethnographic research in the region for decades provide timely analysis of a war that will leave a lasting mark on the twenty-first century. Using the concept of dispossession, this volume showcases some of the novel ways violence operates in the Russian-Ukrainian war and the multiple means by which civilians, within the conflict zone and beyond, have become active participants in the war effort.

**Water Infrastructure
Planning, Manage-
ment and Design
Under Climate
Uncertainty. Ed. Eu-
gene Z. Stakhiv and
Kenzo Hiroki.**

IWA Publishing, 2022. 256 pp.

This book is the product of a worldwide collaboration among UN water resources programs, prominent national water resources operating agencies and selected academic specialists. It deals directly with some of the most difficult problems water engineers, managers and decision makers face when designing and implementing water resources infrastructure under new patterns of climate variability.

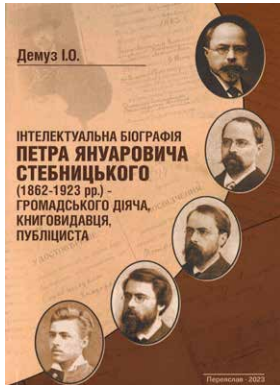

**Freedom Taking
Place: War, Wom-
en and Culture at
the Intersection of
Ukraine, Poland,
and Belarus.
Ed. Jessica Zycho-
wicz.**

Vernon Press, 2023. 340 pp.

Freedom as a concept shifts with different forms of expression. As the authors of this volume convey in their focus on "freedom of expression", the idea of "freedom" in the twenty-first century does not stand apart as a purely physical location marked by national borders. In the Internet Age information is increasingly co-determinate of physical freedom. The information-dense space of the protests of 2021, and beyond, provide soil for the intellectuals writing in this volume to reflect on women's agency in struggles for human rights.

ВИДАННЯ, СПОНСОРОВАНІ НТШ-А

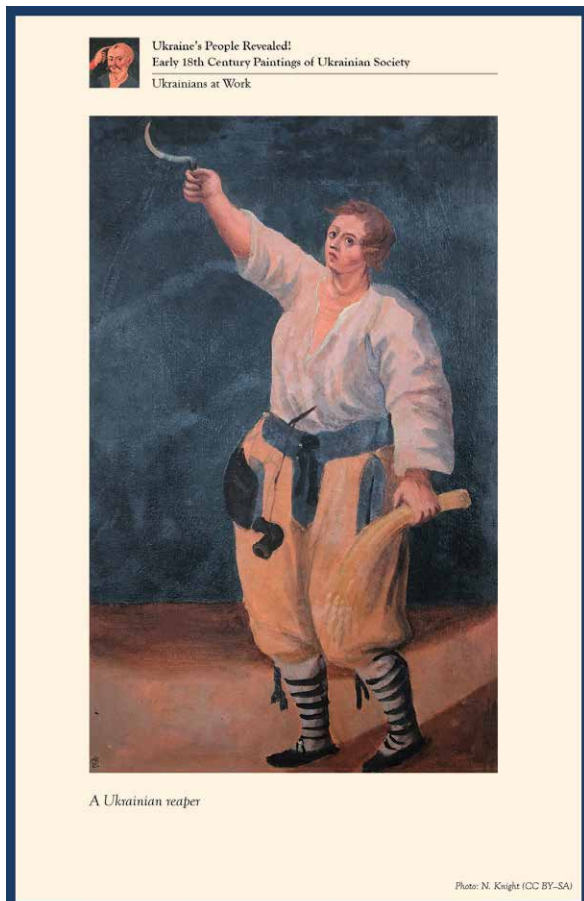
Демуз Інна. Інтелектуальна біографія Петра Януаровича Стебницького (1862-1923 рр.) – громадського діяча, книго-видавця, публіциста.

Переяслав: Домбровська
Я. М., 2022. 356 с.

У монографії відтворено інтелектуальну біографію Петра Януаровича Стебницького (1862-1923 рр.) – громадського діяча, державотворця, активного учасника українського революційного руху, книговидавця, мецената, публіциста, голови «Благодійного товариства з видання загальнокорисних і дешевих книг», одного з фундаторів Всенародної бібліотеки України, міністра народної освіти та мистецтв Української держави часів П. Скоропадського. Проаналізовано його науково-публіцистичну спадщину, зокрема щодо висвітлення питань соціально-економічного розвитку України, мовних полемік тощо.

З Фонду ім. Івана та Єлизавети Хлопецьких

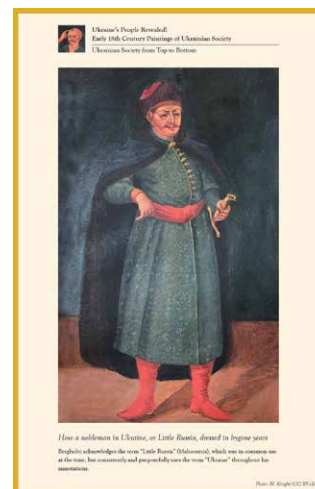
ВИСТАВКИ, ОРГАНІЗОВАНІ ЧЛЕНАМИ НТШ-А

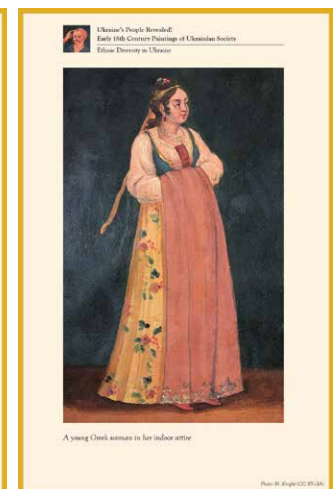
Український жнець

Ukraine's People Revealed! Early Eighteenth Century Paintings of Ukrainian Society.

An Exhibition curated by Nathaniel Knight, Seton Hall University, with Edward Kasinec, Hoover Institution, Stanford University/Harriman Institute and Remy Chwae, Columbia University. Harriman Institute Atrium Gallery, Columbia University,
September 7-October 13, 2023

Одяг української шляхти

Молода грекиня в
домашній одязі

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЧЛЕНІВ НТШ-А

Emily Channell-Justice

Публікація

“From Garbage Wars to Green City: Defining Ukraine’s European Identity.” *Political and Legal Anthropology Review* 46, no. 2 (2023): 211–25.

Юрій Добчанський

Доповідь

“Оновлення класифікації історії України та предметного доступу до українки в Бібліотеці Конгресу”//7 конференція Північно-Американського Консорціуму української спадщини (Ukrainian Heritage Consortium of North America). Детройт, 21-24 вересня. 2023.

Микола Дупляк

Публікації

“Книга про злочин без покарання”. “Дзвін”, № 3-4 (941-942). Львів, березень-квітень 2023. Ст. 200-205

“Гарне дослідження про визначного українського політика”. “Дзвін” № 5-6 (943-944). Львів, травень-червень 2023 р.

Рената Голод

Публікація

“What’s in a Name? Signature, Makers’ Mark or Keeping Count: On Craft Practice at Rayu”, in Sheila R. Canby, Martina Ferrari, et al. eds. *The Seljuks*, Edinburgh: University of Edinburgh Press, 2020. 215 – 227 pp.

Григорій Грабович

Книжки

Тарас Шевченко у спогадах. Том I, книги 1 і 2. Випуск видання: редакційно-адміністративна праця головного редактора “Критики”.

Статті

Тарас Шевченко у спогадах, вступна стаття, “Спогади про Шевченка: рецепція поета і становлення національної ідентичності (ранній період, 1814-1847)”, Київ, 2023, ст. ix-lxxi.

“На берегах «Життя в реальності війни»”, *Критика*, Рік XXVII, число 1-2, с. 7-10.

“Між княжною Рєпніною і мочемордами”, *Критика*, Рік XXVII, число 3-4, с. 2-7.

“Дейвід Фрик. In Memoriam”, *Критика*, Рік XXVII, число 5-6, с. 38-39.

Едвард Касинець

Публікація

“The Confiscation of Art, Icons and Valuables in Revolution: The Witness of Maurice Laserson (‘M. J. 42

Larsons’)” In *A Blue Brick. Festschrift in Honour of John E. Bowlton on the Occasion of his 80th Birthday*, edited by Yury Leving, Princeton University. 2023.

Ivan Kaszczak

Публікація

A Brief History of St. Basil’s Preparatory School. 2023. 79 pp.

Олег Коцюба

Книжки

Редагування і підготовка до публікації наступних видань (видані в 2022-2023 pp.):

Stanislav Aseyev, *In Isolation: Dispatches from Occupied Donbas*.

Volodymyr Rafeyenko, *Mondegreen: Songs about Death and Love*, trans. and introduced by Mark Andryczyk.

Marianna Kiyanovska, *The Voices of Babyn Yar*, trans. Oksana Maksymchuk and Max Rosochinsky, introduced by Polina Barskova

Serhii Plokhly, *The Frontline: Essays on Ukraine’s Past and Present*, 2nd expanded edition

Babyn Yar: Ukrainian Poets Respond, ed. with introduction by Ostap Kin, trans. John Hennessy and Ostap Kin

Stanislav Aseyev, *The Torture Camp on Paradise Street*, trans. Zenia Tompkins and Nina Murray

Volodymyr Rafeyenko, *The Length of Days: An Urban Ballad*, trans. Sibelan Forrester, afterword and interview with the author by Marci Shore

Василь Махно

Публікації

“Messiah from Smyrna”. Translated by Ali Kinsella. *Tupelo Quarterly*. #28, 2022.

Venetian Lion: on Joseph Brodsky. Translated by Jaroslaw Anders. Arrowsmith Press. May 2023.

“From Spring on the Earth”. Translated by Stephen Komarnycky. *Poetry School*. June 2023.

“Green Dog Days”. Translated by Ali Kinsella. *Asymptote*. July 2023.

Аскольд Мельничук

Публікації

“I Was a Pacifist, and Then They Came to Kill My Family”. Column for Michael Judge’s *The First Person Singular*, Substack, January 19, 2023.

Taras Shevchenko, "For Gogol," poem (translation) *The Progressive* April/May Issue 2023.

Poem in *Arts Fuse*, June 1, 2023.

Виступи
PoesiaAudio, Veronica Volkow, Arrowsmith, Jan 2023.

Олександр Мотиль

Публікації

El Independiente, January 2, 2023: Hacia una Rusia sin Putin: el fin de su imaginario <https://www.elindependiente.com/internacional/2023/01/02/hacia-una-rusia-sin-putin-el-fin-de-su-imaginario/> With Dennis Soltys.

Atlantic Council UkraineAlert, January 3: Putin is preparing for a long war <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/putin-is-preparing-for-a-long-war/>

The Hill, January 4: The two Dmitris: A lesson for the West <https://thehill.com/opinion/international/3789029-the-two-dmitris-a-lesson-for-the-west/>

Foreign Policy, January 7: It's High Time to Prepare for Russia's Collapse https://foreignpolicy.com/2023/01/07/russia-ukraine-putin-collapse-disintegration-civil-war-empire/?tpcc=recirc_latest062921

Та 65 публікацій у виданнях *The Hill*, *Los Angeles Times*, *NY Daily News*, *EU Observer* та ін.

Myroslava M. Mudrak

Публікації

"Prologue: Berlin 1922 and Ukraine 2022." In *100 Years On Revisiting the First Russian Art Exhibition of 1922*, edited by Isabel Wünsche and Miriam Leimer. Böhlau Verlag, 2022.

Two essays "Boichukism" and "Nova heneratsii (1927-1930)" in the catalogue of the exhibition "In the Eye of the Storm: Modernism in Ukraine, 1900-1930s", the Museo Nacional Thyssen-Bornemisza, Madrid, Spain (29 November 2022-2 May 2023); named "Exhibition of the Year 2023" by *Apollo Magazine* (November 2023).

Олена Ніколаєнко

Visiting Researcher at the Institute for Russian and Eurasian Studies at Uppsala University (Sweden) in May 2023
Visiting scholar at the Center for Belarus and Regional Studies at the European Humanities University (Lithuania) in June 2023.

Євген Стахів

Публікація

How to Curb Corruption in Ukraine's Postwar Reconstruction. *Foreign Policy*, June 22, 2023.

Yuriy Tarnawsky

Публікації

An Interview with Yuriy Tarnawsky by Oleksandr Mymruk, *Craft Magazine*, June 19, 2023.

"Parable of Two Men on a Bridge," *Kyiv Post*, August 24, 2023.

Богдан Футей

Публікація

"Celebrating Ukraine's Constitution," *The Ukrainian Quarterly* 79, no. 3 (2023): 14-18.

Валентина Хархун

Статті

Українська богема: мистецтво, мораль і еміграція в «Рівновазі» Винниченка // Рівновага : Роман; Тайна : Оповідання / Володимир Винниченко ; упоряд., передм., прим. Валентини Хархун. — Х. : Віват, 368 — .2023 с. — (Серія. Vivat класика). С. 5-16.

Українські музеї після 24.02.22: сила і вразливість «культурного фронту». Збруч. 18.05.2023. <https://zbruc.eu/node/115415>

"Bykivnia is Extremely Important in the Search for Our Identity": Martyrological Landscape of Remembrance and Problems of the Victimhood Narrative" *Nationalities paper*: pp.1-24, <https://doi.org/10.1017/nps.2023.55>

Віталій Чернецький

Публікації

"Recognizing and Addressing Epistemic Injustice: Russia's War against Ukraine and a Paradigm Shift in Slavic and East European Studies," keynote address, 4th Annual Taras Shevchenko Conference, Indiana University (online), March

Ostap Slyvynsky, *Winter King: Selected Poems* (co-translated with Iryna Shuvalova) (Liberty Lake, WA: Lost Horse Press, 2023).

Translations of poetry by Yuri Andrukhovych and Andriy Bondar, in Carolyn Forché and Ilya Kaminsky, eds., *In the Hour of War: Poetry from Ukraine* (Medford, MA: Arrowsmith Press, 2023).

Review of *Heat Singers*, dir. Nadia Parfan, *KinoKultura*, no. 81 (July 2023), www.kinokultura.com.

Review of Jessie Labov, *Transatlantic Eastern Europe: Contesting Geography and Redefining Culture beyond the Nation*, *The Polish Review*, vol. 68, no. 3 (2023).

Юрій Янчишин

Доповідь

Assisting Ukrainian Art Conservation Students and Emerging Conservator; March - June, 2023.

ДОПОВІДІ, ВИГОЛОШЕНІ В НТШ-А СІЧЕНЬ-ГРУДЕНЬ 2023

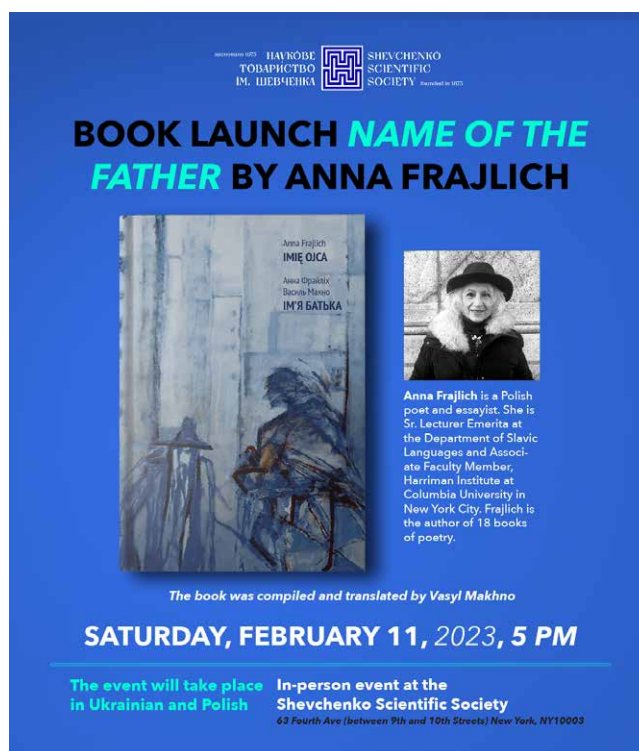
ГУРТУВАННЯ ДОВКОЛА ПРАПОРА: СОЦІАЛЬНО- ПОЛІТИЧНІ ЗМІНИ В УКРАЇНІ ПРОТЯГОМ ПЕРШОГО РОКУ ВІЙНИ

Микола Рябчук, Йоханан Петровський-Штерн
January 28, 2023

Український опір російській агресії виявився несподіванкою для багатьох експертів, котрі протягом років змальовували українську державу як безнадійно скорумповану, а суспільство – як глибоко поділене й нездоланно розколоте. З'ясувалось, однак, що українці, як і кожен народ, здатні в критичних умовах, перед лицем екзистенційних загроз консолідуватися. Соціологи називають таку суспільну реакцію на зовнішні виклики «гуртуванням довкола прапора» (rallying round the flag). Жодні загрози не здатні, однак, об'єднати людей у націю, якщо для того немає певних передумов. Чим, власне, є в Україні ці об'єднавчі чинники, які особливості їхнього формування, наскільки ймовірним є їхнє збереження у нормальних умовах «сталого розвитку», поза екстремальними обставинами?

BOOK LAUNCH NAME OF THE FATHER BY ANNA FRAJLICH Anna Frajlich, Vasyl Makhno February 11, 2023

Name of the Father is the first collection of poetry by Anna Frajlich translated into Ukrainian. This volume of poems includes selected works from several previous collections published in Poland and abroad. Frajlich's poetry uniquely combines Polish, American, and Jewish motifs, turning biography, place, and time into ways of talking to the world with subtle hints. The central work, "Name of the Father," concentrates tragedy, irony, and a Jewish worldview of uneasiness in simple questions without answers. The book was compiled and translated by Vasyl Makhno.

XLIII ШЕВЧЕНКІВСЬКА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ І ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПЕРШИХ ДВОХ КНИГ «ТАРАС ШЕВЧЕНКО У СПОГАДАХ. КРИТИЧНЕ ВИДАННЯ»

Альберт Кіпа, Григорій Грабович, Тамара
Гундорова, Михайло Назаренко,
Олександр Боронь
March 11, 2023

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY Founded in 1975

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА В АМЕРИЦІ
УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК
УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ГАРВАРСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

**XLIII
ШЕВЧЕНКІВСЬКА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ
І ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПЕРШИХ
ДВОХ КНИГ
«СПОГАДІВ ПРО ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА.
КРИТИЧНЕ ВИДАННЯ»**

програма:

Відкриття
Альберт Кіпа
Президент УВАН

Григорій Грабович
УНІГУ/НТШ-А
"Спогади про Тараса Шевченка:
головні питання жанру,
культурного тла
і психологічного змісту"

Тамара Гундорова
Принстонський університет/Інститут
літератури НАНУ ім. Т. Г. Шевченка
"Емпатія і місце автора
у творчості Шевченка"

Михайло Назаренко
Київський національний університет
ім. Т. Г. Шевченка
"Критичне видання спогадів про
Тараса Шевченка:
проблеми упорядкування
і коментування"

Олександр Боронь
Інститут літератури ім. Т. Г.
Шевченка НАН України
"Нові видання в рамках
Шевченківського проєкту НТШ-А:
здобутки і перспективи"

Закриття
Григорій Грабович
Віце-Президент НТШ-А

Програма
Григорій Грабович, УНІГУ/НТШ-А
"Спогади про Тараса Шевченка: головні питання
жанру, культурного тла і психологічного змісту"
Тамара Гундорова, Принстонський університет/
Інститут літератури НАНУ ім. Т. Г. Шевченка
"Емпатія і місце автора у творчості Шевченка"
Михайло Назаренко, Київський національний
університет ім. Т. Г. Шевченка
"Критичне видання спогадів про Тараса
Шевченка: проблеми упорядкування і
коментування"
Олександр Боронь, Інститут літератури НАНУ ім.
Т. Г. Шевченка
"Нові видання в рамках Шевченківського
проєкту НТШ-А: здобутки і перспективи"

IN SEARCH OF OWN 'SELF': ANTICOLONIAL DISCOURSE OF SOVIET UKRAINIAN CINEMA IN THE 1920S

Yana Prymachenko

Senior Researcher at the Institute of History of
Ukraine, National Academy of Sciences of Ukraine,
Visiting Scholar at Princeton University
March 25, 2023

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY Founded in 1975

**У ПОШУКАХ ВЛАСНОГО 'Я':
АНТИКОЛОНІАЛЬНИЙ ДИСКУРС
РАДЯНСЬКОГО УКРАЇНСЬКОГО
КІНО 1920-Х РОКІВ**

СУБОТА, 25 БЕРЕЗНЯ (2023), 17.00

Shevchenko Scientific Society,
63 Fourth Ave (between 9th and 10th Streets), New York, NY 10003

доповідь **Яни Примаченко**
кандидата історичних наук, старшої наукової співробітниці Інституту
історії НАН України, запрошеної дослідниці Принстонського університету

У 1922 році було створено Всеукраїнське фотокі-
ноуправління (ВУФКУ). Перед ВУФКУ стояло складне
завдання - наповнити кінематограф українським кон-
тентом і створити національний кінематограф. Молоде
українське радянське кіно мало подолати колоніальну
спадщину царських часів. Незважаючи на труднощі,
українське виробництво німого кіно процвітало.
ВУФКУ експортувало свою продукцію за кордон і стало
конкурентом російським кіностудіям, що спричинило
«митну війну» між Російською та Українською радян-
ськими республіками. Українське кіно заперечувало
право колишньої метрополії залишатися ретранслято-
ром нових ідей, технічних досягнень і культурного про-
гресу Заходу. Українізація надала право українським
митцям самим формувати образ України.

"ТРИМАЙСЯ РІВНО І ДИВИСЯ В СЕБЕ": ЗУСТРІЧ ІЗ ВІДОМОЮ УКРАЇНСЬКОЮ ПОЕТКОЮ НАТАЛКОЮ БІЛОЦЕРКІВЕЦЬ

Наталка БІЛОЦЕРКІВЕЦЬ

April 1, 2023

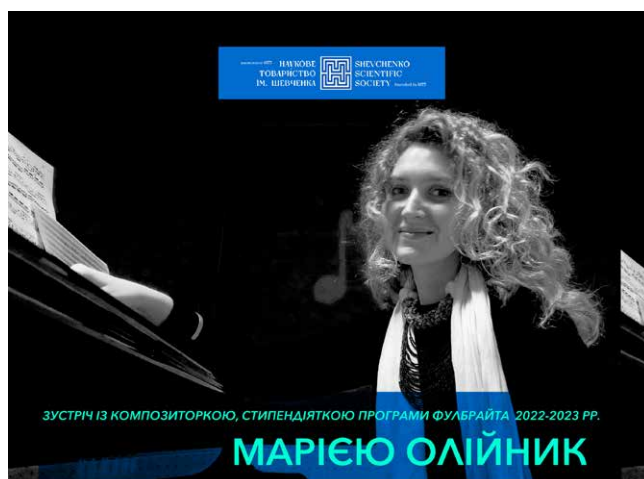

Ліричний голос Наталки Білоцерківцевої, сильний і чистий, лунає через кілька поколінь української поезії - від радянської цензури та Чорнобиля до радощів і втрат після Незалежності. Вона перетворює історичне на інтимне з ніжністю та ретельною точністю. Її вірші врівноважують думки та емоції на терезах лінгвістичної музики.

ЗУСТРІЧ ІЗ КОМПОЗИТОРКОЮ МАРІЄЮ ОЛІЙНИК, СТИПЕНДІЯТКОЮ ПРОГРАМИ ФУЛБРАЙТА 2022-2023 РР.

Maria Oliynyk, composer

April 22, 2023

Під час зустрічі презентувалися оркестрові твори, написані композиторкою протягом останніх п'яти років, в основу яких покладено мелос української пісні. Також слухачі познайомилися із уривками з опери «Ukraine - Terra Incognita», присвяченої оперному співаку та воїну Василю Сліпаку та усім мужнім воїнам-захисникам України.

DON'T CLOSE YOUR EYES: UKRAINIAN POETS RESPOND TO THE WAR

Carolyn Forché, Marie Howe, Olga Livshin, Lev Friedman, Maya Chhabra, Olena Jennings, Vasyl Makhno, Hanna Melnyczuk-Stecewycz, Lyudmyla Khersonska, Yulia Musakovska and others. Introduced by Askold Melnyczuk
May 13, 2023

DON'T CLOSE YOUR EYES: Ukrainian Poets Respond to the War

Carolyn Forché, Marie Howe, Maya Chhabra, Lev Friedman, Olena Jennings, Olga Livshin, Vasyl Makhno, Hanna Melnyczuk-Stecewycz, Lyudmyla Khersonska, Yulia Musakovska and others. Introduced by Askold Melnyczuk

SATURDAY, MAY 13, (2023), 5:00 PM

Shevchenko Scientific Society, 63 Fourth Ave (between 9th and 10th Streets), New York, NY 10003

UNDERSTANDING UKRAINE. BETWEEN TRAUMA AND THE NEW REALITY WITH YEVHEN HLIBOVYTSKY

Д-р Олена Ніколаєнко (Професор і голова
Кафедри політології, Фордгамський універ-
ситет)

Д-р Григорій Грабович (Професор Катедри
української літератури ім. Дмитра Чижев-
ського, Гарвардський університет, і голов-
ний редактор, Видавництво «Критика»)

September 16, 2023

**ЗРОЗУМІТИ
УКРАЇНУ.
МІЖ
ТРАВМОЮ
ТА НОВОЮ
ЯКІСТЮ**

доповідь Євгена Глібовицького
(Львів, Український католицький університет)

СУБОТА, 16 ВЕРЕСНЯ (2023), 17.00

Shevchenko Scientific Society,
63 Fourth Ave (between 9th and 10th Streets), New York, NY 10003

У ДИСКУСІ БРАТИМУТЬ УЧАСТЬ:

Д-р Олена Ніколаєнко
(Професор і голова
Кафедри політології,
Фордгамський
університет)

Д-р Григорій Грабович
(Професор Катедри української літератури
ім. Дмитра Чижевського, Гарвардський
університет, і головний редактор,
Видавництво «Критика»)

Сучасна Україна стала однією з найбільш помилково
оцінених країні у світі. Ця розмова зосередилася на
траєкторії розвитку України, на її неподібності та на
перспективах України. Євген Глібовицький поглянув в
українську безпеку, демографію, політичну культуру,
релігії, економіку, врядування та пояснив як ці чинники
впливають на варіанти розвитку для України.

**THE ZELENSKY EFFECT: BOOK
DISCUSSION WITH CO-AUTHOR
PROFESSOR OLGA ONUCH**
September 21, 2023

RAZOM
in collaboration with
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY
presents
"THE ZELENSKY EFFECT"
A book discussion with co-author
Professor Olga Onuch

OLGA ONUCH & HENRY S. HALE
**Thursday,
September, 21
7 p.m. EST**

Shevchenko
Scientific
Society in the
US, NYC

Register via bit.ly/zelenskyeffect

Interweaving social and political background with episodes
from Zelensky's life and career, this is the story of Ukraine told
through the journey of one man who has come to symbolize
his country.

EXHIBITION OPENING: UKRAINE IN RUINS 1941-42, 2022-23. PAINTINGS BY ALEXANDER MOTYL

September 22, 2023

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY

**UKRAINE IN RUINS/УКРАЇНА В
РУЇНАХ 1941-42, 2022-23**
PAINTINGS BY ALEXANDER MOTYL
КАРТИНИ ОЛЕКСАНДРА МОТИЛЯ

ВІДКРИТТЯ 22 ВЕРЕСНЯ (2023), 6 PM

Shevchenko Scientific Society,
63 Fourth Ave (between 9th and 10th Streets), New York, NY 10003

The exhibit consisted of 18 black and white acrylic-and-pen paintings, 9"x12", on canvas sheets. Seven depict central Kyiv in ruins in 1941-42, as a result of explosions set off by the Soviets; the paintings were completed in mid-2021. Eleven depict Ukraine in ruins in 2022-23, as a result of Russia's genocidal war; these were completed during the war, in 2022-23. All the paintings were done on the basis of photographs. Half of the proceeds from the sale of paintings went to help the Armed Forces of Ukraine.

FIBER OPTICS: COMMUNICATION WITH THE SPEED OF LIGHT

Д-р Андрій Храпливий

Модератор - д-р Роман Брух,

Директор Математично-Фізично-Технічної
Секції НТШ-А

September 30, 2023

На сьогодні в світі встановлено понад 4 мільярди кілометрів оптичних волокон, що становить приблизно відстань між Землею та планетою Нептун (найвіддаленішою планетою від Землі). У доповіді мова велася про особливості волоконно-оптичних комунікацій, які є основою більшості систем зв'язку в усьому світі.

A NEW REALITY IN THE MAKING: RUSSIA'S WAR ON UKRAINE AND THE FUTURE OF EURO- ATLANTIC SECURITY

Dr. Kateryna Shynkaruk

October 14, 2023

Russia's war on Ukraine created a new security reality in Europe. This talk combined a practitioner's and scholarly perspectives on what was wrong with the 'old reality', what factors shaped Eastern Europe's security 'grey zone', and whether the institutional West is gradually responding to this new reality. Kateryna Shynkaruk will discuss the first lessons learned from the exposed challenges and vulnerabilities of Euro-Atlantic security and the contours of a new postwar security order.

BOOK LAUNCH AND ROUNDTABLE DISCUSSION *THE ENEMY ARCHIVES*

Lubomyr Luciuk, Alexander Motyl, Myroslav Shkandrij. Moderator: Olena Nikolayenko.
October 20, 2023

While engaged in a decades-long struggle against the Ukrainian nationalist movement, Soviet counterinsurgency forces accumulated an extensive archive of documents captured from the OUN and the UPA. Volodymyr Viatrovych and Lubomyr Luciuk have curated and carefully annotated a selection of these documents in *Enemy Archives*, providing primary sources that the Soviet authorities collected and deemed useful for better understanding their opponents.

UKRAINE AND THE WORLD AT THE TENTH ANNIVERSARY OF THE REVOLUTION OF DIGNITY

Moderator: Vitaly Chernetsky (University of Kansas)

October 28, 2023

In conjunction with the theatrical release of the acclaimed documentary *A Rising Fury* that follows its heroes from the start of the protests at the Maidan in 2013 to the escalation of Russia's war against Ukraine in 2022, the Shevchenko Scientific Society in the US was honored to host a round table that brought together filmmakers and academics, to reflect on the role of culture in the context of history in the making, as Ukrainians first rose to reject attempts to deny their European aspirations and impose Russian-style authoritarian rule and shortly thereafter had to fight to protect their country's independence and freedom against the Russian invasion. How can film directors, musicians, writers, journalists, scholars, and other creatives help overcome the Ukraine fatigue in the West? What are the most effective ways to educate the public about Ukrainian history and continue to inspire people around the world to help Ukraine win against Putin's totalitarian regime?

OF RAGE AND LONGING: POETRY BY ALEX AVERBUCH

Alex Averbuch, moderated by Oleh Kotsyuba

Translations read by Sashko Krapivkin

November 10, 2023

This poetry reading was part of the Ukrainian Cultural Festival organized by Razom, Yara Arts, Ukrainian Institute of America, Shevchenko Scientific Society and Bowery Poetry Club (November 7-18, New York).

ДИВІЗІЯ "ГАЛИЧИНА": ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ І СУЧАСНІ ПИТАННЯ

Професор Мирослав Шкандрій, Манітобський університет

November 4, 2023

В історичній науці та в інтелектуальному дискурсі час до часу зринають питання, які набувають суспільного розголосу. Нещодавно такого розголосу набула тема військового формування Другої світової війни—Дивізії «Галичина». Професор М. Шкандрій присвятив цій темі ґрунтовну монографію *In the Maelstrom: The Waffen SS "Galicia" Division and Its Legacy* (McGill-Queen's University Press, 2023). Під час доповіді науковець з'ясовував генезу створення Дивізії, її участь у військових діях, відмежовувавши строги історичні факти від пропаганди та, зокрема, відповів на питання, над яким полемізує чимало істориків: Чому молодь зголошувалася до Дивізії? Чому назва Ваффен-СС? Була це українська чи німецька армія? Чи можна uważати дивізійників воєнними злочинцями? Як розуміти теперішню контрверсію про пам'ятники?

JEWISH-UKRAINIAN RELATIONS AND THE BIRTH OF A POLITICAL NATION

Adrian Karatnycky, Vladislav Davidzon
18 November, 2023

American writer Vladislav Davidzon discussed his newly published book on Jewish-Ukrainian relations and the birth of the Ukrainian political state in a conversation with Adrian Karatnycky, Co-Founder and Board Member of the Ukrainian Jewish Encounter. The discussion included Davidzon's insights on reporting from Ukraine, as well as perspectives on the current state of Ukrainian-Jewish relations at a time of unprecedented global upheaval.

Davidzon's book, *Jewish-Ukrainian Relations and the Birth of a Political Nation: Selected Writings 2013-2023* (Ibidem Press, 2023), is a selection of essays and dispatches from a veteran observer of the development of Ukrainian culture and politics over the course of a decade. The volume deals with the issue of Ukrainian-Jewish relations and its historical legacy in the context of a Russian invasion of Ukraine. It charts the events that took place in Ukraine after the 2013-2014 Euromaidan Revolution and focuses on the place of Ukrainian Jewry within a quickly developing Ukrainian political nation.

THE FALL OF THE PAN-RUSSIAN IDEA: THE RUSSO-UKRAINIAN WAR IN HISTORICAL PERSPECTIVE

150th Anniversary Inaugural Lecture
by Professor Serhii Plokhii (Harvard University)
16 December, 2023

The Shevchenko Scientific Society in the U.S. inaugurated the 150th Anniversary year of the founding of the Society (December 11, 1873) with a lecture by Professor Serhii Plokhii. Russia's attack on Ukraine and the start of the largest European conflict since the end of World War II came as a shock to the world at large. Why did Putin start the war and why has it unfolded in previously unimaginable ways? Ukrainians have resisted a superior military; the West has united, while Russia grows increasingly isolated. The lecture provided answers to these and other related questions by tracing the origins of the newest European war and explaining the reasons for the return of the Cold War to the very same part of the world where it ended thirty years earlier. The presentation was based on Plokhii's new book, *The Russo-Ukrainian War: A Return of History*, released in the US in May 2023.

A REVISED CLASSIFICATION FOR UKRAINE: AN UPDATE ON THE WORK AT THE LIBRARY OF CONGRESS

**Jurij
Dobczansky**

Dictators are not content with controlling the present; they want to control the past as well. "Correctly" crafted historical narratives can give them an appearance of legitimacy and provide justification for their actions.

Vladimir Kara-Murza
Washington Post, October 13, 2023

In January 2023 the Policy, Training and Cooperative Programs Division (PTCP) at the Library of Congress received an email from Oksana Mykytyn, Director of the Library of the Catholic University of Ukraine. She expressed concern over the presence of two quasi-formations in the classification scheme for Ukraine. Donetskaia Narodnaia Respublika and Luganskaia Narodnaia Respublika were until recently listed as autonomous republics of Ukraine. In addition, she said the term "Ukraine Conflict" was inappropriate, since martial law had been declared in Ukraine and the war (not conflict) was continuing. We referred the question to LC's law cataloging specialists who responded by altering the captions naming these entities "de facto jurisdictions under Russian sponsorship." The term "Ukraine Conflict" was only one of several subject headings which needed to be revised and updated.

Heidy Berthoud, Cataloging Policy Specialist, Policy, Training, and Cooperative Programs Division (PTCP) and Jurij Dobczansky, Librarian, Germanic and Slavic Division (G & S), were asked to address these issues. In consultation with Judith Cannan, Chief, PTCP and Christine Korytnyk Dulaney, Chief, G & S, a plan of action was developed and set in motion. Work on a new range of class numbers from DK5001 to DK5995 with careful attention to proper captions outlining the main historical chronology of Ukraine began almost immediately.

This article is based on the July 18, 2023 webinar "A revised classification for Ukraine: an update on the work at the Library of Congress" hosted by the Slavic Cataloging and Metadata Committee. The webinar was attended by over 200 participants from across the globe, including Ukraine. It featured the new classification scheme for Ukrainian history DK5001 – DK5995 and some of the new subject headings generated by the most recent events in Ukraine.

The Library of Congress Classification scheme seeks to provide an orderly arrangement of printed materials in library collections. It strives to harmonize its structure with existing geographic and political entities. It has been around for more than a century and is constantly evolving. Adjustments are required to meet the challenges of ever-changing names, political borders and governments.

Due to a lack of additional space, the current schedule for Ukrainian history could no longer accommodate the ever-growing number of specialized publications, especially those covering the Russo-Ukrainian War. Russia's full-scale invasion of February 2022 lent urgency to make fundamental changes in both classification and subject access. The existing DK508+ class numbers will be "frozen"—no longer used. It is important to note that when the new schedule is implemented LC will not be reclassifying already cataloged materials.

Class DK and, arguably all of the D schedule, reflects the historical narrative at the time it was created. LC's D schedule was first published in 1916, when the European empires were at war. Alfred F.W. Schmidt was the classifier in charge. Alexis V. Babine, born 1866 in Russia, was credited with responsibility for DK and DR, which he managed as "the specialist in charge of the Slavic literature." At the war's conclusion the European empires ceased to exist, except one—Russia. Following the establishment of the Soviet Union in 1922 this scheme remained unchanged and included all of the Soviet republics including Poland and Finland—formerly under Russian rule. It provided only a single number DK508 for Ukraine—then called Little Russia, Ruthenia. Of course, this scheme reflected a very Russo-centric view of the world. Today, Slavic scholarship is actively critiquing and dismantling this viewpoint and developing a new historiography. Decolonization of area studies is currently very much in vogue.

There was minimal growth in the classification scheme between 1916 and 1986. During the 1970s an ad hoc Slavic and East European Subject Headings and Classification Committee (SEESHAC) of the American Library Association successfully advocated for the creation of the DJK Eastern Europe (General) and an expanded classification for Poland and Finland. Each was assigned an independent series of numbers outside the confines of the Russian/Soviet scheme. I presented a status report at the 1986 summer conference at the University of Illinois, Urbana-Champaign and subsequently, at the Shevchenko Scientific Society. The revised third edition of the D class and subclasses DJK-DK was published in 1987. History of Eastern Europe (General), Soviet Union, Poland included a greatly expanded number range for Ukraine using up to three-digit decimal subdivisions.

Many of SEESHAC's proposals, however, were tabled. We are now revisiting some of those recommendations, among them, the reclassification of the history of Ky-

ivan Rus. The subject heading Russia—History—Kievan period stirred much controversy in the 1970s and 1980s. Following the decision to use only the current geographic names all "Russia" headings were systematically changed to "Soviet Union" regardless of the fact that the Soviet Union did not exist prior to 1922. Even worse, this policy led to such anachronistic headings as Soviet Union—History—Kievan period. What followed were more bizarre headings such as: Soviet Union—Relations—Byzantine Empire; Soviet Union—Church history—862-1237; Soviet Union—Period of consolidation, 1462-1605 and a host of others.

The term Kievan Rus was established in 1991 as a separate geographic entity in LC's Name Authority File. Subsequently, several date subdivisions were introduced in the Subject Authority File: Kievan Rus—History—862-1237, Kievan Rus—Church history, etc. Eventually in 1991, the heading Millennium of Christianity in Kievan Rus, 988-1988 was introduced. Kievan Rus recently became Kyivan Rus following the precedent set by changing the official spelling from Kiev to Kyiv. Updating bibliographic records containing these subject headings will soon be underway. Presently, the classification of Kyivan Rus still resides at the beginning of the Russia/Soviet class schedule but will be removed to a new schedule in early 2024.

Currently, important changes are underway in the classification schedule. They include: 1) closing out the existing open span of 1991- with 2014 and creating a new span for 2014- ; 2) creating new numbers for the Russo-Ukrainian War; 3) expanding local classification for major Ukrainian cities with new spans for Kharkiv, Lviv and Odesa; 4) replacing names used in the past by various empires with Ukrainian names. A positive result of the Soviet Union's demise was the language change in place names. Russian was replaced by the official language of each newly-independent nation. Since 1991 thousands of Ukrainian place-names have been revised or established anew and catalog records have been upgraded.

Ukrainica published during the Soviet period was not always an adequate warrant for generating significant new subject headings. Earlier works on Ukrainian history published abroad were often treated in a superficial manner with headings like Ukraine—Politics and government or Nationalism—Ukraine. That began to change as "white spots" and "forbidden topics" entered the mainstream. While the Soviet Union was still intact, glasnost and perestroika were making an impact

Slide from the webinar of July 18, 2023

on public discourse and publishing. Subsequently, publications of the 1990s brought about a substantial development of new subject headings and new classification numbers for Ukrainica.

A few examples of the numbers and captions developed in 2023 illustrate the contrast between the old and new classification. The completed schedule, which is still undergoing final edits, will be made public by the end of 2023.

In the old classification, DK508 (Early to 1340) does not exist as a separate span, while the revised classification includes DK5189 (Early to 1199) and DK5195 (1199-1340. Principality of Galicia-Volhynia. Halychyna-Volyn'ske kniazivstvo). In the old classification, DK508.845 (1991-) does not exist as a separate span. Old classification includes DK508.852 (Ukraine Conflict, 2014-) and DK508.9 (Local history). In the revised classification, the span for 1991-2014 includes DK5375 (General works); DK5379 (Political history. Politics and government); and DK5413 (Revolution of Dignity). The new classification also includes DK5397 (Russo-Ukrainian War, 2014-) with detailed classification based on the classification for World War II (D731-D838). Span for 2014- currently ends at DK5523, with local history beginning at DK5850, leaving over 300 intervening numbers for expansion.

The following section illustrates how the use of controlled vocabulary to construct subject headings builds upon a hierarchical set of relationships, i.e., broader, narrower and used-for terms. A new heading or a revised one leads to multiple changes in the catalog. As

of 2023, LC has 39 million cataloged books in the classified collection and 167 million items in the non-classified (special) collections. In view of this, revising and changing catalog records is clearly not an easy task taken up with little forethought. Furthermore, reclassification of LCs collection, involving relabeling thousands of books, is out of the question.

Global updating of headings has simplified the task of maintaining currency in bibliographic records. Revision of subject headings pertaining to distant history is somewhat less complicated than developing accurate headings for current events.

These two subject headings were established early in 2014: Crimea (Ukraine)—History—2014- and Crimea (Ukraine)—Annexation to Russia (Federation). They are problematic for two reasons: the first one is vague, and the second is in direct conflict with United States policy of non-recognition. Besides, an overwhelming number of countries also do not recognize the annexation of Crimea (or the four oblasts most recently declared to be territories of the Russian Federation).

As a federal institution, the Library of Congress is mandated to serve its primary client, the Congress of the United States. It would be inconsistent for LC to use the term "Annexation to" when for several years following 2014 there have been bills and resolutions passed by both Houses of Congress advocating non-recognition of Russia's claims. The proposed replacement heading is Crimea (Ukraine)—History—Russian occupation, 2014- patterned on the heading Ukraine—History—German occupation, 1941-1944.

In late 2014 the following headings were approved: Ukraine—History—Euromaidan Protests, 2013-2014 and Ukraine Conflict, 2014-. Since then, the first one has become outdated and we propose to cancel it in favor of Ukraine—History—Revolution of Dignity, 2013-2014. The proposed new heading lists the following cross references: Dignity, Revolution of, Ukraine, 2013-2014; Euromaidan Protests, Ukraine, 2013-2014; Euromaidan Revolution, Ukraine, 2013-2014; Maidan Protests, Ukraine, 2013-2014; Maidan Revolution, Ukraine, 2013-2014; Revoliutsiia Hidnosti, 2013-2014; Ukraine—History—Maidan Revolution, 2013-2014; Ukraine—History—Euromaidan Protests, 2013-2014 and Ukraine—History—Euromaidan Revolution, 2013-2014.

As Oksana Mykytyn pointed out, it was clear that “conflict” was vague and inadequate to describe events taking place. The full-scale invasion of February 2022 generated two proposals for change: “Russo-Ukrainian War, 2014- to replace Ukraine Conflict, 2014- and the heading Russian invasion of Ukraine, 2022. The first one follows the well-established pattern for Russia-generated wars (to name a few):

Russo-Finnish War, 1939-1940
Russo-Japanese War, 1904-1905
Russo-Polish War, 1609-1618, etc.

Russo-Ukrainian War, 2014- will include the following narrower terms:
Crimea (Ukraine)—History—Russian occupation, 2014-
Donetsk International Airport, Battle for, 2nd, Ukraine, 2014-2015
Ilovaïsk, Battle of, Ilovaïsk, Ukraine, 2014
Irpın, Battle of, Irpın, Ukraine, 2022
Luhansk International Airport, Battle for, Ukraine, 2014
Malaysia Airlines Flight 17 Crash, Ukraine, 2014
Mariupol (Ukraine)—History—Siege, 2022
Russian Invasion of Ukraine, 2022
Savur Mohyla Memorial, Battle of, Snizhne, Ukraine, 2014.

The second heading Russian invasion of Ukraine, 2022 will list the following cross references: Operation Z, 2022; Special Military Operation, 2022; and Z, Operation, 2022.

The application of the heading Donetsk Basin (Russia and Ukraine) to resources on the current war has been both misleading and controversial. The heading is based on the basin of the Donets River, which flows through Russia and Ukraine. Because the Donbas re-

gion of Ukraine is made up of two oblasts it is being established as Donbas (Ukraine: Region). This enables the use of one instead of two headings: Donetsk oblast and Luhansk oblast. To accommodate works on local battles within the Donbas Region the heading Russo-Ukrainian War, 2014—Campaigns—Ukraine—Donbas (Region) will cover battles, sieges, etc. in the Donetsk and Luhansk oblasts and will list the following cross references: Donbas Conflict, Donbas Separatist War, and the Donbas War.

Proposals to revise the following existing headings reflect the year 2014 as a turning point in the history of Ukraine. They encompass many classification schemes in addition to DK (such as HC, HD, HN, JN and others) where systematic changes have already been made over the course of many years: Ukraine—Economic conditions—1991-2014; Ukraine—Economic conditions—2014-. The headings for Ukraine—Economic policy, Ukraine—Foreign relations, Ukraine—History, Ukraine—Politics and government and Ukraine—Social conditions were revised and categorized in a similar manner.

And finally, the proposed new heading “Ukrainian question” covers works on “Ukrainian national self-determination and the existential threat to Ukraine’s statehood.” Based on precedents such as the Polish question, Irish question, etc. it will be applied to works regardless of the time-period covered or the date of publication. In the future LC will be undertaking revisions to recognize the distinct and legitimate historical narratives of once colonized countries. The Germanic and Slavic Division and the Policy, Training, and Cooperative Programs Division will work together to achieve the following long-term goals:

1. Move the classification for Kyivan Rus’ out of DK and into DJK (part of the original SEESHAC plan of 1974)
2. Create a revised classification for Belarus (at DK2001-DK2995) and Moldova (at DK3001-DK3995)
3. Move the classification for Lithuania, Latvia, and Estonia out of DK and into DL (part of the original SEESHAC plan of 1974)
4. Possibly rename DJK; rename DL History of Northern Europe. Scandinavia. The Baltics.

Перевірка видань на полицях:

Shelf-shifting

Працівники

Умеблювання бібліотеки

Основний Фонд

Завершено інтегрування спеціальних колекцій у єдине ціле та переміщено й систематизовано їх у загальний бібліотечний фонд. Наприклад,

Періодичні видання – складаються у спеціальні коробки, завдяки чому покращуються умови зберігання та збільшується корисна площа.

Подвійні примірники

Наведіть камеру свого мобільного смартфона на код, щоби зробити пожертву через PayPal.

Каталог: library.shevchenko.org
Адреса: library@shevchenko.org

ДВІ ІСТОРІЇ

Лев
Чабан

Віддавна стежу за статтями та виступами історика Ярослава Грицака, намагаючись нічого не пропустити — й ось на сайті «Збруча» прочитав “Спаси себе і спаси ціле людство”. Власне з приводу цієї статті, властиво одного абзацу, й впливає мій допис (у статтях Ярослава Грицака навіть один абзац здатен викликати зливу спогадів і роздумів).

Ось цей абзац:

“На минулому тижні я чисто випадково дізнався історію одної галицької родини — місцевий депутат розказав мені про свій рід. До нього належав Юліян Бачинський, який є творцем концепції самостійної України. У цьому роді, виявляється, є той самий священник, який загинув у Павлокомі, — о. Володимир Лемець, замордований у жорстокий спосіб польською боївкою в 1944-му. Його пізнішим родичем був Павло Чабан — наймолодший засуджений за приналежність до УПА, один із героїв «Одного дня з життя Івана Денисовича» Солженіцина, Гопчик. Це той 16-річний хлопець, якого арештували у Стрию і вивезли в Сибір, бо він помагав упівцям. Із того самого роду походить Карло Звіринський, наш відомий український художник, який ніколи не був членом партії, якого завше переслідували, який творив українське авангардне мистецтво і вдома скликав у 70-х роках такий собі таємний університет, де вони читали філософію, богослов'я, чого в Радянському Союзі не було...”

Отже депутат, про якого згадує у своїй статті професор Грицак:

1. родич Юліана Бачинського, автора маніфесту «Україна irredenta»;
2. родич священника Володимира Лемця з Павлокомі;
3. родич Чабана зі Стрия, наймолодшого (16-річного) засудженого за приналежність до УПА;
4. родич легендарного маестро Карла Звіринського.

Володимир Федусевич. Портрет пензля Петра Холодного (старшого), 1921 р.

Тепер історія іншої родини — моєї.

Дотримуючись хронології подій, почнемо з Юліана Бачинського. Точніше, від його батька, Александра Бачинського, у якого, окрім молодшого, найбільш знаного сина Юліана, був ще старший син Іван. Донька старшого – Євгенія одружилася з священником зі Стрия – Володимиром Федусевичем. Члени цієї родини заснували українську “колонію” в Чехословаччині (моя мама Ірена Бачинська-Чабан перевидала, укладений ними, фотоальбом “Українці в Празі, 1914–1915”), Народний дім у Стрию. Один із Федусевичів, Мирон, був співзасновником Пласту та автором емблеми й прапора. Згадуваний Володимир Федусевич, який був парохом м. Миколаєва над Дністром, разом із дружиною Євгенією виховали двох синів Олександра та Юрія – старший загинув наприкінці 1930-х у бою з поляками, молодший — наприкінці 1940-х у бою з військами МГБ. Про родину Федусевичів часто згадує Леонтій Войтович у своєму тритомному збірнику наукових статей “Миколаївщина” та ін. До слова, портрет Володимира Федусевича пензля Петра Холодного-старшого, який маляр створив

з вдячності за перебування в домі пароха. Цей портрет зберігається нині у моїй приватній колекції.

Прізвище Чабан поширене у Стрию, і чимало з носіїв були симпатиками УПА. Але Чабан, який "...наймолодший засуджений за приналежність до УПА, один із героїв «Одного дня з життя Івана Денисовича» Солженіцина, Гопчик. Це той 16-річний хлопець, якого арештували у Стрию і вивезли в Сибір, бо він помагав упівцям" був лише один. Це – Теодозій Чабан, мій батько.

Він був заарештований у 14-річному віці й засуджений до 7 років, які відбув "від дзвінка до дзвінка". У домі його батьків, на Ланах, була облаштована криївка для керівного складу УПА. Там зупинялися Головнокомандувач УПА Роман Шухевич разом зі своєю зв'язковою Галиною Дидик. У 1970-х, після повернення з тюрми, пані Галина відновлювала старі зв'язки і навідувалася до нашого дому у Стрию, а потім у Миколаєві. Це мої батьки познайомилися пані Галину з Іванною Блажкевич, дитячою письменницею та громадською діячкою, у якої на якийсь час пані Галина знайшла притулок. Спогади Іванни Блажкевич "Жінка на бойовій лінії" нещодавно появилася друком в Україні. Вона була відомою громадською діячкою на Тернопільщині, за що була пацифікована. Єдина українка у світі, яка отримала 120 палиць. Її внук Юрій Блажкевич, що перебував у США, у 60-річному віці у перші дні російсько-української війни поїхав з Нью-Йорка в Україну, на фронт.

Повертаючись до родини Чабанів, додам, що про мого батька і його батьків пише Любомир Полюга у своїй книзі "Шляхами спогадів".

У домі моїх батьків, у Миколаєві, від 1970-х років можна було зустрітися з багатьма політичними та культурними діячами, які формували підвалини незалежної України. До прикладу, В'ячеслав Чорновіл, з'явився у нашій хаті одразу ж після звільнення з в'язниці. Чи живописець Карло Звіринський, чия донька Христина згодом побралася з моїм братом Тарасом, тому вона – Чабан-Звіринська.

Насамкінець хочу додати, що в загальних рисах в'язнична біографія мого батька має спільні риси зі солженіцинським персонажем. Хоча батько уважав того літературного персонажа збірним образом. До того ж, зображений Солженіциним Гопчик, що

У другому ряду перший зліва - Юліан Бачинський, поруч - Євгенія Бачинська-Федусевич. У третьому ряду перший праворуч - Александр Бачинський. Фото зроблено біля літнього будинку родини Бачинських. 1910 рік.

приховував посилки та ночами щось тихцем жував, свідчив назагал про негативне ставлення російського письменника до українців та України.

Я спробував на прикладі власної родинної історії уточнити і розширити певні тези відомого історика, щоби надалі неточності та мітології не кочували в науковому обігу. Зрештою, як пише Я. Грицак, що "кожен із нас (може, що другий) може розповісти таку саму історію про свою родину".

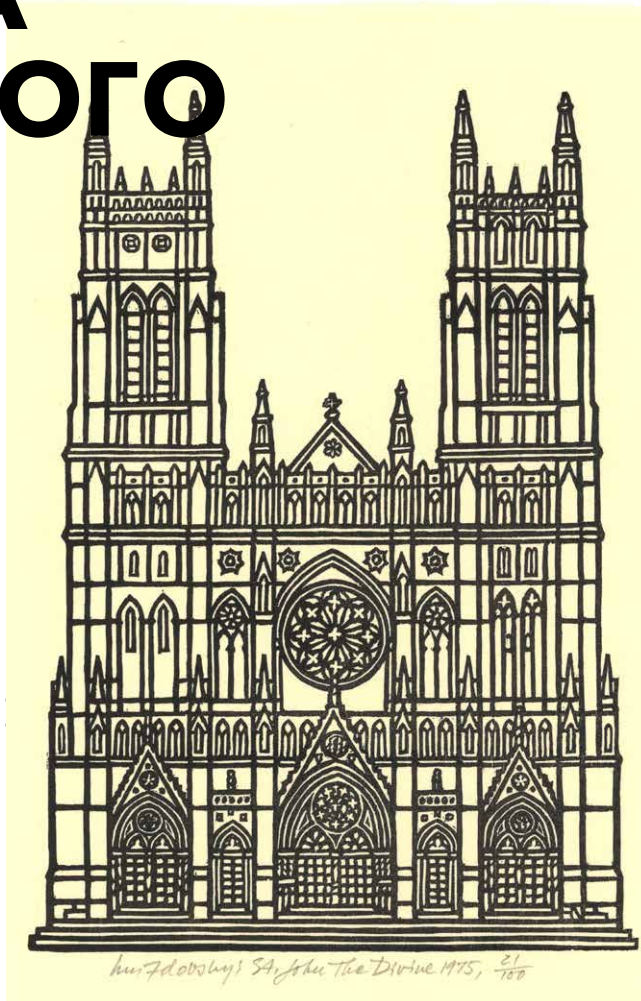
*Передрук зі незначними змінами
з сайту «Збруч»*

АРХІВ ЯКОВА ГНІЗДОВСЬКОГО

Нещодавно Архів НТШ-А поповнився надзвичайно вартісною колекцією документів визначного графіка і маляра Якова Гніздовського (1915 – 1985). Нову колекцію документів до існуючого Фонду Якова Гніздовського в НТШ-А передала дочка мистця, Марія-Марта (Міра).

Яків Гніздовський народився 27 січня 1915 року в селі Пилипче Борщівського повіту у родині диякона місцевої парохії. Початкову освіту здобув у рідному селі, далі – навчався у Чортківській гімназії ім. Маркіяна Шашкевича. Мистецьку освіту здобував у Академії Мистецтв у Варшаві, згодом – в Академії мистецтв у Загребі. Перебував у таборі ДіПі у баварському містечку Веарн, а 1949 році переїжджає до США. Поселяється у Мінеаполісі. У 1950-тих повертається до Європи, з наміром студіювати у Парижі. Саме в Парижі бере участь у виставках, одна з яких Salon d'Automne du Grand Palais. Далі – повернення до США та переїзд до Нью-Йорка, в якому Гніздовський розкрився як оригінальний графік та дизайнер. Протягом творчої діяльності мистець створив біля 375 дереворізів та таку ж кількість картин. Він співпрацював з американськими видавництвами та галереями. У його оформленні виходили видання Джона Кітса, Роберта Фроста, Томаса Гарді. Я. Гніздовський здобув визнання в американському світі, в першу чергу, завдяки дереворізам, віднайшовши свою оригінальну манеру рисунку, передовсім, зображуючи рослин та тварин. Власне, завдяки мистецькому успіху більшість американських та європейських галерей відчинили перед ним свої двері. Можна сказати, що почалася навіть колекційна гарячка навколо робіт Гніздовського і числені відбитки дереворізів почали прикрашати приватні колекції. Протягом творчого життя роботи Якова Гніздовського демонструвалися більш як на сорока індивідуальних виставках у різних країнах. Відійшов митець 8 листопада 1985 року.

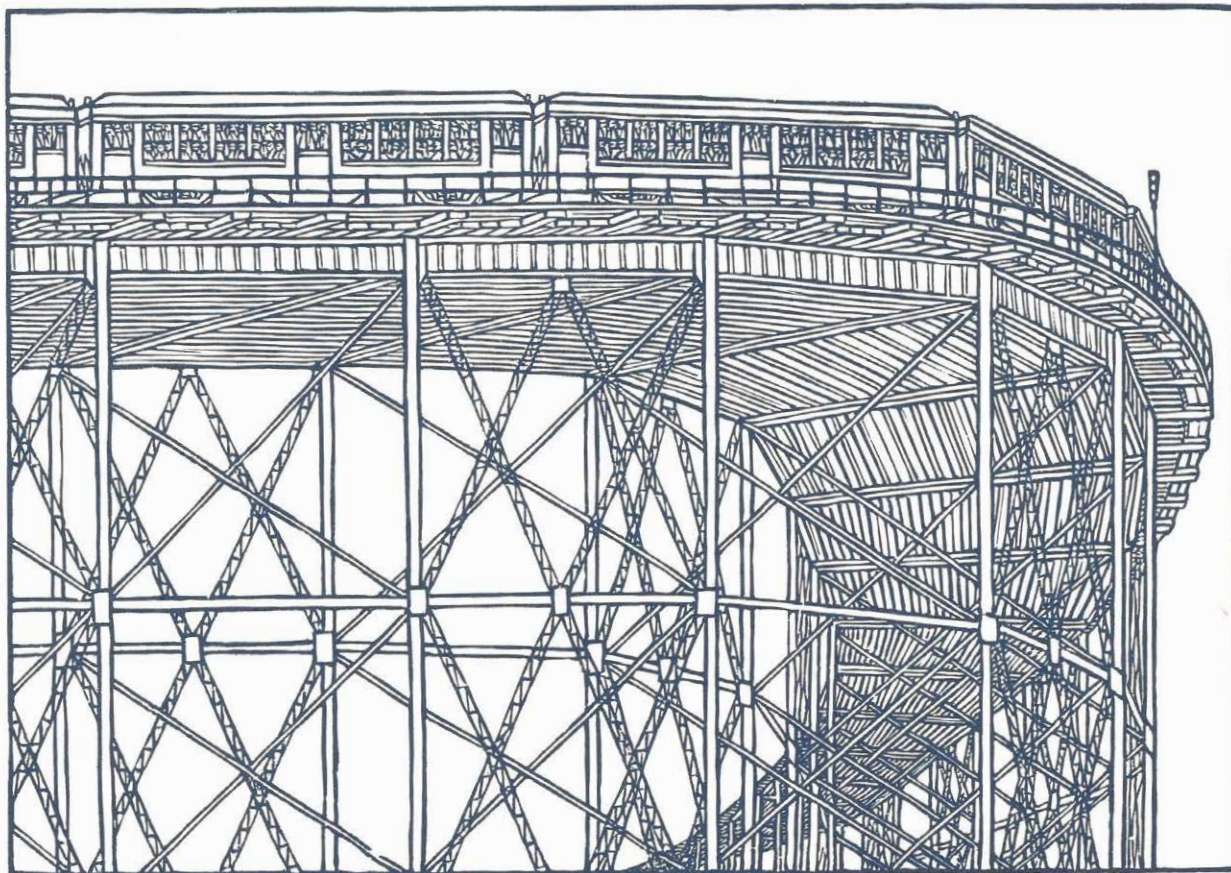
До слова, в НТШ-А зберігаються три олійні роботи Гніздовського «Портрет Володимира

Яків Гніздовський. St. John the Divine, 1975.

Радзикевича» (1960), «Portrait of Odette Gartenlaub» та «Portrait of Professor Yaniw». Безсумніву, що збереження пам'яті про митця передбачає також збереження його архіву, в якому майбутні покоління дослідників зможуть віднайти важливі свідчення про життя і творчість.

Мабуть, такими помислами керувалася родина Гніздовських, вважаючи, що архів найстарішої української наукової організації в Америці буде цілком придатним місцем для збереження такого роду матеріалів, тому в у 2017 році Стефанія і Міра Гніздовські заклали в НТШ-А початки архівної колекції, передавши на збереження дві картини, рукописи статей Гніздовського, статті про митця, а також різні матеріали, пов'язані з виставками художника (програми, оголошення тощо). Отож, нове поповнення відбувалося протягом жовтня-листопада 2022 р., яке складається з біографічних документів, листування, різноманітних каталогів з

Яків Гніздовський, Bronx Express, 1960.

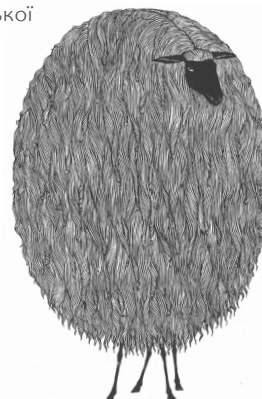
виставок, ілюстрацій до книжок, різдвяних карток тощо. Я. Гніздовський плідно й активно працював, виконуючи різні замовлення для ілюстрацій видань українських авторів, які виходили у тодішніх діаспорних видавництвах, розробляв дизайн логотипів, зокрема й НТШ-А, різдвяних карток та поштових марок. Як з'ясується: Гніздовський також розробив дизайн Грамоти НТШ-А для членів-прихильників, а для УВАНу – різдвяної картки. У доробку митця, з-поміж іншого - ілюстрації чи дизайн обкладинок видань Івана Франка, Василя Стефаника, Остапа Тарнавського, Діми, Емми Андіївської, а також оформлення книжки поезій американського поета Стенлі Кюніца «Вінок цей, небезпека» (1977), переклад яких українською мовою здійснили Богдан Бойчук, Олександр Бургардт та Юрій Тарнавський. Цей примірник цінний тим, що він підписаний Гніздовському Стенлі Кюніцем та перекладачами.

Цікавинкою колекції можна уважати дереворитний відбиток Bronx Express (1960), який прикрашає листівку. Відомо, що перші роки в Нью-Йорку, Гніздовський замешкав у Бронксі. Зрозуміло також, що нью-йоркський сабвей для будь-кого, хто прибуває сюди, викликає суперечливі відчуття. Мабуть, митець також вирішив подати свою візію нью-йоркської транспортної системи. У цих хитросплетіннях ліній, коли різкий поворот

потяга показано з особливою динамікою, що здається, що вчувається скриготіння коліс та рейок.

Отож, поповнення Архівного фонду Товариства архівом Якова Гніздовського збагачує нашу різноманітну колекцію, котру щораз більше відвідують, або надсилають електронні запити дослідники зі всього світу. Під цю пору архів Гніздовського ще не описно, однак й на перший погляд, судячи зі списку матеріалів, можемо припустити, що вони зацікавлять вдячних дослідників.

Брошура з лондонської виставки, 1969.

HNIZDOVSKY
Twenty-nine woodcuts

June 19—July 26, 1969

LUMLEY CAZALET
24 Davies Street, London W1
Telephone: (01) 499-5058

ОСТАННІЙ ПРЕДСТАВНИК ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ ШКОЛИ

Ігор
Гирич

Ярослав Пеленський

(12 квітня 1929, Варшава –
20 лютого 2022, Нью-Йорк).

Перед самим російським вторгненням помер визначний український історик і політолог, дослідник історичних початків московського імперіалізму, дослідник і видавець спадщини В'ячеслава Липинського, професор і закордонний член НАНУ Ярослав Пеленський. Він був переконаним консерватором, а тому й усе життя вважав себе прихильником державницької школи української історіографії В. Липинського, про що неодноразово заявляв під час публічних акцій (конференцій) і у приватних розмовах. Багатьом здавалося, що це якийсь анахронізм. Баталії між демократами і республіканцями давно пішли в небуття. Актуальність консерватизму підважувалася тим, що всі республіканці вже давно стали демократами, а Україна здобула незалежність. У тренді був інтернаціональний лібералізм. Але було щось в цій послідовній позиції Пеленського від відчуття, що ця «державницькість» має незабаром стати актуальною, вона ще відіграє свою роль, бо ж ворог на сході не спить. Було в ньому щось від Дон-Кіхота, що лишається вірний своїй молодечій поставі все життя. Він виріс в середовищі української політичної еміграції. Пам'ятав Василя Кучабського. Його вуйко Зенон Пеленський¹ – журналіст, бібліограф і співзасновник ОУН – дав

Ярослав Пеленський, 1950-ті роки.

Ярославові Богдановичу путівку в наукове життя.

І власне цьому ідеологічному протистоянню імперській російській моделі та відданості українському історіографічному державництву була присвячена вся його наукова діяльність. У 1957 р., закінчивши навчання у мюнхенському університеті Людвіга-Максиміліана (1950–1955), він захищає першу в західному світі дисертацію²

¹ Дивлячись на фото віденського зібрання членів УВО, серед яких був і Зенон Пеленський, професор з посмішкою відзначав «буржуазний» вигляд кожного з учасників зібрання та відсутність у вигляді будь-якого радикалізму. «Нормальні націонал-демократи», – казав він. Я. Пеленський так само органічно не сприймав будь-якого радикального вирішення політичних проблем. Не любив донцовства. Згадував, як В. Липинський у своїх «Листах...» називав Д. Донцова «Мітькою Щелкопоровим».

² Pelenskyj Ja. Der ukrainische Nationalgedanke im Lichte der Werke M. Hrusyev'skyjs und V. Lypyn'skyjs. Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der Philosophischen Fakultät der Ludwig-Maximilian-Universität in München. - München, 1957 (Typescript, 239 pp.).

³ У кінці свого життя Я. Пеленський перевидав цю працю, що має безперечну історіографічну цінність, у видавництві «Наш формат»: Пеленський Я. Українська національна ідея у світі творів Михайла Грушевського та В'ячеслава Липинського. К.: Наш формат, 2019. 256 с. Фактичним упорядником був автор цих рядків, переклад з німецької здійснив М. Трофимук.

Володимир Мокрий, Григорій Грабович, Христина Пеленська, Ярослав Пеленський, Микола Жулинський, кінець 1980-их.

з порівнянням ідеологічних векторів думання В'ячеслава Липинського і Михайла Грушевського: першого консерватора і першого демократа – “Der ukrainische Nationalgedanke im Lichte der Werke M. Hrusyevs'kyjs und V. Lypyns'kyjs” («Українська національна думка у світлі творчості М. Грушевського та В. Липинського»)³. Робота була радше постановочна, написана в дусі напрямних філософії В. Липинського «Листах добратів-хліборобів». Симпатії автора однозначно були на стороні В'ячеслава Казимировича. І Грушевський для Пеленського був класичний народник. Не бачив він у нього генези поглядів у порівнянні з Антоновичем — Костомаровим, як і Дмитро Дорошенко не бачив. І не схвалював Я. Пеленський повернення М. Грушевського в Україну советську у 1924 р. («Не мав права голова держави вертати в Україну, бо це було визнанням більшовизму»). На сьогодні ця праця має вже лише історіографічний інтерес. Адже бездержавником М. Грушевського при всьому бажанні вважати не

можна. Але і сьогодні праця Я. Пеленського та його стаття з «Української літературної газети»⁴ мають вартість. Бо Я. Пеленський висловив слушну і влучну думку, що в дореволюційний час В. Липинський, власне, ще не був стовідсотковим консерватором, а схилився до загальнонаціональної лінії демократів-республіканців, яку представляв і очолював М. Грушевський. І це підтвердили архівні документи в Україні, не відомі тоді Я. Пеленському⁵. Цю думку не поділяють ні сучасні історики-консерватори (Ю. Терещенко, Т. Осташко), ні діаспорний вчений Лев Білас.

Коли Я. Пеленський переїхав з Німеччини до США, йому довелося (оскільки мюнхенський докторат був присвячений суто українській історії (політичній думці)), захистити при Колумбійському університеті другий докторат, присвячений русистичі. В цьому університеті тоді викладали видатні україністи Ігор Шевченко⁶ і Юрій Шевельов. У своїх спогадах Я. Пеленський згадує, що

⁴ Пеленський Я. Вячеслав Липинський // Збірник «Української літературної газети». Мюнхен, 1957. – С. 197–213. “Geschichtliches Denken und politische Ideen V. Lypyns'kyjs”. Jahrbücher für Geschichte Osteuropas. 1961. – 9(2): 223–246.

⁵ Докладніше див.: Гирич І. В'ячеслав Липинський: хлібороб і жовнір (Співвідношення демократичного і консервативного в його історіософії). К., 2019. 310 с.

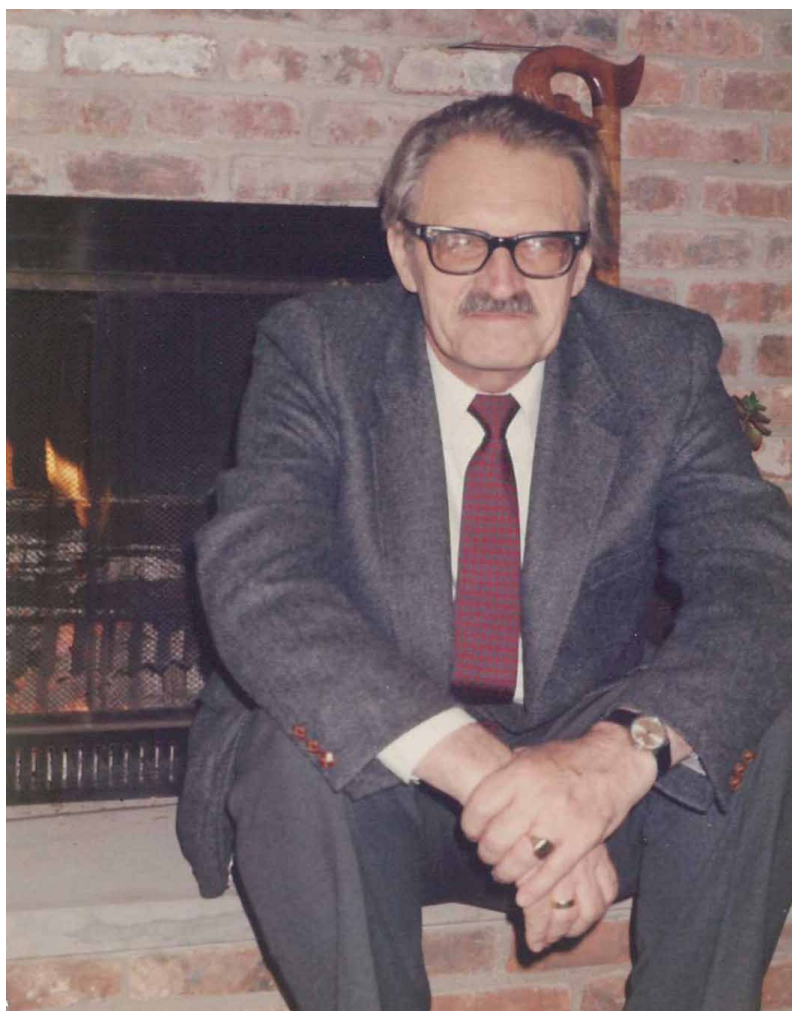
⁶ Цікаво, що в приватних розмовах Я. Пеленський висловлювався про свій націоналізуючий вплив на І. Шевченка, який нібито у 1960-ті ще був «загальноросом».

Ю. Шевельов підтримував його політологічні праці, а І. Шевченко орієнтував на дослідження московської імперської думки. Я. Пеленський перекваліфіковується на дослідника московського імперіалізму, вивчаючи московську великодержавну політичну думку. У 1968 р. він захистив дисертацію «Московські імперські претензії до Казанського ханства: Дослідження постановки імперської ідеології». У 1974 р. ця праця вийшла книжкою: *Russia and Kazan: Conquest and Imperial Ideology (1438—1560)*. (Mouton: The Hague-Paris, 1974). (Росія і Казань: завоювання та імперська ідеологія (1438—1560)). Це теж була в історіографії новаторська праця. У 1950-ті роки в Німеччині українські видатні історики О. Оглоблін, Н. Полонська-Василенко, Б. Крупницький та інші на замовлення греко-католицького єпископа Івана Бучка (візитатора УГКЦ в Західній Європі) підготували серію дослідницьких брошур на тему формування імперського міфу «Москва – Третій Рим»⁷. Одним з авторів був і визначний німецький дослідник, який викладав Пеленському у Мюнхені – Ганс Кох. Ці книжки було видано українською мовою, лише з широкими резюме німецькою. Англomовного дослідження цієї проблематики ще не існувало, особливо стосовно взаємин Москви і Казані як першої неслов'янської жертви московського імперіалізму. Ця праця, що мала значний науковий резонанс у світі, дала можливість Я. Пеленському стати професором університету в Айові (1967—1998).

Тема російського імперіалізму захопила Пеленського, і він став ледь чи не єдиним авторитетним дослідником питань, пов'язаних з боротьбою за спадщину Київської Русі (України-Руси). Як відомо, ця тема була вузловою у полеміці українських і російських інтелектуалів у другій половині XIX ст. З російського боку участь у полеміці брали М. Погодін, О. Соболевський, О. Шахматов та ін. З української – М. Максимович, В. Антонович, О. Котляревський, П. Житецький, А. Кримський і М. Грушевський. Проте більше це була українська боротьба з російським політичним міфом у ділянці історіографії і мовознавства. Я. Пеленського цікавили суто наукові проблеми: як в ідеології XII—XIV ст. в Московському князівстві формувалося ідеологічне обґрунтування претензій Московії на володіння Руссю, яке це мало відбиття в давньоруських джерелах (московських літописах). В Україні постсоветський це питання взагалі було *terra incognita*.

⁷ Гирич І. Москва – Третій Рим: історія створення історіографічного збірника 1950-х, актуальність та виклики сьогодення // Москва – Третій Рим. Походження міфу / Упор. Євген Калюжний. К.: Смолоскип, 2021. 640 с. С. 5–40.

⁸ Пеленський Ярослав. Боротьба за спадщину Київської Русі. The Contest for the Legacy of Kievan Rus' / пер. з англ. Ярослав Грицак. К.: Наш формат, 2018 [упорядник: Ігор Гирич]. Про причини зацікавлення темою докладніше див.: Гирич І. Ярослав Пеленський і його боротьба за спадщину Київської Русі // Пеленський Ярослав. Боротьба за спадщину Київської Русі. С. 263–266.

Ярослав Пеленський, 1990-ті роки.

З істориків княжої доби воно мало кого цікавило. Якраз тому, що Я. Пеленський був істориком передусім модерного часу, його зацікавила ця проблема в дискурсі генези політичної думки. І він її успішно розв'язав. Український переклад праці вийшов теж у видавництві «Наш формат» в останні роки життя професора⁸.

Мюнхенський докторат про Липинського зрештою привів Я. Пеленського до видання спадщини нашого великого консерватора. У 1955 р. він знайомиться з гетьманцем Данилом Скоропадським, згодом з донькою гетьмана Оленою Отт-Скоропадською. Євген Зібликевич і гетьманці на початку 1960-х створюють Східноєвропейський дослідний інститут ім. В. Липинського (СХЕДІЛ), завданням якого було видання 25-томника творів В. Липинського. Є. Зібликевич запрошує Я. Пеленського до співпраці. Спочатку головним редактором стає

І. Лисяк-Рудницький, і за його редакцією виходять перші томи творів і листів В'ячеслава Казимировича. З 1987 до 2004 р. директором СХЕДІЛ був Я. Пеленський (після 2004-го почесний президент). Зі здобуттям незалежності в Києві при НАНУ Я. Пеленський засновує український відповідник інституту в Філадельфії – Інститут східноєвропейських досліджень імені В. Липинського (ІСХЕД). 1992 р. його обирають закордонним членом НАНУ. Режим сприяння цьому інституту створює тодішній віце-президент гуманітарної секції НАНУ Іван Курас, директор колишнього Інституту історії партії — Інституту національних відносин і політології (нині Інститут політичних та етнонаціональних досліджень). Ярослав Богданович мав відношення до таких знакових видань СХЕДІЛ як: Липинський В. Листи до братів-хліборобів: Про ідею і організацію українського монархізму (Філадельфія, 1995); Скоропадський П. Спогади (кінець 1917 — грудень 1918) (К. — Філадельфія, 1995), Липинський В. Україна на переломі, 1657—1659 (К. — Філадельфія, 1995), Липинський В. Листування: Том 1, Архів (А-Ж) / Ред. Р. Залуцький, Х. Пеленська (К., 2003) й Липинський В. Суспільно-політичні твори (1908—1917): Том 1 / Ред. І. Гирич, О. Проценко (К. — Філадельфія, 2015). На жаль, видавнича активність була характерною лише для перших трьох років перебування Пеленського в Києві. У 2000-ні роки вийшло лише два томи ПЗТ В. Липинського. Здоров'я Я. Пеленського підупало і практично більше двадцяти останніх років життя він не міг вже займатися наукою. Проте проект видання творів В. Липинського він так нікому і не передав. В результаті близько десяти томів праць В. Липинського так і не побачили денного світла і майбутнє 25-томного проекту видання його творів на сьогодні не має перспектив.

Я. Пеленський був редактором двох дослідницьких липинськознавчих збірників, які стали результатом міжнародних наукових конференцій при Гарвардському інституті українських студій (1984)⁹ та при Інституті історії та Інституті української археографії і джерелознавства (Київ — Луцьк, 1994)¹⁰. В цих збірниках брали участь усі найвизначніші дослідники життя і творчості В. Липинського — Омелян Прицак (Гарвардський університет), Лев Р. Білас (Гамбург), Александер Мотиль (Колумбійський університет), Іван Коропецький (СЕДІ),

Ольга Андрієвська (Гарвардський університет), Франк Е. Сисин (Гарвардський університет), Всеволод Ісаїв (Торонтський університет), Ярослав Пеленський (університет Айови), Іван Лисяк-Рудницький (Альбертський університет), Євген Зиблікевич (СЕДІ), Євген Сверстюк, Володимир Потульницький, Ігор Гирич (усі — Київ) та ін.

Я. Пеленський був не тільки науковцем-істориком, але й відомим публіцистом, автором понад двох сотень науково-публіцистичних творів, оглядів, коментарів. З 1954 до березня 1957 р. він працював у видавництві «Сучасна Україна», був членом редакційної колегії. Продовжував співпрацю з редакцією та видавництвом до кінця існування видавництва, до 1960 р. У 1984—1987 рр. в Мюнхені виходив редагований Я. Пеленським політологічний журнал-альманах «Віднова». Він був небуденним політичним аналітиком, який оцінював сучасну політику, маючи глибокі знання історії питання. Причому це стосувалося не лише України, але й країн всієї земної кулі. За кілька років перед смертю він видав свої статті окремою книжкою¹¹.

Про Я. Пеленського можна говорити і як про українського еміграційного політика, що мав стосунок до гурту «реалітетників» (до нього належав і І. Лисяк-Рудницький), які визнавали квазідержавний статус УССР і намагалися від нього відродити новітню українську державність, встановлюючи контакти з чиновниками-науковцями підросійської України, що мали націонал-комуністичний сентимент.

Свої найцінніші праці Я. Пеленський за три роки перед смертю видав у кількох вищеназваних томах у видавництві «Наш формат» (Київ). Там само опубліковані й його коротенькі спогади та бібліографія¹², на жаль, кількість примірників у цьому випадку обмежується чи не десятьма. А отже, це радше не книжкові видання, а бібліографічні пам'ятки.

Я. Пеленський був товариською людиною, представляв вже неіснуючий на сьогодні пласт української політичної еміграції — інтелектуалів-мислителів, які все своє життя віддали ідеї відродження української держави і нації.

⁹ Harvard Ukrainian Studies. The Political and Social Ideas of Vjaceslav Lypyn's'kyj //HUS, 1985. Vol. IX, № 3/4, December 1985. P. 1—280.

¹⁰ В'ячеслав Липинський: історико-політологічна спадщина і сучасна Україна. К. — Філадельфія, 1994.

¹¹ Пеленський Я. Політичні статті. К.: Наш формат, 2019. 654 с.

¹² Пеленський Я. Спогади. К.: Наш формат, 2019. 123 с.

IN MEMORIAM:

ОРЕСТ ПОПОВИЧ (1933-2023)

**Василь
Махно**

Зовсім нещодавно, на початку 2023 року, Орест Попович перетнув межу свого 90-літнього віку, а 14 березня й останню межу свого життєвого шляху.

Він належав до покоління, що в підлітковому віці, під час воєнного лихоліття вимушено залишило рідні сторони. Народжений у Львові, в родині колишнього старшини Української Галицької Армії, інженера-агронома за освітою та підприємця й діяча Союзу Українських Купців та Підприємців, Орест Попович і місцем народження, і станом своєї родини належав до патріотичної верстви освіченої частини галицького українства. Збоку матері він походив зі славного роду отця Миколи Кисілевського, шістнадцять дітей якого, започаткували кілька відомих родів, до яких належали церковні, політичні, військові та наукові діячі. Найпомітніші – Льонгін Цегельський та Євген Петрушевич. Отже, історія рідної землі для Ореста Поповича не була абстрактною величиною, чи прочитаною з підручників, а майже родинною оповідкою, якою ділилися за столом при святах.

Без сумніву, що виїзд зі Львова у 1944 році поламав не тільки звичне життя, але також й родинне, бо мандрував одинадцятилітній Орест на Захід з батьком та мачухою. Воєнне пережиття, бомбардування, табори ДіПі, навчання в гімназіях і переїзд до Америки, звичайно, сприймається в юному віці як певен сорт атракції і пізнання світу. Він належав до покоління, яке формувалося в умовах чужини, але зберегло мову, традиції і велику любов до покинутої Вітчизни. Теперішні українські біженці, тобто якщо б сказали б мовою Ореста Поповича – скитальці, хай віддалено, бо інші обставини, повторюють якусь невідворотну українську карму.

В Америці він закінчує середню школу, навчається в університетах і здобує докторат в престижному Масачусетському Інституті Технологій. Його ділянка - хімія. Хоча, як він неоднораз розповідав,

Орест Попович, Президент НТШ-А (2006-2012), 1980-ті рр.

що у нього було в молодості три шляхи до вибору – точні науки, журналістика і музика. Він успішно закінчив музичні студії і, навіть, здобув перемогу на конкурсі молодих виконавців-піаністів, а любов до слова він пронесе протягом всього життя, пишучи наукові праці, журналістські репортажі та перекладаючи поезію з української на англійську. Була ще одна пристрасть – це шахи. У цій ділянці він також досяг помітних успіхів, перемагаючи в американських та міжнародних турнірах й здобувши титул майстра ФІДЕ. Одне слово, Попович був людиною різнобічною, до усього за що б не брався - підходив

Випускник Ратґерського університету, 1955.

з великою відданістю та ретельністю.

Мені поталанило ближче пізнати його, коли він був обраний Президентом Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці. Природний розум, розважливість, доброзичливість, намагання вислухати й зрозуміти співрозмовника таким він запам'ятався мені протягом багатьох років тісного спілкування. Це у нього виникла ідея перекласти мої вірші і ми довго й часто обговорювали кожен вірш та усі труднощі, що виникають при перекладі. Ми не однораз виступали з читанням. Пан Орест завжди одягав костюм з краваткою, або ж в іншому випадку жовтий гольф, коли атмосфера передбачалася бути більш богемною. Дуже прискіпливо готувався, бо відчував відповідальність перед слухачем. Очевидно, така настанова й дисципліна у нього виробилася з підліткового віку, коли серед своїх ровесників в діпівській гімназії він був першим учнем.

Він часто вдавався до споминів про Львів, своє дитинство, про виїзд зі Львова американською вантажівкою, яку його батько придбав при кінці тридцятих. Першою країною, в яку вони потрапили була Словаччина і юного Ореста вразили наповнені делікатесами крамниці, порівняно із голодним, прифронтовим тоді, Львовом. Без сумніву, ці спомини останніх днів війни можуть нагадувати яки-

мось чином окремі розділи роману Курта Воннегута, або перші повоєнні роки українських емігрантів з «Плянети ДіПі» Уласа Самчука. Однак література - літературою, а в реальному житті довелося переборювати чимало труднощів, з якими зіткнулися батьки і Орест Попович, прибувши до американського берега у 1949 році. Покоління українців, народжене у 1930-тих чи 1940-вих, яке гостро пам'ятало свою вітчизну і мову, в нових американських умовах долучилося своєю працею, знаннями та досвідом до багатьох акцій допомоги Україні. Власне Орест Попович перебував в інтелектуальному річищі такої допомоги і як науковець, і як Президент НТШ-А.

Як правило, відхід близької чи добре знаної людини - утворює в цьому світі порожнечу. З кожним роком таких порожнеч навколо кожного з нас, на жаль, більше.

Мир Вашій душі, пане Оресте!

У 2020-2023 році від нас відійшли

Світляна Андрушків (01.01.1943 – 21.12.2022)

Член-кореспондент НТШ-А, довголітня директорка бібліотеки НТШ-А

Орест Бедрій (24.05.1933 – 23.01.2022)

Член НТШ-А, фізик, інвестиційний банкір

Ася Гумецька (23.05.1925 – 31.03.2023)

Дійсний член НТШ-А, славістка, перекладачка, громадська діячка

Богдан Гуран (1934 – 31.07.2020)

Член НТШ-А, хімік

Зенон Захаріясеви́ч (1933 – 24.05.2021)

Член НТШ-А, інженер

Рональд Літенло (16.05.1947 – 12.02.2023)

Член НТШ-А, лікар-дерматолог

Юрій Павлічко (26.10.1950 – 22.11.2022)

Член-кореспондент НТШ-А, фінансист, пластовий діяч, філателіст

Орест Попович (18.01.1933 – 14.03.2023)

Дійсний член НТШ-А, Президент НТШ-А (2006–2012), хімік, шахіст, журналіст, перекладач, громадський та спортовий діяч, головний редактор «Енциклопедії Української Діаспори»

Оксана Роздольська (1930 – 07.07.2022)

Член НТШ-А, філолог

Даніель Теребас (? – 17.01.2021)

Член НТШ-А, менеджер будівництва

Роман Ференцевич (23.05.1930 – 16.12.2021)

Друкар, радіожурналіст

Роман Цибрівський (08.09.1945 – 24.03.2023)

Член НТШ-А, географ, урбаніст

Вічна їм пам'ять!

Управа НТШ-А

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ШЕВЧЕНКА ПІДТРИМАЛО МОЛОДИХ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ СТИПЕНДІЯМИ

29 вересня у Києві, у багатопрофільній лікарні “Добробут” на проспекті Бажана, відбулася урочиста церемонія вручення стипендій на навчання інтернам “Академії Добробут”.

14 молодих лікарів, що цього року вступили в інтернатуру “Добробуту”, отримали іменні стипендії у розмірі 1 тисяча доларів, що частково покривають річну вартість навчання. 10 стипендій призначило Наукове Товариство імені Шевченка в Америці (НТШ, Нью-Йорк, США), ще чотири забезпечив благодійний фонд “Добробуту” – Dobrobut Foundation. Аби підтримати українських інтернів, члени НТШ-А пожертвували власні кошти.

Стипендії отримали ті інтерни, в чие життя найбільше втрутилася повномасштабна війна. Усі вони склали іспити під ракетними обстрілами росіян, більшість були змушені покинути свої рідні домівки й міста, втікаючи від окупації, у кількох з них батьки служать у лавах ЗСУ, а дехто втратив зв'язок із близькими людьми, що перебувають на тимчасово окупованих територіях. Незважаючи на всі ці страшні передумови, молоді фахівці подолали складний багатоетапний відбір до інтернатури “Академії Добробут” й гідно витримали конкурс 8 осіб на місце.

На церемонію вручення завітали ректорка “Академії Добробут” **Нана Войтенко**, генеральний директор медичної мережі “Добробут” **Вадим Шекман**, директор департаменту навчання та розвитку персоналу “Добробуту” **Младена Качурець**. Також у церемонії взяли участь онлайн представники Наукового Товариства імені Шевченка – президентка НТШ-А, співробітниця Інституту українських досліджень у Гарварді **Галина Гринь**, професор Ратгерського університету, віце-президент НТШ-А, директор Медично-біологічної Секції **Роман Широков** та голова Стипендійної комісії НТШ-А **Адріана Гельбіг**.

Нана Войтенко та Вадим Шекман вітають переможницю.

Церемонія розпочалася з хвилини мовчання на згадку про загиблих на війні, зокрема – лікаря-педіатра, ембріолога “Добробуту” Віталія Синенка, іменем якого було названо стипендії від Dobrobut Foundation.

Ректор “Академії Добробут” Нана Войтенко привітала стипендіатів із першими професійними здобутками та побажала зберігати стійкість на шляху до своєї мети.

“Лікарі завжди відіграють важливу роль під час воєн і мають своє особливе покликання. Зараз і після війни велика кількість людей потребуватимуть вашої допомоги. Ви прийняли виклики сьогодення і входите у свою професію у дуже драматичний час. Але ви маєте можливість формувати нову українську медицину й брати участь у повоєнній відбудові України. І нам дуже приємно підтримати вас”, – звернулася до молодих лікарів **Галина Гринь**, очільниця НТШ-А, яке цього року відзначає своє 150-річчя.

Під час нагородження.

Професор Широков нагадав, що слово “вчений” та “учень” мають спільний корінь, а це означає, що всі ми повинні навчатися все життя, і старші колеги завжди допомагатимуть молодшим. І ці стипендії – це персональна допомога членів НТШ-А молодшим колегам для розвитку сучасної медицини у незалежній Україні.

“Ми віримо у перемогу, у вільне майбутнє України. А майбутнє неможливе без якісної медицини та хороших лікарів. І я переконаний, що ви станете саме такими лікарями – якими пишатиметься не тільки “Академія Добробут”, але й вся країна. Й ці стипендії – це часточка нашого вкладу у наше з вами спільне майбутнє”, – зауважив генеральний директор “Добробуту” Вадим Шекман.

1. Бабій Денис Юрійович

(1 рік підготовки, спеціальність “Анестезіологія та інтенсивна терапія”);

2. Балюк Оксана Віталіївна

(1 рік підготовки, спеціальність “Анестезіологія та інтенсивна терапія”);

3. Блоха Тетяна Олександрівна

(1 рік підготовки, спеціальність “Педіатрія”);

4. Відлацька Валерія Володимирівна

(1 рік підготовки, спеціальність “Внутрішні хвороби”);

5. Денисенко Аліна Миколаївна

(1 рік підготовки, спеціальність “Дерматовенерологія”);

6. Євдокименко Альона Олександрівна

(1 рік підготовки, спеціальність “Дерматовенерологія”);

7. Компанієць Пилип Едуардович

(1 рік підготовки, спеціальність “Анестезіологія та інтенсивна терапія”);

8. Рубан Єлизавета Сергіївна

(1 рік підготовки, спеціальність “Оториноларингологія”);

9. Семушина Надія Едуардівна

(1 рік підготовки, спеціальність “Неврологія”);

10. Шкурлатівська Марія Валентинівна

(1 рік підготовки, спеціальність “Оториноларингологія”).

НОВІ ЧЛЕНИ НТШ-А

Андрій Барішполець (Andrii Baryshpolets) – економіст в галузі сільськогосподарської продукції. Ph.D. Texas Tech University. Закінчив Національний університет «Кієво-Могилянська Академія». Автор наукових праць. Шахіст, майстер міжнародного класу.

Анна Бісікало (Anna Bisikalo) – історикиня, докторантка в Harvard University. Закінчила Wesleyan University. Авторка наукової публікації про Голодомор. Викладала українську мову в університетах та літніх школах США. Учасниця славістичних конференцій.

Галина Василиця (Halyna Vasylytsia) – Communications Project Manager at Ukrainian Catholic Archeparchy of Philadelphia; закінчила Львівський Національний університет ім. І. Я. Франка, бакалаврат Українського Католицького Університету. Навчається у Salesian Pontifical University.

Софія Вільсон (Sophia Wilson) політологиня, Ph.D. University of Washington. Assistant Professor, Department of Political Science at Southern Illinois University Edwardsville. Авторка наукових статей з політології. Підготувала до друку монографію *The Ukrainian Maidan Revolution*.

Деніс Єщенко (Denis Ehtchenko) – фінансист, закінчив The University of Chicago. Працював у Credit Suisse, J.P. Morgan, та ін. Під цю пору обіймає посаду Віце-президента компанії PIMCO.

Даніель Лівітт-Квіст (Danielle Leavitt-Quist) – історикиня, Ph.D. Harvard University. Авторка низки наукових праць, присвячених проблемам Радянського Союзу, Росії та України. Учасниця наукових конференцій.

Андрій Живачівський (Andrii Zhyvachivskyi) – історик, докторант в The Tadeusz Manteuffel Institute of History, PAN, Warsaw. Закінчив Прикарпатський Національний університет ім. В. Стефаника. Автор наукових праць в ділянці історії взаємозв'язків Османської імперії з територіями сучасної України у 15–16 століттях.

Людмила Сулій (Liudmyla Sulii) – нейрофізіолог, науковий працівник Інституту нейрохірургії НАНУ ім. А. П. Ромоданова. Авторка наукових праць та стипендіатка North American Chapter of the International Federation of Clinical Neurophysiology (IFCN).

Михайло Татарчук (Mykhailo Tatarchuk) – нейрохірург, науковий працівник Інституту нейрохірургії НАНУ ім. А. П. Ромоданова. Автор наукових праць. Наукові стажування в Парижі (2017, 2019), Філадельфії (2014), Цюриху (2010), Іраці (2008).

Оксана Чубок (Oksana Chubok) – філолог, закінчила Рівненський державний педагогічний університет та La Salle University. Викладала в Manor College та La Salle University.

Джером Патрик Флінн (Jerome Patrick Flynn), Ph.D. Assistant Professor of Professional Practice, Rutgers Business School.

ВІТАЄМО З НАГОРОДАМИ!

Олег Лебедько відзначений нагородою 2023 Distinguished Service Award. З 2017 року О. Лебедько брав участь як волонтер у проєкті WOCCU Credit for Agricultural Producers' (CAP), відвідував Україну для створення стратегічного плану для Всеукраїнської асоціації кредитних спілок. У 2021 році Лебедько почав працювати в Комітеті з міжнародного управління WOCCU проєкту CAP.

Професор Ратгєрського університету **Олександр Мотиль** нагороджений медаллю імені Яна Карського, польського підпільного кур'єра часів Другої світової війни, який у 1940-х роках представив світові перші свідчення очевидців Голокосту. Нагороду проф. Мотилеві призначено за «послідовне визначення політичної системи путінської Росії за аналогією з гітлерівським фашизмом», а також за його «безжальне викриття правди про злочинний характер російського тоталітаризму та його диктатора».

Художньому керівникові й диригенту нью-йоркського хору «Думка» **Василю Гречинському** Указом Президента України від 4 вересня 2023 присвоєно почесне звання “Заслужений діяч культури України” за вагомий особистий внесок у зміцнення міждержавного співробітництва, підтримку державного суверенітету та територіальної цілісності України, популяризацію Української держави у світі.

Myroslava M. Mudrak curated the exhibition “Nikifor” and wrote the catalogue, *Nikifor: The Ultimate Outsider. The Ukrainian Museum, New York (19 January-15 April 2023)*. Kyiv: Rodovid Press, 2023. The catalogue was selected as the Art Book Nomination for the Best Book Design 2023 recognition at the International Book Arsenal Festival.

засноване 1873

НАУКОВЕ
ТОВАРИСТВО
ІМ. ШЕВЧЕНКА

SHEVCHENKO
SCIENTIFIC
SOCIETY founded in 1873

БЮЛЕТЕНЬ

число 55-56

січень - грудень 2023

Редакційна колегія

Григорій Грабович (голова), Василь Махно,
Віталій Чернецький, Анна Чукур

Графічний дизайн

Юрій Карпук, Антон Варга

Усі права застережено. Відповідальність
за достовірність поданої інформації, цитат,
транслітерації власних і загальних назв
несуть автори дописів. У передруках
посилання на "Бюлетень" обов'язкове.

© Shevchenko Scientific Society, Inc.

В оформленні обкладинки використано знімку
© Alex Chan Tsz Yuk / SOPA Images/Sipa USA (Sipa
via AP Images), 2022

Внутрішні сторінки обкладинки проілюстровано
знімкою © Kirill Chubotin/Ukrinform/NurPhoto,
2023

Shevchenko Scientific Society
63 Fourth Avenue
New York, NY 10003-5200

Phone: (212) 254-5130
email: info@shevchenko.org
www.shevchenko.org

